PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DO PLANU OGÓLNEGO

gminy Lubicz

organ sporządzający:

Wójt Gminy Lubicz

wykonawca:

Jakub Makarewicz GEOECOM
urbanistyka, ochrona środowiska

Paulina Matecka
uprawniona do wykonywania ocen oddziaływania na środowisko
na podstawie art. 74a ustawy z dnia 3 października 2008 r.
o ocenach oddziaływania na środowisko

kwiecień 2025 – czerwiec 2026

1. WSTĘP 5
2. USTALENIA PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO GMINY LUBICZ ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM ZAWARTYCH W NIM CELÓW 7
2.1. Cel i zakres planu ogólnego 7
2.2. Ustalenia projektu planu ogólnego 7
3. POWIĄZANIA PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO GMINY LUBICZ Z INNYMI DOKUMENTAMI 11
4. OPIS I OCENA STANU ŚRODOWISKA OBSZARU GMINY 14
4.1. Położenie, użytkowanie i zagospodarowanie terenu 14
4.2. Klimat i zjawiska atmosferyczne 15
4.3. Geomorfologia i rzeźba terenu 15
4.4. Budowa geologiczna i gleby 17
4.4.1 Złoża, tereny i obszary górnicze 17
4.4.2 Warunki glebowe i zasoby agroekologiczne 19
4.5. Wody podziemne 20
4.6. Wody powierzchniowe 21
4.7. Szata roślinna i świat zwierzęcy 25
4.8. Obszary cenne przyrodniczo objęte formą ochroną przyrody 26
4.9. Jakość środowiska oraz jego zagrożeń wraz z identyfikacją źródeł tych zagrożeń 31
4.9.1 Powietrze atmosferyczne 31
4.9.2 Degradacja gleb i powierzchni ziemi 32
4.9.3 Jakość wód 32
4.9.4 Hałas 33
4.9.5 Oddziaływanie w zakresie pola elektromagnetycznego 35
4.9.6 Zagrożenie ryzykiem wystąpienia poważnej awarii przemysłowej 35
4.10. Walory kultury materialnej 35
4.11. Walory krajobrazowe 35
5. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU 37
6. POTENCJALNE ZMIANY STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU 39
7. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE, NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURY2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU, A TAKŻE NA ŚRODOWISKO 40
8. OPIS STANU ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYMI ZNACZĄCYMI SKUTKAMI DLA ŚRODOWISKA I OBSZARÓW NATURA 2000 52
9. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO 53
10. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO 53
11. INFORMACJE O STOSOWANYCH METODACH SPORZĄDZANIA PROGNOZY 54
12. PROPOZYCJE METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI USTALEŃ OCENIANEGO DOKUMENTU 54
13. ANALIZA WARIANTOWA 55
14. OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY ORAZ INTEGRALNOŚĆ I SPÓJNOŚĆ OBSZARÓW NATURA 2000 56
15. WNIOSKI 57
16. STRESZCZENIE SPORZĄDZONE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM 57
17. OŚWIADCZENIE 59
18. LITERATURA I WYKORZYSTANE MATERIAŁY 59

1. WSTĘP

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko planu ogólnego gminy Lubicz wykonana w związku z podjęciem uchwały nr II/14/2024 Rady Gminy Lubicz z dnia 6 czerwca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego gminy Lubicz, zwanego w dalszej części prognozy „projektem planu". Granicami obszaru objętego przystąpieniem do sporządzania Planu ogólnego są granice administracyjne wiejskiej gminy Lubicz.

Plan ogólny gminy stanowi nowy instrument planowania przestrzennego, wprowadzony na mocy ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw. Opracowanie prognozy jest elementem procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, prowadzonej zgodnie z przepisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.) – zw. dalej „ustawą ooś".

Podstawą formalną wykonania opracowania jest zlecenie Urzędu Gminy Lubicz. Całość prac wykonanych w celu sporządzenia niniejszego opracowania spoczywała po stronie autorów. W opracowaniu wykorzystano materiały źródłowe, których wykaz zamieszczono na końcu opracowania.

Obligatoryjny zakres prognozy oddziaływania na środowisko opracowywanej na planu ogólnego precyzuje art. 51 ustawy ooś. Zakres ten został uzgodniony z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym oraz z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska. Organy nie wniosły zmian w zakresie prognozy w przedmiotowej sprawie, w stosunku do zakresu zawartego w ustawie ooś.

Prognoza sporządzona została według zaleceń zawartych w podręczniku „Natura 2000 w planowaniu przestrzennym – rola korytarzy ekologicznych" M. Kistowskiego i M. Pchałka (2009). Obejmuje ona cztery części podstawowe i piątą – podsumowującą, na które składają się:

- Część dokumentacyjno-analityczna, polegająca na określeniu metod sporządzania prognozy, omówieniu treści ocenianego projektu dokumentu planistycznego oraz celów sformułowanych w innych przyjętych lub wcześniej przygotowanych dokumentach dotyczących przestrzeni przedmiotowego obszaru, a także na charakterystyce stanu środowiska oraz problemów ochrony środowiska (szczególnie odnoszących się do obszarów i obiektów chronionych w świetle u.o.p.) w obszarze objętym opracowaniem.
- Część dotycząca oceny zgodności z innymi dokumentami, polegająca na ocenie wewnętrznej zgodności dokumentu, sposobu uwzględnienia w analizowanym dokumencie celów (w szczególności dotyczących ochrony środowiska) sformułowanych w innych dokumentach dotyczących opracowywanego obszaru, a także ocenie sposobu uwzględnienia w ocenianym dokumencie problemów ochrony środowiska występujących na analizowanym obszarze, szczególnie dotyczących ochrony przyrody.
- Część oceny oddziaływania na środowisko, która obejmuje określenie przewidywanych znaczących oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego, ludzi oraz wybrane elementy środowiska związanego z inwestycjami oraz na cele i przedmiot ochrony, jak i integralność oraz spójność obszarów Natura 2000.
- Część konkluzji i wskazań dotyczących zmian projektu dokumentu, stanowiących kluczowe wnioski z przeprowadzonej oceny, zawierające w szczególności charakterystykę oddziaływań i ich istotności (w tym dla gatunków i siedlisk o znaczeniu priorytetowym) oraz propozycje: 1) działań łagodzących, 2) rozwiązań alternatywnych w stosunku do zawartych w ocenianym dokumencie w tym odrębnie dla działań mogących powodować znaczące negatywne skutki dla celów i przedmiotów ochrony oraz integralności i spójności obszarów N2000, 3) działań kompensujących negatywne skutki dla środowiska, a szczególnie dla obszarów N2000, 4) metod monitorowania skutków realizacji ustaleń ocenianego dokumentu planistycznego dla środowiska.
- Część podsumowująca, zawierająca wnioski z wcześniej przeprowadzonych etapów.

Główną częścią prognozy jest identyfikacja źródeł zagrożeń oraz określenie przewidywanych znaczących oddziaływań, w tym oddziaływań bezpośrednich, pośrednich, wtórnych, skumulowanych, krótkoterminowych, średnioterminowych i długoterminowych, stałych i chwilowych oraz pozytywnych i negatywnych, na środowisko i jego poszczególne elementy z uwzględnieniem zależności między nimi.

Prognoza jest wysoko specjalistycznym instrumentem posiadającym wszystkie cechy analizy systemowej. Jako taka stosuje metody otwarte, dostosowane do rodzaju i charakteru analizowanego dokumentu - tj. projektu planu. Jej zadaniem jest wskazywanie i przedstawianie skutków środowiskowych związanych z przyszłym uchwaleniem przez decydentów projektu planu oraz sposobów uniknięcia niepożądanych skutków działań.

Prognoza do projektu planu nie jest dokumentem, który w sposób ilościowy wskazuje presje i oddziaływania, wynikające z realizacji jego zapisów, a pokazuje, na przykładzie konkretnych przykładów, ogólny kierunek, w którym zmierzać będą przyszłe problemy środowiskowe wynikające z realizacji dokumentu. Jest to wynikiem stosunkowo ogólnych danych o przyszłych inwestycjach, szczególnie w odniesieniu do szczegółów technicznych, które mogą mieć istotne znaczenie dla wielkości wywieranych presji środowiskowych. Skupiono się zatem na określeniu jakościowym kierunków przemian oraz poddano charakterystyce cechy poszczególnych oddziaływań.

2. USTALENIA PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO GMINY LUBICZ ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM ZAWARTYCH W NIM CELÓW

Projekt planu ogólnego gminy Lubicz jest kluczowym instrumentem polityki przestrzennej na poziomie lokalnym, umożliwiającym racjonalne i zrównoważone gospodarowanie przestrzenią. Ustalenia planu odnoszą się do istniejących uwarunkowań funkcjonalnych, środowiskowych i społecznych oraz wyznaczają ramy dla dalszego rozwoju gminy, w zgodzie z dokumentami rangi regionalnej i krajowej.

2.1. Cel i zakres planu ogólnego

Plan ogólny gminy Lubicz stanowi akt prawa miejscowego, który zastępuje dotychczas obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lubicz z 2011 r. Studium to traci moc najpóźniej z dniem 30 czerwca 2026 r., po tej dacie jedynym dokumentem określającym przeznaczenie terenów będzie plan ogólny.

Celem opracowania planu ogólnego jest nie tylko wypełnienie ustawowego obowiązku, ale przede wszystkim stworzenie instrumentu, który umożliwi racjonalne i zrównoważone prowadzenie polityki przestrzennej. Plan ogólny stanowi podstawę:

- do uchwalania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- do wydawania decyzji o warunkach zabudowy (WZ), które zgodnie z nowymi przepisami będą mogły być wydawane wyłącznie na terenach wyznaczonych jako Obszary Uzupełnienia Zabudowy (OUZ).

Plan ogólny kształtuje strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy, poprzez wyznaczenie stref planistycznych oraz określenie gminnych standardów urbanistycznych, które definiują możliwe formy zagospodarowania i parametry zabudowy. Ustalenia planu mają charakter wiążący zarówno przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, jak i przy wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy. W praktyce oznacza to, że brak uchwalenia planu ogólnego uniemożliwi prowadzenie polityki przestrzennej na poziomie lokalnym – zarówno w zakresie uchwalania nowych planów miejscowych, jak i wydawania decyzji o warunkach zabudowy.

W projekcie planu ogólnego gminy Lubicz, w ramach elementów obowiązkowych określono:

- strefy planistyczne,
- gminne standardy urbanistyczne, obejmujące gminny katalog stref planistycznych, w którym określa się profil funkcjonalny stref planistycznych oraz parametry zabudowy i zagospodarowania terenu (wartości maksymalnej nadziemnej intensywności zabudowy, maksymalnej wysokości zabudowy, maksymalnego udziału powierzchni zabudowy oraz minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej).

W ramach elementów fakultatywnych określono:

- obszary uzupełnienia zabudowy (OUZ).

Nie wskazano natomiast gminnych standardów dostępności infrastruktury społecznej (również będących elementem fakultatywnym).

2.2. Ustalenia projektu planu ogólnego

Na obszarze gminy Lubicz wyznaczono następujące typy stref planistycznych, spośród 13 dopuszczonych w art. 13c ust. 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym:

- strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną, oznaczona symbolem SW,
- strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną, oznaczona symbolem SJ,
- strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową, oznaczona symbolem SZ,
- strefa usługowa, oznaczona symbolem SU,

- strefa gospodarcza, oznaczona symbolem SP,
- strefa produkcji rolniczej, oznaczona symbolem SR,
- strefa infrastrukturalna, oznaczona symbolem SI,
- strefa zieleni i rekreacji, oznaczona symbolem SN,
- strefa cmentarzy, oznaczona symbolem SC,
- strefa górnictwa, oznaczona symbolem SG,
- strefa otwarta, oznaczona symbolem SO,
- strefa komunikacyjna, oznaczona symbolem SK.

Nie wyznaczono strefy handlu wielkopowierzchniowego z uwagi na brak zapotrzebowania i przesłanek funkcjonalnych. Strefy zostały wyznaczone w sposób rozłączny, z uwzględnieniem istniejącego i planowanego zagospodarowania, warunków środowiskowych, dostępności infrastruktury oraz dotychczas obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

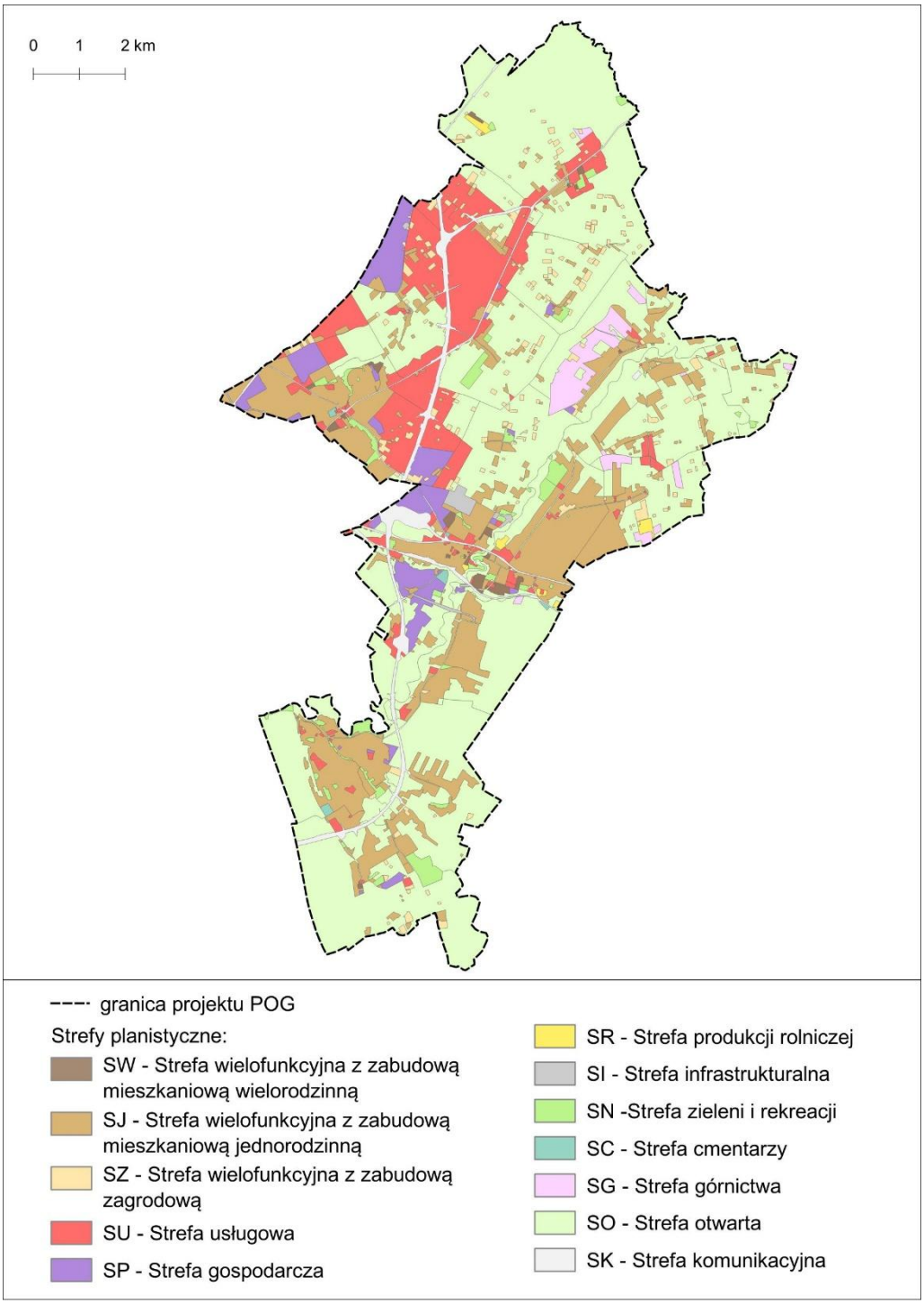

Rysunek 1. Strefy planistyczne wyznaczone w projekcie planu ogólnego gminy Lubicz

Każda strefa posiada przypisany profil funkcjonalny podstawowy (stały) oraz profil dodatkowy (zmienny, ustalany lokalnie), który wskazuje dopuszczalne formy użytkowania danego obszaru. Szczegółowe zestawienie funkcji podstawowych i dodatkowych dla każdej strefy zawarto w poniższej tabeli.

Tabela 1. Profile funkcjonalne podstawowe i dodatkowe określone dla stref planistycznych

Lp.	Symbol literowy	Nazwa strefy planistycznej	Profil funkcjonalny strefy planistycznej	
			podstawowy	dodatkowy*
1	SW	strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną	teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej
2	SJ	strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną	teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód
3	SZ	strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową	teren zabudowy zagrodowej, teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren usług
4	SU	strefa usługowa	teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren składów i magazynów, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód, teren elektrowni słonecznej
5	SP	strefa gospodarcza	teren produkcji, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren usług
6	SR	strefa produkcji rolniczej	teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren wielkotowarowej produkcji rolnej, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren biogazowni
7	SI	strefa infrastrukturalna	teren infrastruktury technicznej, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych	teren produkcji, teren zieleni naturalnej
8	SN	strefa zieleni i rekreacji	teren zieleni urządzonej, teren plaży, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren usług sportu i rekreacji, teren usług kultury i rozrywki, teren usług turystyki, teren zieleni naturalnej, teren usług gastronomii, teren usług edukacji, teren usług zdrowia i pomocy społecznej, teren usług handlu detalicznego, teren lasu
9	SC	strefa cmentarzy	teren cmentarza, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren usług kultu religijnego
10	SG	strefa górnictwa	teren górnictwa i wydobycia, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren lasu, teren produkcji, teren usług biurowych i administracji, teren usług gastronomii, teren usług handlu, teren usług nauki, teren usług rzemieślniczych, teren wód, teren zieleni naturalnej, teren zieleni urządzonej
11	SO	strefa otwarta	teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	teren elektrowni wodnej, teren elektrowni słonecznej
12	SK	strefa komunikacyjna	teren autostrady, teren drogi ekspresowej, teren drogi głównej ruchu przyspieszonego, teren drogi głównej, teren komunikacji kolejowej i szynowej, teren komunikacji kolei linowej, teren komunikacji wodnej, teren komunikacji lotniczej, teren obsługi komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej	-

**profil dodatkowy określony w wybranych strefach*

Charakterystyka wybranych stref planistycznych

Strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową wielorodzinną wyznaczono przede wszystkim w Lubiczu Górnym i Dolnym oraz punktowo w Gronowie, Grębocinie i Grabowcu. Uwzględniono istniejące zespoły zabudowy wielorodzinnej i jednorodzinnej, przyległą infrastrukturę, tereny garaży i ogrodów działkowych. Nowe tereny pod zabudowę wielorodzinną nie zostały wyznaczone poza ww. lokalizacjami.

Strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową jednorodzinną obejmują większość terenów mieszkaniowych w gminie. Niemal 20% powierzchni gminy podporządkowana jest temu sposobowi zagospodarowania, co podkreśla wybitnie osadniczy charakter gminy. Strefy lokalizowane są zarówno na terenach objętych planami miejscowymi, jak i poza nimi. Uwzględniają także niektóre zabudowania zagrodowe, które obecnie zaprzestały pełnić funkcje produkcji rolniczej lub są w fazie przekształceń w kierunku pozarolniczym. Stanowi kontynuację i rozwój istniejącej zabudowy.

Strefy wielofunkcyjne z zabudową zagrodową obejmują zabudowę mieszkaniową na wsi, związaną z produkcją rolniczą oraz z mieszkalnictwem na terenach wiejskich oraz w układach rozproszonych. Strefy te wspierają kontynuację rozwoju funkcji rolniczo-mieszkaniowych.

Strefy usługowe obejmują tereny szkół, ośrodków zdrowia, świetlic i usług handlowych. Najbardziej rozległe i strategiczne tereny pod usługi wyznaczono wzdłuż kluczowych szlaków komunikacyjnych – autostrady A1 oraz drogi krajowej nr 15, na obszarze obrębów ewidencyjnych Grębocin, Rogowo, Rogówko, Brzeźno i Gronowo. Podobnie jak w dotychczas obowiązującym studium wyznaczono dużą strefę usługową w miejscowości Grębocin w celu umożliwienia sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego z funkcjami magazynowo-składowymi.

Strefy gospodarcze obejmują istniejące zespoły zabudowy produkcyjnej w Lubiczu Dolnym. W planie ogólnym nie przewiduje się istotnych przekształceń tych funkcji. Podobnie strefa produkcji rolniczej obejmuje istniejące tereny wielkotowarowej produkcji rolnej, z zamiarem umożliwienia rewitalizacji, reinwestycji i wzmocnienia dotychczasowej działalności.

Strefy komunikacji obejmują tereny kolejowe, tereny autostrady A1 oraz dróg krajowych i wojewódzkich w klasach drogi głównej i drogi głównej ruchu przyspieszonego.

Strefa cmentarzy zlokalizowana została na terenach czynnych cmentarzy w Złotorii, Lubiczu Dolnym, Krobi, Grębocinie, Rogowie, Rogówku i Gronowie.

Strefa górnictwa obejmuje wybrane udokumentowane złoża kopalin w Młyńcu, Mierzynku, Jedwabnie i Nowej Wsi, jak również tereny przyległe, które są niezbędne do prowadzenia eksploatacji, obsługi infrastruktury górniczej oraz rekultywacji. W efekcie nie obejmuje wszystkich udokumentowanych złóż występujących na terenie gminy, lecz jedynie te, które są realnie możliwe do zagospodarowania zgodnie z uwarunkowaniami środowiskowymi, przestrzennymi i prawnymi.

Strefa zieleni i rekreacji obejmuje przede wszystkim ogrody działkowe, parki podworskie, obszary wzdłuż cieków oraz tereny pełniące funkcje wypoczynkowe. Jej wyznaczenie ma na celu ochronę przestrzeni rekreacyjnych, zachowanie ciągłości terenów zielonych oraz utrzymanie ich ogólnodostępnego charakteru, z uwzględnieniem potrzeb mieszkańców całej gminy.

Strefa otwarta obejmuje największy obszar na terenie gminy i została wyznaczona na niezabudowanych terenach o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych. Obejmuje przede wszystkim kompleksy leśne, doliny cieków, obszary zieleni naturalnej, grunty rolne, użytki zielone. Związana jest z występowaniem na terenie gminy rozbudowanego systemu przyrodniczego, w tym systemu obszarów chronionych, na który składają się: rezerwat przyrody, obszar chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, zespół przyrodniczo-krajobrazowy, użytki ekologiczne, pomniki przyrody oraz występowanie gleb o wysokiej przydatności rolniczej (III klasy bonitacyjnej). Wydzielone strefy otwarte wynikają z konieczności ochrony przestrzeni naturalnych oraz utrzymania równowagi między urbanizacją a środowiskiem, przy jednoczesnym zapewnieniu odpowiedniej przestrzeni do rozwoju infrastruktury i komunikacji.

Zgodnie z przepisami dotyczącymi zasad sporządzania planu ogólnego we wszystkich strefach możliwe jest utrzymanie i rozwój terenów ogrodów działkowych, komunikacji, infrastruktury, zieleni naturalnej lub urządzonej, lasu i wód. Zważywszy jednak na charakter w szczególności strefy otwartej, tereny, które znajdują się w tej strefie mogą być nadal zagospodarowane w sposób dotychczasowy. Tereny usług zostały uwzględnione we wszystkich strefach, w których w profilu dodatkowym była taka możliwość. Oznacza to, że tereny działalności usługowej mogą być lokalizowane zarówno w strefach mieszkaniowych jak i usługowych i gospodarczych.

W planie ogólnym gminy Lubicz wyznaczono strefy planistyczne w oparciu o ich aktualne zagospodarowanie i użytkowanie jak i planowane przeznaczenie terenów w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. W niektórych przypadkach uwzględniono wydane decyzje o warunkach, które znajdowały się w sąsiedztwie terenów istniejącej zabudowy, a także luki w zabudowie. Oprócz istniejącego zagospodarowania wzięto pod uwagę odpowiadające im tereny niezainwestowane w ramach obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, a także luki w zespołach zabudowy w obrębie danej strefy.

3. POWIĄZANIA PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO GMINY LUBICZ Z INNYMI DOKUMENTAMI

Projekt planu ogólnego gminy Lubicz został opracowany zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz w oparciu o obowiązujące dokumenty strategiczne, planistyczne i sektorowe na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym.

Powiązania z dokumentami lokalnymi i ponadlokalnymi

Strategia rozwoju gminy Lubicz na lata 2021-2028

Projekt planu ogólnego uwzględnia zapisy obowiązującej Strategii rozwoju gminy Lubicz na lata 2021-2028, przyjętej uchwałą nr LVII/735/23 Rady Gminy Lubicz z dnia 27 kwietnia 2023 r. Zawiera ona model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy wraz z ustaleniami i rekomendacjami dla kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie.

Wskazano trzy główne cele strategiczne, które są realizowane w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym. Każdy z nich zawiera w sobie określone kierunki rozwoju przestrzennego, które realizowane będą poprzez różne działania.

1) Poprawa jakości życia mieszkańców, w szczególności przez rozwój usług publicznych (edukacja, zdrowie, kultura), zwiększenie dostępności infrastruktury czasu wolnego i możliwości samorealizacji, a także ochronę i wykorzystanie lokalnych zasobów środowiskowych.
2) Wzrost konkurencyjności gospodarczej gminy, oparty o wzmocnienie lokalnych przedsiębiorstw, przyciąganie inwestycji, rozwój infrastruktury technicznej i transportowej oraz wspieranie nowoczesnych i przyjaznych środowisku form działalności gospodarczej.
3) Spójność przestrzenna i zrównoważone zagospodarowanie, zorientowane na łagodzenie skutków suburbanizacji, wspieranie harmonijnego rozwoju wszystkich sołectw, utrzymanie i rozwój walorów krajobrazowych oraz efektywne wykorzystanie zasobów przestrzennych gminy.

W zakresie zgodności ze strategią rozwoju, plan ogólny wprowadza strefy planistyczne zgodne z wymienionymi w strategii rozwoju gminy oraz nie stoi w sprzeczności z określą w strategii rozwoju strukturą funkcjonalno-przestrzenną gminy Lubicz. Strefy planistyczne określone w planie ogólnym są zgodne z założeniami modelu funkcjonalno-przestrzennego. Ponadto cele strategiczne nie powodują konieczności wyznaczania w planie ogólnych szczegółowych, dedykowanych tym celom stref planistycznych, a ustalenia planu ogólnego gminy umożliwiają realizację celów zapisanych w strategii rozwoju i nie stoją z nimi w sprzeczności.

Powiązania z dokumentami regionalnymi

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego

Projekt planu ogólnego uwzględnia zapisy obowiązującego *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego*, przyjętego uchwałą Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego nr XI/135/2003 z dnia 26 czerwca 2003 r. Dokument ten stanowi nadrzędne ramy strategiczne, w których plan ogólny gminy Lubicz został osadzony, zarówno pod względem kierunków rozwoju przestrzennego, jak i priorytetów ochrony środowiska oraz realizacji zadań publicznych o charakterze ponadlokalnym.

Gmina Lubicz znajduje się w obszarze oddziaływania aglomeracji toruńsko-bydgoskiej, co zgodnie z dokumentem wojewódzkim predestynuje ją do ukierunkowanego i intensyfikowanego rozwoju – zwłaszcza w zakresie mieszkalnictwa, gospodarki oraz infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. Plan ogólny Lubicza wpisuje się w ten model, przewidując rozwój zabudowy mieszkaniowej w miejscowościach takich jak Lubicz Dolny, Lubicz Górny, Grębocin, Złotoria i Młyniec Pierwszy – w obrębie już zurbanizowanych lub dobrze skomunikowanych terenów. Jednocześnie w sąsiedztwie głównych korytarzy transportowych, takich jak autostrada A1 i droga krajowa nr 15, wyznaczono strefy usługowe (SU) i gospodarcze (SP), zgodnie z zaleceniami wojewódzkimi dotyczącymi koncentracji funkcji gospodarczych w pasmach infrastrukturalnych o znaczeniu krajowym.

Plan ogólny gminy Lubicz respektuje strategiczne znaczenie węzłów transportowych oraz planowanych i istniejących korytarzy drogowych i kolejowych. Szczególne znaczenie mają:

- autostrada A1 z węzłem „Lubicz" – uwzględniona jako oś koncentracji aktywności gospodarczej;
- droga krajowa nr 15 oraz drogi wojewódzkie nr 654 i 657, których modernizacja i przebudowa są wpisane w plan wojewódzki jako działania o znaczeniu regionalnym;
- linia kolejowa nr 353 Poznań–Toruń–Olsztyn, która wzmacnia powiązania subregionalne i sprzyja rozwojowi funkcji mieszkalno-komunikacyjnych w gminie.

W aspekcie środowiskowym plan ogólny gminy Lubicz uwzględnia priorytety ochrony przyrody i krajobrazu zawarte w Planie Zagospodarowania przestrzennego województwa, w tym:

- zachowanie otwartych dolin rzecznych (Wisły i Drwęcy) oraz ograniczenie lokalizacji funkcji zabudowy na ich obszarach zalewowych – poprzez przyporządkowanie im funkcji otwartych (SO),
- ochronę gleb wysokiej bonitacji i użytków zielonych – poprzez unikanie intensywnej urbanizacji na terenach rolnych klasy I–III,
- uwzględnienie istniejących form ochrony przyrody takich jak obszary Natura 2000, OChK, rezerwaty i użytki ekologiczne – poprzez przypisanie im stref o niskiej intensywności zagospodarowania (SO, SN).

Na poziomie planu ogólnego gminy Lubicz realizacja celów z poziomu planu województwa jest możliwa poprzez uwzględnienie stref typowych dla ośrodków o znaczeniu lokalnym: strefy gospodarczej, strefy wielofunkcyjnej z zabudową jednorodzinną, strefy zabudowy zagrodowej, strefy usług, strefy otwartej. Ośrodki gminne, koncentrujące potencjał lokalny powinny oferować zróżnicowane możliwości w szczególności w zakresie usług lokalnych zdrowia, oświaty, administracji publicznej, a także działalności pozarolniczej kultury, gospodarki i sportu na poziomie gminnym. Tego rodzaju strefy znalazły się w planie ogólnym gminy, umożliwiając kontynuację i przyszłą realizację wymienionych funkcji.

Rozmieszczenie stref w planie jest zgodne z układem funkcjonalnym województwa i nie narusza jego spójności terytorialnej ani wartości przyrodniczo-kulturowych. Tym samym plan ogólny tworzy solidne podstawy dla dalszego, zrównoważonego rozwoju gminy Lubicz w zgodzie z dokumentami planistycznymi wyższego rzędu.

Audyt krajobrazowy województwa kujawsko-pomorskiego

W projekcie planu ogólnego uwzględniono także zapisy *Audytu krajobrazowego województwa kujawsko-pomorskiego*, przyjętego uchwałą nr LXI/851/2023 z dnia 25 września 2023 r. Na terenie gminy Lubicz zidentyfikowano 24 krajobrazy, z których żaden nie uzyskał statusu krajobrazu priorytetowego, jednak dla 17 z nich audyt krajobrazowy formułuje rekomendacje i wnioski z uwagi na to, iż położone są w całości lub części na obszarach chronionych w rozumieniu artykułu 38a ust. 3 pkt 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Ponadto na terenie 4 krajobrazów wyznaczono obszar widzenia z punktu widokowego.

W odpowiedzi na te zalecenia, w planie ogólnym tereny w granicach krajobrazów, dla których sformułowane są rekomendacje i wnioski w audycie krajobrazowym włączono w zdecydowanej większości do strefy otwartej, by chronić tereny o szczególnych walorach przyrodniczych lub krajobrazowych przed niekontrolowaną ekspansją zabudowy zachowując integralność i naturalny charakter tych terenów. W celu ochrony wyznaczonego na terenie gminy Lubicz obszaru widzenia z punktu widokowego określono gminne standardy urbanistyczne, w tym parametry zabudowy, które mają zapobiegać dysharmonii w krajobrazie oraz chronić walory estetyczne i kulturowe tego miejsca.

<u>Powiązania z dokumentami krajowymi i unijnymi</u>

Plan ogólny uwzględnia priorytety i wytyczne wynikające z dokumentów krajowych, wspólnotowych oraz międzynarodowych dotyczących ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju. Wśród nich znajdują się:

- Konferencja ONZ w Rio de Janeiro (1992) – podstawowy akt definiujący zasady zrównoważonego rozwoju, na którym opiera się integracja polityki przestrzennej z celami społecznymi, środowiskowymi i gospodarczymi,
- Konwencja Berneńska – dotycząca ochrony gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk,
- Protokół z Kioto, Protokół montrealski, Protokół z Aarhus – odnoszące się do ograniczania emisji gazów cieplarnianych i zanieczyszczeń oraz zapewnienia dostępu do informacji o środowisku,
- Ramowa konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (UNFCCC) – której celem jest podejmowanie działań adaptacyjnych i ograniczających skutki zmian klimatycznych.

Na poziomie unijnym uwzględniono wytyczne zawarte w dyrektywach środowiskowych, w szczególności:

- Dyrektywa 92/43/EWG (tzw. siedliskowa) oraz Dyrektywa 2009/147/WE (ptasia) – podstawy prawne funkcjonowania sieci Natura 2000,
- Ramowa Dyrektywa Wodna (2000/60/WE) – w zakresie ochrony i zrównoważonego użytkowania zasobów wodnych,
- Dyrektywa odpadowa 2008/98/WE, Dyrektywa IPPC, Dyrektywa w sprawie emisji przemysłowych – dotyczące ochrony jakości powietrza i gospodarki odpadami.

Z chwilą przystąpienia Polski do Unii Europejskiej krajowe akty prawne zostały dostosowane do wymogów wspólnotowych. Plan ogólny gminy Lubicz respektuje te zasady, szczególnie w odniesieniu do ochrony różnorodności biologicznej, jakości środowiska życia, planowania przestrzeni otwartych oraz racjonalnego gospodarowania zasobami naturalnymi. W dokumentacji planistycznej przyjęto zasadę integrowania celów środowiskowych z innymi wymiarami rozwoju lokalnego. Tym samym plan ogólny stanowi instrument realizacji zarówno krajowych, jak i wspólnotowych celów ochrony środowiska, krajobrazu i klimatu.

4. OPIS I OCENA STANU ŚRODOWISKA OBSZARU GMINY

Szczegółową charakterystykę stanu środowiska przyrodniczego gminy Lubicz zawiera Opracowanie ekofizjograficzne do planu ogólnego gminy Lubicz, sporządzone we wrześniu 2024 r. W Prognozie stan i potencjalne zmiany środowiska przyrodniczego przedstawiono w formie syntezy.

4.1. Położenie, użytkowanie i zagospodarowanie terenu

Obszar opracowania obejmuje wiejską gminę Lubicz, położoną w powiecie toruńskim, w centrum województwa kujawsko-pomorskiego, nad rzeką Wisłą i obydwoma brzegami rzeki Drwęcy. Graniczy z gminami: Toruń, Łysomice, Kowalewo Pomorskie, Ciechocin i Obrowo.

Sąsiedztwo dużego miasta, jakim jest Toruń oraz położenie na szlaku ważnych krajowych tras komunikacyjnych (autostrada A1, droga krajowa nr 10 i 15) sprawia, że gmina Lubicz stanowi obszar o wysokim potencjale rozwojowym. Przejawia się to przede wszystkim w silnej urbanizacji gminy, w wyniku czego dotychczasowa dominująca funkcja rolnicza zostaje wyparta przez funkcję mieszkaniową i usługowo-produkcyjną. Tereny gminy pełnią rolę tzw. "sypialni miasta" – spora część mieszkańców mieszka na terenie gminy, ale pracuje, uczy się i spędza czas wolny w Toruniu, przez co ich więź z gminą, jako miejscem życia słabnie. Jednocześnie ze względu na bliskość dużego miasta mieszkańcy gminy posiadają dostęp do szeroko pojętych usług i dobrego rynku pracy. O inwestycyjnej atrakcyjności gminy świadczy widoczny na co dzień intensywny ruch budowlany oraz rosnące ceny gruntów.

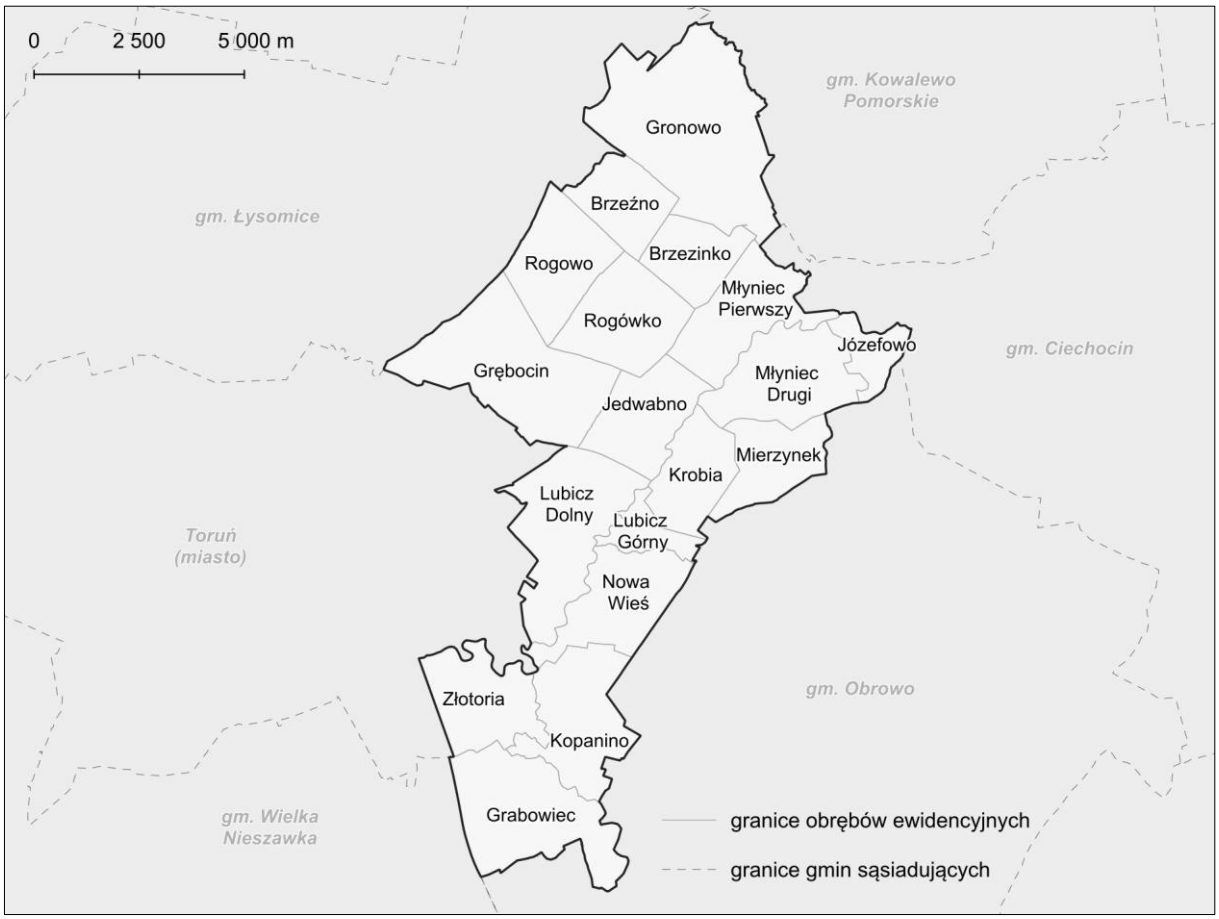

Rysunek 2. Położenie administracyjne gminy Lubicz (źródło: Państwowy Rejestr Granic)

Gmina Lubicz ma mieszany charakter rolniczo-podmiejski – grunty orne i lasy stanowią około 75% jej powierzchni. Jednocześnie gmina wykazuje cechy gminy podmiejskiej, na co wskazuje rosnący udział terenów zurbanizowanych oraz rozwój zabudowy mieszkaniowej, wynikający z bliskości Torunia i rozbudowanej infrastruktury.

4.2. Klimat i zjawiska atmosferyczne

Według regionalizacji klimatycznej (Woś, 1994), obszar gminy znajduje się w granicach regionu IX - Chełmińsko- Toruńskiego, który charakteryzuje się stosunkowo korzystnymi warunkami klimatycznymi. Średnia roczna temperatura powietrza na terenie gminy wynosi 7,9°C, przy czym najniższą średnią temperaturę odnotowano w styczniu (-2,5°C), z kolei najwyższą w lipcu (18,1°C). Średnia roczna suma opadów kształtuje się na poziomie 520 mm. Na terenie gminy przeważają wiatry z sektora zachodniego.

Klimat lokalny gminy kształtują następujące czynniki:

- obecność wód powierzchniowych, w tym przede wszystkim Wisły i Drwęcy;
- występowanie rozległych terenów otwartych, rolnych;
- urozmaicona rzeźba terenu;
- obecność zieleni wysokiej, w tym terenów leśnych.

Na obszarze gminy Lubicz można wyróżnić kilka typów topoklimatów, które mają znaczący wpływ na warunki środowiskowe oraz możliwości osadnicze:

- topoklimat terenów otwartych, płaskich, falistych – dominuje na terenach użytkowanych w większości rolniczo. Charakteryzuje się większymi wahaniami temperatury, dobrą przewiewnością i mniejszą wilgotnością. Jest to korzystny topoklimat dla budownictwa mieszkaniowego. Na terenach otwartych, które są pozbawione osłony lasów i wód powierzchniowych, występują silniejsze wiatry. Odpowiednie wprowadzenie zieleni na tych terenach może nie tylko zabezpieczać obszar przed nadmiernym wiatrem, ale także wspierać wymianę powietrza, poprawiając mikroklimat lokalny;
- topoklimat obszarów zabudowanych – ten typ topoklimatu charakteryzuje się warunkami, które wykazują znaczne amplitudy temperatury powietrza i wilgotności, zmniejszoną wentylację oraz zwiększone zanieczyszczenie powietrza (tlenek węgla, tlenki azotu, dwutlenek siarki oraz pyły). Ważne jest dla tych obszarów utrzymanie układu zieleni sprzyjającego przewietrzaniu;
- topoklimat terenów leśnych i zadrzewionych – obejmuje obszary leśne w dolinie Drwęcy i Strugi Rychnowskiej oraz w okolicach Grabowca, Kopanina i Nowej Wsi. Charakteryzuje się złagodzonymi stanami pogody, zwiększoną wilgotnością, obniżoną amplitudą powietrza i zwiększonym parowaniem. Zmniejszeniu ulegają również prędkości wiatrów. W porównaniu do terenów otwartych, w powietrzu występuje większa ilość alergenów, co może mieć wpływ na zdrowie mieszkańców;
- topoklimat wód powierzchniowych i terenów podmokłych - występuje w dolinie Wisły, Drwęcy i jej dopływów oraz sąsiedztwie terenów podmokłych, gdzie lokalny mikroklimat jest łagodniejszy i bardziej wilgotny. Częste są tu zjawiska inwersji temperatur oraz zwiększona wilgotność, sprzyjająca tworzeniu mgieł. Typ ten zaliczany jest do niekorzystnych z punktu widzenia osadnictwa.

4.3. Geomorfologia i rzeźba terenu

Biorąc pod uwagę najnowszą regionalizację fizycznogeograficzną (Solon, Borzyszkowski i in., 2019), gmina położona jest na styku trzech mezoregionów: Kotlina Toruńska, Dolina Drwęcy i Pojezierze Chełmińskie, co ma odzwierciedlenie w zróżnicowanej budowie geologicznej, rzeźbie terenu oraz związanym z tym krajobrazem i możliwościami wykorzystania przestrzeni. Na obszarze gminy przeważają dwa podstawowe typy ukształtowania terenu charakterystyczne dla krajobrazu młodoglacjalnego: wysoczyzna morenowa oraz doliny rzek-Wisły i Drwęcy. Obszar gminy charakteryzuje się znacznym zróżnicowaniem hipsometrycznym, z różnicą wysokości wynoszącą ponad 70 m. Najniżej położone tereny znajdują się przy ujściu Drwęcy do Wisły osiągając około 35 m n.p.m., z kolei najwyżej w rejonie Gronowa (106,7 m n.p.m.).

Północna i północno-zachodnia część gminy, leżąca w obrębie Pojezierza Chełmińskiego, jest płaską wysoczyzną morenową o niewielkich różnicach wysokości względnej nieprzekraczających 2 m. Tylko jej niewielkie fragmenty na zachód od Gronowa i w rejonie Jedwabna przejawiają cechy wysoczyzny morenowej falistej z wysokościami względnymi dochodzącymi do 5 m. Poziom wysoczyzny kształtuje się na wysokości 80-107 m n.p.m. Wśród form wypukłych wyróżniają się pagórki, natomiast wśród form wklęsłych zaznaczają się rynny polodowcowe wykorzystane przez niewielkie cieki oraz zagłębienia wytopiskowe, których dna są najczęściej zatorfione lub zajęte przez oczka wodne. Wysoczyzna morenowa oddzielona jest od doliny Drwęcy krawędzią erozyjno-denudacyjną, a dno doliny obniża się stopniowo w kierunku rzeki.

Dolina Drwęcy ma szerokość 4,0–7,5 km, a głębokość wcięcia w stosunku do przyległych wysoczyzn morenowych dochodzi do około 50 m. Wzdłuż rzeki wykształciły się terasy, powierzchnia najwyżej położonego tarasu wznosi się około 30-35 m powyżej dna doliny. Krawędzie wysoczyzny towarzyszące dolinie Drwęcy i większym rynnom są silnie porozcinane przez dolinki denudacyjne, a także różnego rodzaju dolinki, parowy i młode rozcięcia erozyjne. Na wysokich zboczach doliny Drwęcy, szczególnie w rejonie Jedwabna, rozwinęły się procesy stokowe i powstały osuwiska. Południowa część gminy, leżąca w obrębie Kotliny Toruńskiej, obejmuje fragment pradoliny Wisły. Jej powierzchnie tworzy system tarasów akumulacyjno-erozyjnych, wznoszących się 38-45 m powyżej dna doliny (do 60 m n.p.m.). W obrębie tarasów, za wyjątkiem tarasu zalewowego, występują równiny piasków przewianych oraz wydmy, w większości porośnięte lasami sosnowymi i roślinnością wydmową.

Analizując zróżnicowanie spadków terenu na obszarze gminy należy zauważyć, że dominują tereny o niewielkich spadkach do 3%. Takie ukształtowanie terenu praktycznie nie stwarza żadnych utrudnień dla realizacji zabudowy i infrastruktury, ponieważ nie wymaga skomplikowanych prac ziemnych ani dodatkowych zabezpieczeń przeciwosuwiskowych. Wyraźne spadki występują w strefie krawędziowej doliny Drwęcy, która wcina się głęboko w wysoczyznę morenową, gdzie zgodnie z systemem SOPO występują osuwiska. Najbardziej wyraźna krawędź biegnie od wsi Brzezinko poprzez Jedwabno do Lubicza, z wysokościami od 12 do 25 metrów i spadkami sięgającymi nawet 50%.

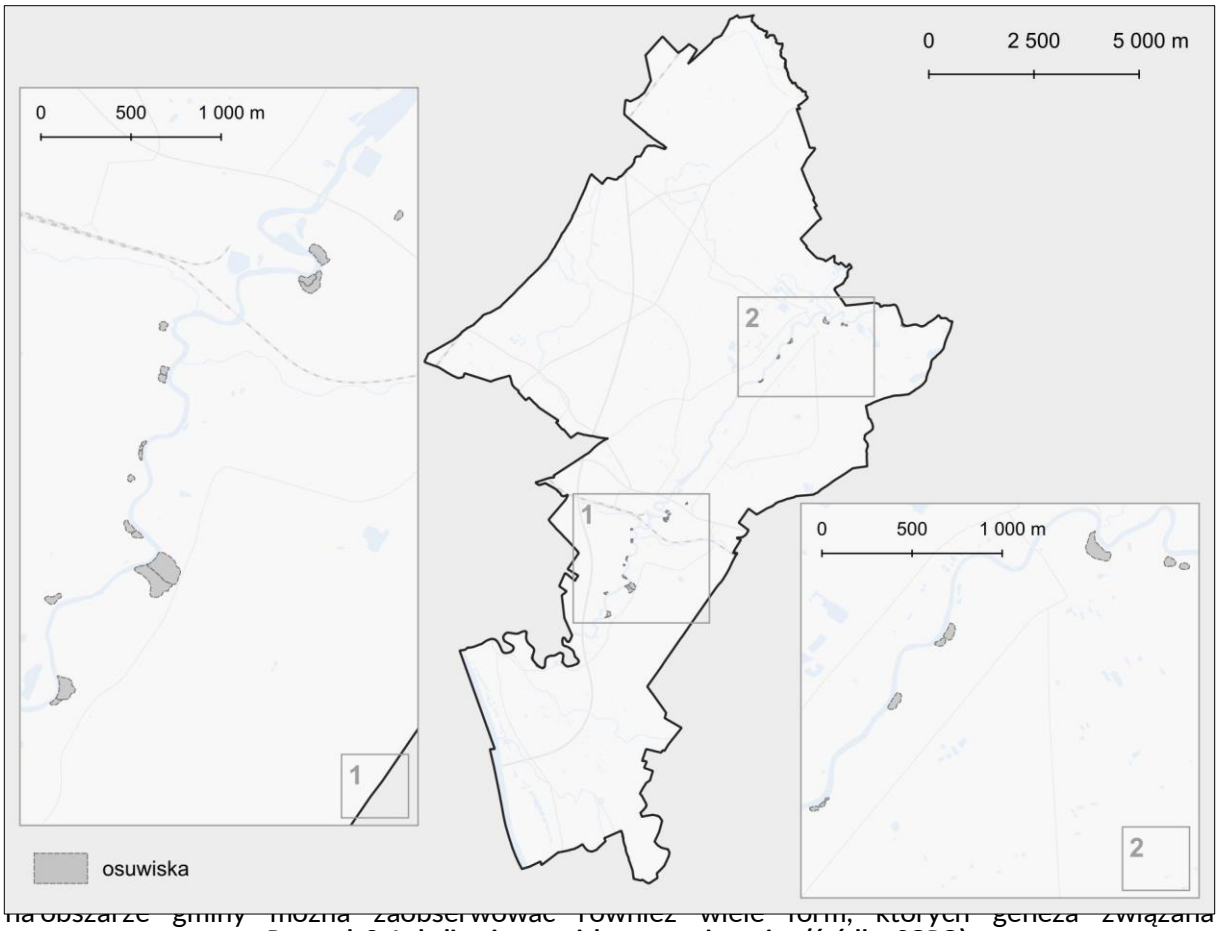

Na obszarze gminy można zaobserwować również wiele form, których geneza związana

Rysunek 3. Lokalizacja osuwisk na terenie gminy (źródło: SOPO)

jest z antropogeniczną działalnością człowieka. Do form powierzchniowych wyróżniających się w krajobrazie należą liczne wyrobiska eksploatacyjne żwirów i piasków. Ponadto rzeźba terenu została zmieniona w wyniku pozyskania i przystosowania nowych terenów pod rozwój przestrzenny miejscowości – zarówno pod zabudowę jak i nowe sieci komunikacyjne. W wyniku tych działań doszło miejscami do niwelacji terenu lub przeciwnie – powstania nasypów i sztucznego wyniesienia ponad pierwotny teren.

4.4. Budowa geologiczna i gleby

Z punktu widzenia planowania przestrzennego najważniejsze znaczenie mają najmłodsze utwory geologiczne. Obszar gminy pokrywają w większości osady czwartorzędowe - plejstoceńskie i holoceńskie – o zmiennej miąższości (20-90 m), uzależnionej w dużym stopniu od ukształtowania powierzchni podczwartorzędowej. Czwartorzęd reprezentowany jest przez utwory należące do wszystkich zlodowaceń, począwszy od zlodowacenia południowopolskiego, przez środkowopolskie, interglacjał eemski, po zlodowacenie północnopolskie oraz utwory holocenu. Kolejne lądolody pozostawiały po sobie serie osadów morenowych, wykształconych w postaci pokładów glin zwałowych. Pomiędzy pokładami glin z różnych okresów zlodowaceń na ogół zalegają warstwy utworów piaszczysto-żwirowych pochodzenia wodnolodowcowego. W okresach interglacjalnych pokrywy morenowe i sandrowe podlegały głębokim rozcięciom, w które w okresie późniejszym osadzone zostały rzeczne osady piaszczysto-żwirowe oraz mułki zastoiskowe. Ponadto tworzyły się wtedy piaski eoliczne, które w formie wydm i pól występują na terasach rzecznych.

W północno i północno-zachodniej części gminy profil czwartorzędu reprezentują serie glin zwałowych i piasków o miąższości kilkunastu-kilkudziesięciu metrów, pochodzące z okresu zlodowaceń północnopolskich. Osady te w centrum przechodzą w piaski i żwiry sandrowe. Im bliżej doliny Drwęcy i Wisły tym bardziej wzrasta miąższość serii piaszczystych, z których zbudowane są terasy nadzalewowe, a ustępuje udział glin zwałowych w profilu geologicznym.

Najmłodsze, holoceńskie, osady wykształcone są jako: piaski i gliny deluwialne, występujące wzdłuż krawędzi wysoczyzny, mułki, piaski i żwiry rzeczne tarasów zalewowych Wisły i Drwęcy, na wyższych tarasach w tym czasie rozwijały się wydmy i pola piasków przewianych. W obniżeniach powierzchni wysoczyzn oraz dolinie Drwęcy i Wisły występują namuły i torfy (*źródło: Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski w skali 1:50 000*).

4.4.1 Złoża, tereny i obszary górnicze

Budowa geologiczna determinuje występowanie naturalnych złóż surowców pospolitych. Zgodnie z systemem MIDAS złoża o zasobach udokumentowanych znajdują się na terenie Grębocina (iły ceramiki budowlanej), Jedwabna (piaski i żwiry), Krobi (piaski i żwiry), Mierzynka (piaski i żwiry) i Młyńca Pierwszego i Drugiego (piaski i żwiry oraz piaski). Kruszywo jest w kilku miejscach eksploatowane na skalę przemysłową.

Tabela 2. Zestawienie złóż kopalin na obszarze gminy Lubicz

Numer złoża	Nazwa złoża	Numer złoża	Nazwa złoża
1	Młyniec XLIII	47	Mierzynek I Pole A
2	Młyniec XLI	48	Mierzynek I
3	Młyniec XIII	49	Mierzynek II
4	Młyniec XXXIX	50	Młyniec XXIII
5	Młyniec XXXI	51	Młyniec VIII
6	Młyniec XXXX	52	Młyniec XVII
7	Młyniec XIX	53	Młyniec X
8	Młyniec XXVII	54	Młyniec XV

9	Młyniec XXX	55	Młyniec XVII
10	Młyniec XXVI	56	Młyniec-Jedwabno VI
11	Młyniec TK 7	57	Młyniec XIV
12	Młyniec DK 2	58	Młyniec
13	Młyniec KW	59	Młyniec XLII
14	Młyniec TK 4	60	Młyniec KN
15	Młyniec XI/A/1	61	Młyniec IX
16	Młyniec KW III	62	Młyniec TK 2
17	Młyniec XXXIV	63	Młyniec-Jedwabno VIII
18	Młyniec KW II	64	Młyniec-Jedwabno VII
19	Młyniec KW III	65	Młyniec TK 3
20	Młyniec KW I	66	Młyniec XXXVII-Pole A
21	Młyniec Pierwszy XL	67	Młyniec XXXVII-Pole B
22	Młyniec DK	68	Młyniec XI/A
23	Młyniec DK 1	69	Młyniec XI
24	Młyniec XII	70	Młyniec TK 6
25	Młyniec TK 1	71	Młyniec TK 5
26	Młyniec TK	72	Młyniec XXXII
27	Młyniec XXV	73	Młyniec XXIX
28	Młyniec-Jedwabno I	74	Młyniec XXIV
29	Młyniec-Jedwabno 5	75	Młyniec TK 8
30	Młyniec-Jedwabno III	76	Młyniec III
31	Jedwabno I	77	Młyniec XXXV
32	Jedwabno	78	Młyniec IV
33	Krobia	79	Młyniec III
34	Lubicz	80	Młyniec III
35	Nowa Wieś IV	81	Młyniec I
36	Nowa Wieś I	82	Młyniec V
37	Mierzynek III	83	Młyniec XXI
38	Mierzynek IV	84	Młyniec XVIII/A
39	Mierzynek V	85	Młyniec XX
40	Młyniec I-B	86	Młyniec II
41	Mierzynek I	87	Józefowo IV
42	Mierzynek I	88	Józefowo VI
43	Mierzynek I - Pole C/2	89	Józefowo V
44	Młyniec I-B	90	Józefowo II
45	Mierzynek I	91	Józefowo III
46	Mierzynek I Nr 1- Pole B	92	Młyniec KW IV

Źródło: System Gospodarki i Ochrony Bogactw Mineralnych „MIDAS"

W granicach gminy obecnie funkcjonuje 10 obszarów i terenów górniczych o statusie „aktywny". Organem nadzoru górniczego dla obszaru gminy Lubicz jest Okręgowy Urząd Górniczy w Gdańsku.

Tabela 3. Wykaz terenów górniczych i obszarów górniczych na obszarze gminy Lubicz

Lp.	Nazwa złoża	Kopalina	Lokalizacja	Teren górniczy	Obszar górniczy	Nr w rejestrze obszarów górniczych
				[m^2]		

1	Młyniec XLI	piaski i żwiry	Młyniec Pierwszy, dz. 94	19 707	19 707	10-2/7/603
2	Młyniec KW II	piaski i żwiry	Młyniec Pierwszy, dz. 44/5, 44/6	24 422	24 422	10-2/8/719
3	Młyniec Pierwszy XL	piaski i żwiry	Młyniec Pierwszy, dz. 37/1, 37/2	17 906	17 906	10-2/7/639
4	Młyniec-Jedwabno 5	piaski i żwiry	Młyniec Pierwszy, dz. 9/1, 9/2	19 987	19 987	10-2/6/510a
5	Nowa Wieś IV	piaski i żwiry	Nowa Wieś, dz. 177/9	27 219	18 349	10-2/6/569
6	Mierzynek IV	piaski i żwiry	Mierzynek	60 448	60 448	10-2/7/656
7	Mierzynek V	piaski i żwiry	Mierzynek, cz. dz. 202/1	27 579	27 579	10-2/8/756
8	Młyniec XXIII	piaski i żwiry	Młyniec Drugi, dz. 155/3	9 938	7 881	10-2/4/244
9	Młyniec-Jedwabno VI	piaski i żwiry	Młyniec Pierwszy, dz. 19/5, 19/8	10 084	10 084	10-2/7/607
10	Młyniec KN	piaski i żwiry	Młyniec Pierwszy, dz. 21/4	8 396	8 396	10-2/8/728

Źródło: System Gospodarki i Ochrony Bogactw Mineralnych „MIDAS"

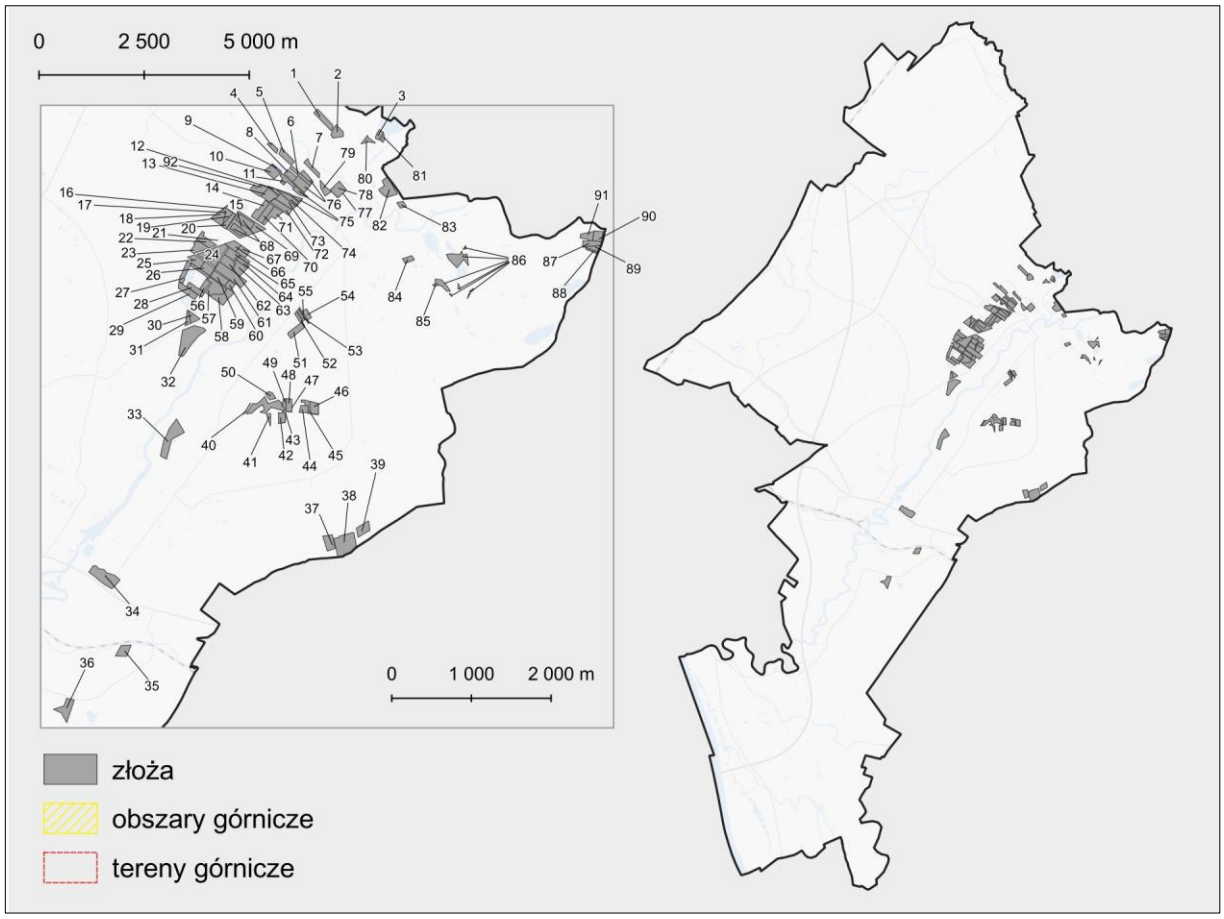

Rysunek 4. Surowce mineralne na terenie gminy Lubicz (źródło: Midas, PIG)

4.4.2 Warunki glebowe i zasoby agroekologiczne

Na wysoczyźnie morenowej przeważają gleby płowe i brunatnoziemne, wykształcone z glin oraz piasków gliniastych, charakteryzujące się z reguły dobrymi warunkami do rozwoju produkcji rolnej. W zalesionej części gminy pojawiają się gleby bielicoziemne, glejobielice i gleby rdzawe. Lokalnie pojawiają się gleby bielicoziemne lub rdzawe na utworach eolicznych, o nikłej przydatności dla rolnictwa. W miejscach o podwyższonym poziomie wód, można spodziewać się gleb murszowych oraz murszowo-mineralnych, z kolei w obniżeniach terenu w warunkach stałego lub okresowego

uwilgotnienia rozwinęły się gleby glejoziemne. W dolinach rzecznych charakterystyczne jest występowanie mad, a także gleb organicznych i organiczno-mineralnych. Teren gminy od lat znajduje się pod wpływem antropopresji związanej z rolnictwem, wprowadzeniem zabudowy i terenów komunikacyjnych oraz towarzyszących im przekształceń powierzchni terenu. Profile tych gleb odznaczają się znacznymi przekształceniami mechanicznymi i chemicznymi, związanymi z przeprowadzonymi pracami budowlanymi.

Gmina Lubicz należy do grupy terenów o umiarkowanej przydatności dla rolnictwa. Do najbardziej wartościowych gleb, ze względu na klasę bonitacyjną, należą gleby średnio dobre III klasy oraz gleby średniej jakości (IV klasa bonitacyjna). Kompleksy gleb dobrych występują na wysoczyźnie morenowej, na północy, północnym-zachodzie oraz wschodzie gminy. Na pozostałych terenach gminy występuje mozaika gleb klas IV, V, VI. Największa koncentracja gruntów słabych i najsłabszych występuje na wschodzie i południu gminy. Są to gleby małourodzajne.

W odniesieniu do użytków zielonych należy wskazać, że większe kompleksy łąk i pastwisk występują w dolinach cieków i obniżeniach terenu, przy czym większość rozwinęła się na gruntach III i IV klasy.

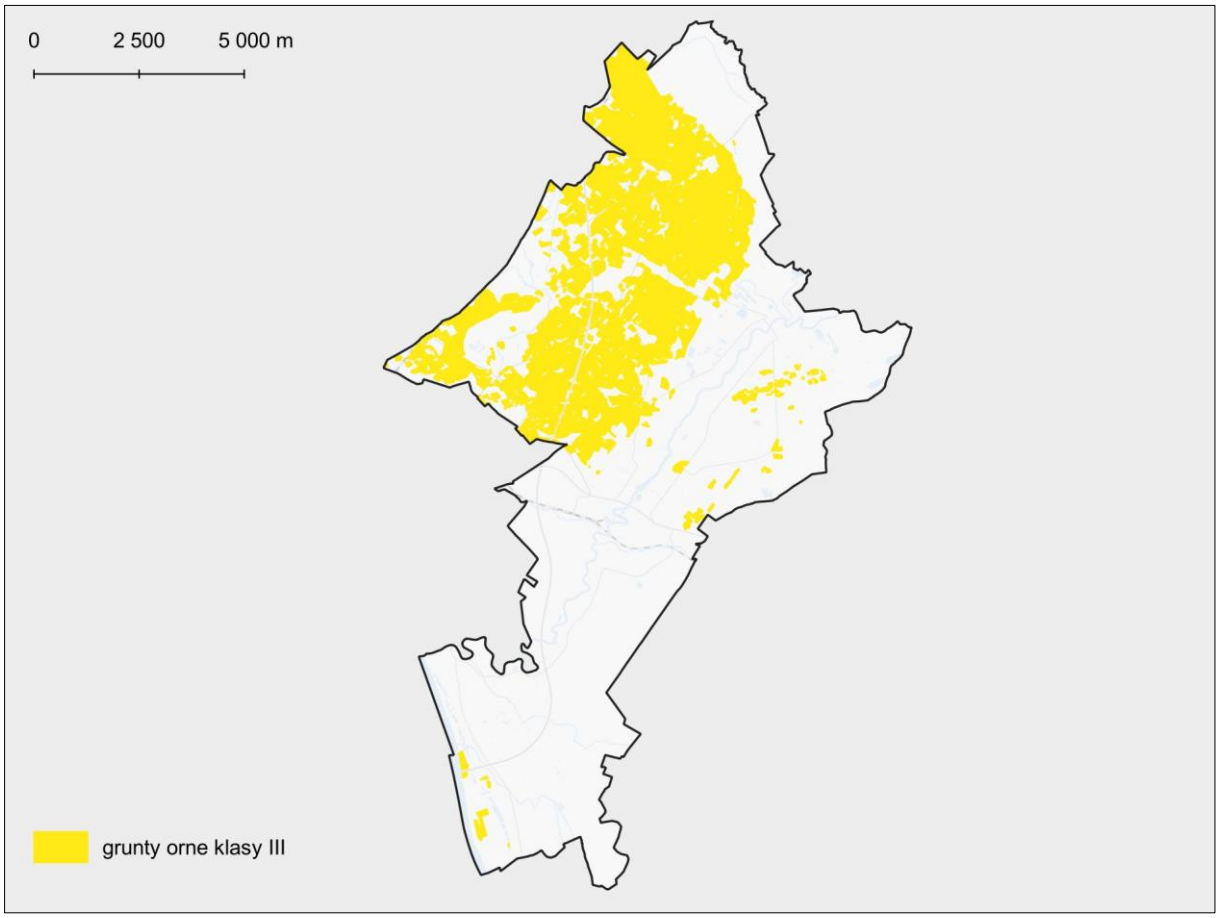

Rysunek 5. Grunty rolne III klasy bonitacyjnej na obszarze gminy Lubicz (źródło: EGiB)

4.5. Wody podziemne

Opis wód podziemnych

Regionalizacja warunków hydrogeologicznych na obszarze gminy Lubicz nawiązuje do dwudzielności budowy geologicznej – odmienne warunki panują w części wysoczyznowej gminy, a odmienne w części dolinnej. Pomiędzy nimi rozciąga się niewielka strefa przejściowa. Na terenie gminy wyróżnia się trzy pietra wodonośne: kredowe, trzeciorzędowe i czwartorzędowe, przy czym to ostatnie stanowi źródło zaopatrzenia w wodę zarówno odbiorców indywidualnych, jak i zbiorowych.

Czwartorzędowy poziom wodonośny związany jest z piaszczystymi i piaszczysto-żwirowymi

osadami wodnolodowcowymi i rzecznymi. Występuje on powszechnie w międzymorenowych strukturach wodonośnych, dolinach kopalnych oraz współczesnych dolinach rzecznych. Warunki wodne są zróżnicowane i w dużej mierze zależne od ukształtowania terenu. Miąższość czwartorzędowego poziomu wodonośnego wynosi 15-50 m (średnio 21 m), a jedynie w dolinie Drwęcy jest znacznie mniejsza i wynosi 5-15 m. Na terenach wysoczyznowych poziom wodonośny jest izolowany przez warstwy słabo przepuszczalnych osadów, co zapewnia ochronę przed zanieczyszczeniami i gwarantuje wysoką jakość wody, zwłaszcza na głębokości od kilkunastu do kilkudziesięciu metrów. Najlepsze jakościowo wody znajdują się w najgłębszych warstwach, związanych ze strukturami dolin kopalnych, gdzie zalegają na głębokości 150-200 m p.p.t. Z kolei wody płytko zalegające, zwłaszcza w dolinach rzek Wisły i Drwęcy, są najbardziej podatne na zanieczyszczenia. Te obszary stanowią również główne miejsca drenażu wód podziemnych, przez co są bardziej narażone na degradację jakości wód. Na większości obszaru gmina posiada niewielkie zasoby wód podziemnych, których wydajność zawiera się w granicach 10-60 m^3/h, przy czym często wynosi poniżej 10 m^3/h. Wyjątek stanowią okolice ujęcia wód podziemnych we wsi Jedwabno nad Drwęcą, gdzie zasoby są większe.

GZWP i JCWPd

Południowy fragment gminy znajduje się w granicach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 141 Zbiornik Rzeki Dolna Wisła. Jest to porowy zbiornik czwartorzędowy, o szacunkowych zasobach dyspozycyjnych na poziomie 74 783,83 m^3/d. Wody zbiornika cechują się dobrym stanem chemicznym (klasa II na przeważającym obszarze). Obszarem GZWP o zmniejszonej odporności na zanieczyszczenia jest obszar pradoliny Wisły i doliny Drwęcy.

W obrębie granic gminy Lubicz występują dwie jednolite części wód podziemnych – JCWPd nr 39 obejmująca większość gminy oraz JCWPd nr 46 na południu.

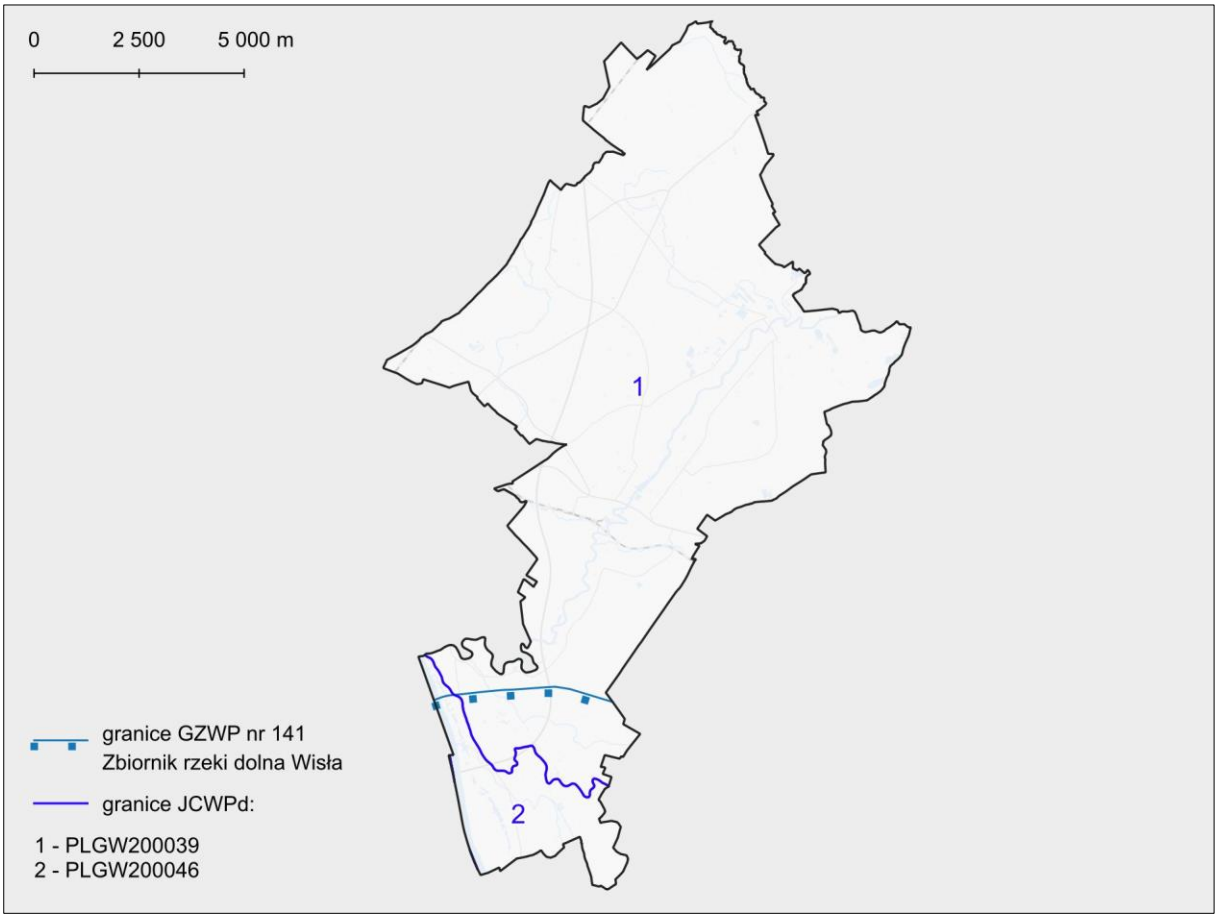

Rysunek 6. Położenie gminy na tle JCWPd i GZWP (źródło: Państwowy Instytut Geologiczny, geoportal.gov.pl)

4.6. Wody powierzchniowe

Opis wód powierzchniowych

Zgodnie z podziałem obszaru Polski na obszary dorzeczy oraz regiony wodne, gmina Lubicz położona jest w dorzeczu Wisły, w regionie wodnym Dolnej Wisły. Sama Wisła wyznacza południowo-zachodnią granicę gminy. System odwodnienia gminy jest związany z rzeką Drwęcą, która odgrywa kluczową rolę w lokalnej sieci hydrograficznej. Do Drwęcy uchodzą mniejsze cieki, tworząc system odwadniający gminę i wpływając na kształtowanie lokalnych warunków wodnych. Do prawostronnych dopływów należą Struga Rychnowska, Dopływ z Brzeźna i Bacha, z kolei lewostronnych: Dopływ spod Lelitowa, Dopływ z Dobrzejewic, Jordan i Struga Młyńska.

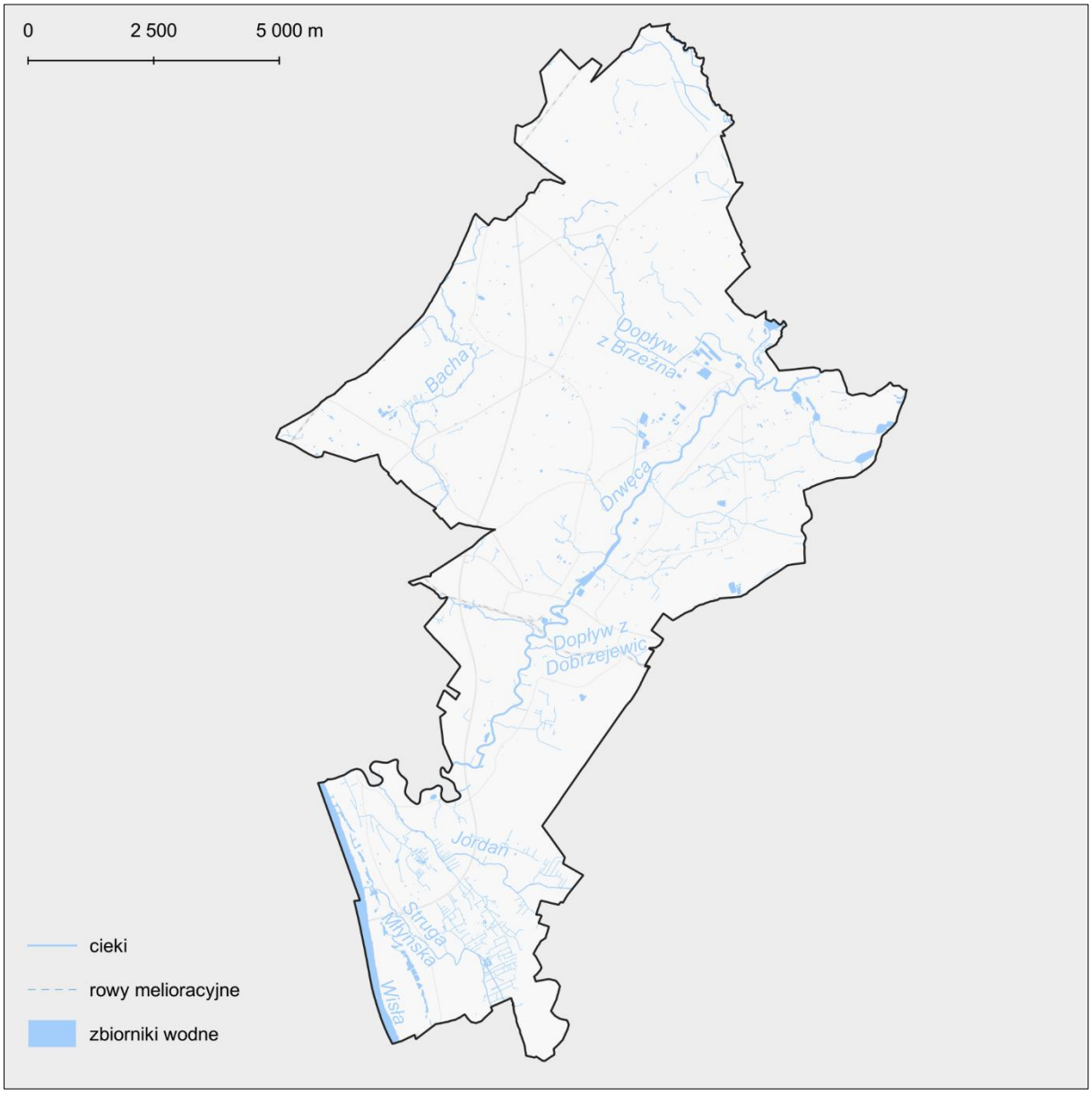

Rysunek 7. Wody powierzchniowe (źródło: Mapa Podziału Hydrograficznego Polski, KZGW)

Na obszarze gminy stojące wody powierzchniowe reprezentowane są przez obiekty naturalne i sztuczne. Zbiorniki o naturalnym charakterze to jezioro w Józefowie oraz niewielkie oczka śródpolne i śródleśne, zasilane wodą z opadów atmosferycznych i spływu powierzchniowego. Część z nich jest w fazie silnego zarastania. Jezioro w Józefowie o powierzchni około 4,4 ha stanowi popularne miejsce wypoczynku zarówno dla mieszkańców, jak i turystów. Oferuje różnorodne formy rekreacji, takie jak plażowanie, kąpiele oraz możliwość wędkowania. Zbiorniki sztuczne reprezentowane są przez stawy rybne, a także zbiorniki wodne utworzone w wyrobiskach poeksploatacyjnych kruszyw.

Na obszarach o wysokim poziomie zalegania wód gruntowych utworzono sieć urządzeń melioracji szczegółowych – rowów melioracyjnych. Największe zagęszczenie tego typu urządzeń występuje

w dolinie Drwęcy i tarasie zalewowym i nadzalewowym Wisły. Znaczna część urządzeń melioracyjnych została zdekapitalizowana i wymaga odbudowy. Utrzymanie systemów melioracyjnych w dobrym stanie jest kluczowe dla zapewnienia odpowiedniego odwodnienia terenów rolniczych i ochrony przed lokalnymi podtopieniami.

JCWP

Na obszarze gminy Lubicz wyodrębniono osiem jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP). Jednolite części wód są podstawą identyfikacji zagrożeń środowiskowych, prowadzenia monitoringu środowiskowego oraz działań zaradczych dotyczących poprawy niewystarczającego stanu ekologicznego.

Tabela 4. Wykaz JCWP występujących na obszarze gminy Lubicz

Lp.	Kod JCWP	Nazwa	Typ JCWP	Ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych
1	RW200009289789	Struga Rychnowska	potok lub strumień nizinny	zagrożona
2	RW20001128989	Bacha od Zgniłki do ujścia	rzeka nizinna	zagrożona
3	RW20001229199	Wisła od Zgłowiączki do Brdy	wielka rzeka nizinna	zagrożona
4	RW20001128999	Drwęca od Struga Rychnowska do ujścia	rzeka nizinna	zagrożona
5	RW20001128977	Drwęca od Brodniczki do Strugi Rychowskiej		zagrożona
6	RW20001028992	Dopływ z Dobrzejewic	potok lub strumień nizinny piaszczysty	zagrożona
7	RW20001028994	Jordan		zagrożona
8	RW2000102798	Struga Młyńska		niezagrożona

Źródło: na podstawie danych Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku

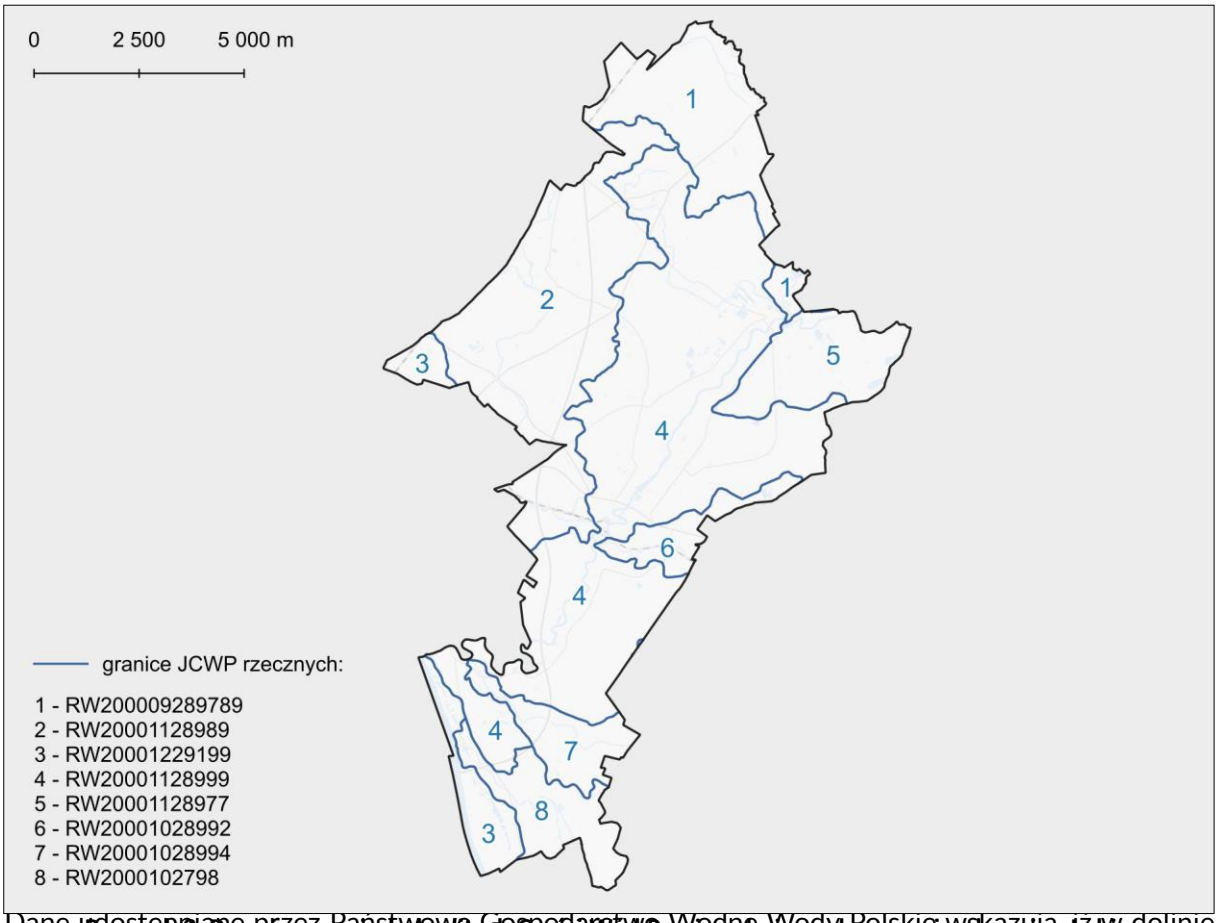

Rysunek 8. Rozmieszczenie jednolitych części wód powierzchniowych w granicach gminy Lubicz
(opracowano na podstawie Mapy Podziału Hydrograficznego Polski, RZGW)

Dane udostępniane przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie wskazują, iż w dolinie Drwęcy oraz na terenach położonych w dolinie Wisły występują

obszary szczególnego zagrożenia powodzią (tereny, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie lub średnie, czyli wynosi raz na 10 lub raz na 100 lat). W przypadku wystąpienia tzw. „wody stuletniej" może dojść do okresowego podtopienia głównie terenów otwartych, zajętych przez zieleń, łąki, pola uprawne.

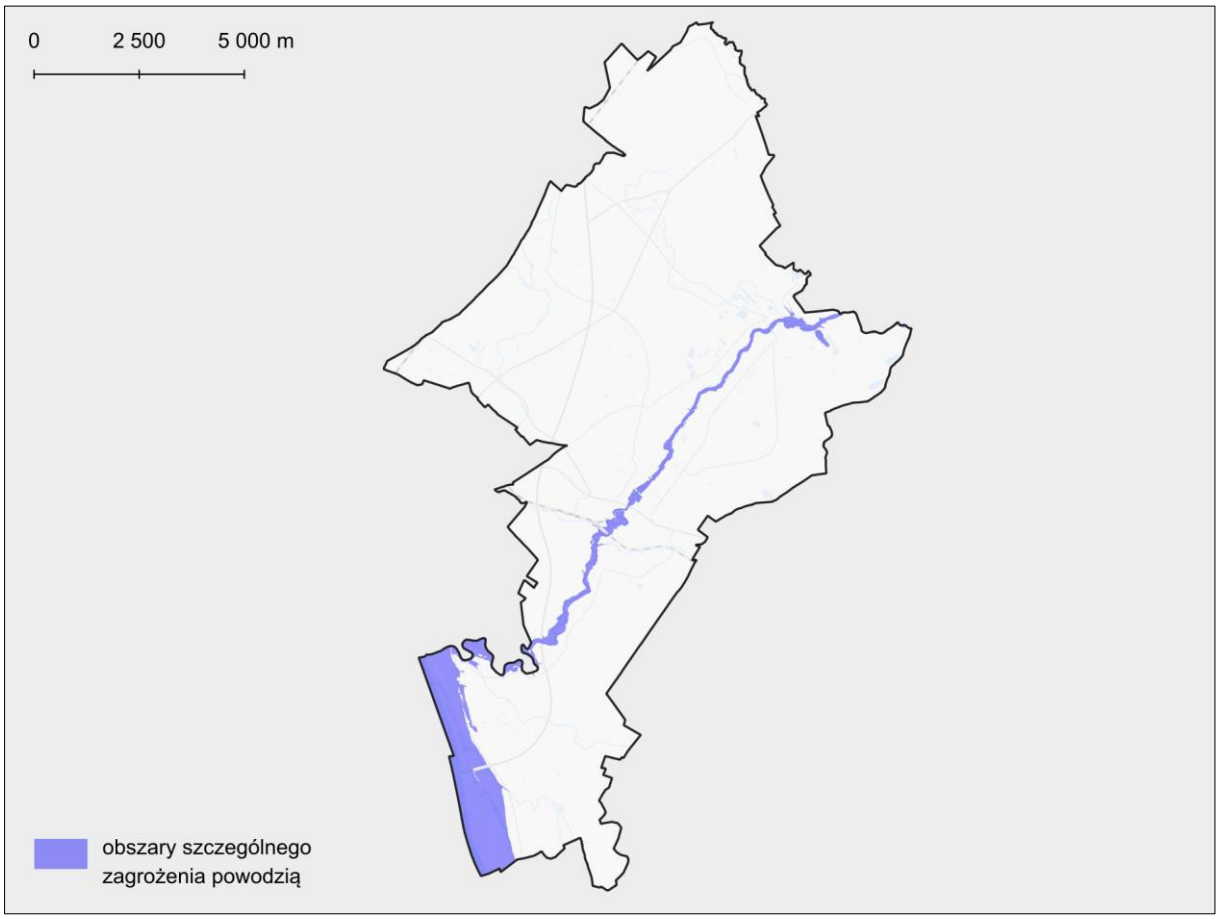

Rysunek 9. Zagrożenie powodziowe na terenie gminy
(opracowano na podstawie Mapy Podziału Hydrograficznego Polski, KZGW)

Ujęcia wód

Dla mieszkańców gminy podstawowym źródłem zaopatrzenia w wodę jest istniejące ujęcie wód powierzchniowych z rzeki Drwęcy i infiltracyjnych wód podziemnych w Jedwabnie. Wody podziemne ujmowane są z utworów czwartorzędowych występujących średnio do głębokości do 20-25 m p.p.t. w rejonie ujęcia Jedwabno. Charakteryzują się niską barwą, odczynem słabo zasadowym, są średnio twarde lub twarde, mineralizacja osiąga wartość w granicy 400-600 mg/dm^3. Są to wody wodorowęglanowo-wapniowe.

Ujęcia posiadają strefy ochrony bezpośredniej oraz pośredniej ustanowione rozporządzeniem nr 4/2005 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku z dnia 23 września 2005 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęć wody „ Drwęca-Jedwabno" tj.: ujęcia wody powierzchniowej z rzeki Drwęcy km 11+420 w m. Lubicz pn. „Drwęca" oraz ujęcia wód podziemnych i infiltracyjnych w km 15 rzeki Drwęcy w rejonie wsi Jedwabno, gm. Lubicz pn. „Jedwabno".

4.7. Szata roślinna i świat zwierzęcy

Szata roślinna

Zróżnicowanie szaty roślinnej w granicach gminy determinowane jest przede wszystkim przez warunki wilgotnościowo-glebowe, występowanie wód powierzchniowych i podziemnych, a także sposób zagospodarowania przestrzeni. W granicach gminy występują zbiorowiska roślinne zbliżone do naturalnych – zbiorowiska leśne, a także zbiorowiska półnaturalne, do których należą zbiorowiska łąkowe, pastwiskowe, szuwary i zarośla. W granicach gminy występują również zbiorowiska synantropijne – roślinność pól uprawnych wraz z towarzyszącymi gatunkami segetalnymi, a także zbiorowiska ruderalne na terenach nieużytkowanych. Uzupełnieniem struktury przyrodniczej są liczne oczka wodne, tereny podmokłe, którym towarzyszy roślinność hydrofilna, łąkowa i bagienna. Ponadto, miejscom zamieszkanym przez człowieka towarzyszy roślinność ozdobna, zaplanowana.

Dominującą roślinnością na obszarze gminy są uprawy na terenach rolnych oraz towarzyszące im zbiorowiska segetalne i ruderalne. Wśród roślinności segetalnej można wskazać gatunki występujące pospolicie przy uprawach jak: chaber bławatek, mak polny. Są to zbiorowiska towarzyszące uprawom roślin zbożowych jak i okopowych. Wśród roślinności ruderalnej zasiedlającej nieużytki, przydroża, miejsca wydeptywane można wskazać m.in. pokrzywę żegawkę i pospolitą, łopian większy, wrotycz pospolity, krwawnik pospolity, babkę lancetowatą i wiele różnych gatunków traw. W tych zbiorowiskach zwykle nie występują gatunki rzadkie i chronione.

Agrocenozy wzbogacone są przez zadrzewienia i zakrzaczenia śródpolne, szpalery drzew, a także miedze. Z racji pełnionej funkcji tworzą wyspy biocenotyczne na terenach przekształconych, a w szczególności intensywnie użytkowanych rolniczo. Są to obiekty, które nie tylko pozwalają organizmom zwierzęcym znajdować miejsca do bytowania (rozmnażania, żerowania), ale dostarczają im kryjówek na otwartej przestrzeni pól. Zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne mają bardzo duże znaczenie dla środowiska przyrodniczego obszaru rolniczego, gdyż stanowią jedyną wysoką zieleń wśród pól i łąk, regulują stosunki wodne, odgrywają duże znaczenie wiatrochronne oraz glebochronne dla terenów o większym nachyleniu. Poprawiają one estetykę badanego obszaru i korzystnie wpływają na plonowanie rolniczych upraw. Ponadto zadrzewienia o przebiegu liniowym, stanowią również lokalne ciągi migracyjne dla wszystkich grup zwierząt. Z punktu widzenia społeczno-gospodarczego również pełnią istotną rolę, tworząc swoiste ekrany wytłumiające silne wiatry i śniegi, a także przyczyniając się do tworzenia mozaiki siedliskowej i podnoszenia wartości krajobrazowych terenów rolniczych.

Zbiorowiska półnaturalne otwartych łąk, pastwisk i muraw są nieodłącznym elementem w krajobrazie dolin rzecznych i obniżeń na terenie gminy. Obecnie są to zbiorowiska łąkowe z dużym udziałem pospolitych gatunków roślin (głównie traw) takich jak: kupkówka pospolita, kłosówka wełnista, wiechlina łąkowa, wiechlina zwyczajna, wyczyniec łąkowy, tomka wonna, jaskier ostry, mozga trzcinowata, szczaw zwyczajny. Nieprawidłowa agrotechnika na terenach łąk i pastwisk doprowadza w niektórych rejonach do rozwoju gatunków inwazyjnych - pokrzywy zwyczajnej i ostrożnia polnego.

Lasy, które pełnią szereg istotnych funkcji środowiskowych i gospodarczych są jednym z najważniejszych elementów środowiska biotycznego. Największe pod względem powierzchniowym zwarte tereny leśne zlokalizowane występują w dolinie Drwęcy i jej dopływu – Strugi Rychnowskiej. Lasy zajmują blisko 20% powierzchni gminy. W strukturze siedlisk leśnych w gminie dominuje bór świeży oraz bór suchy. Dominującym gatunkiem drzewostanu jest sosna z domieszkami gatunków takich jak: dąb szypułkowy, brzoza brodawkowata, oraz gatunki sztucznie wprowadzone przez człowieka np. świerk. Większość kompleksów leśnych na terenie gminy stanowi własność Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych, administrowane przez Nadleśnictwo Dobrzejewice i Nadleśnictwo Golub-Dobrzyń.

W sąsiedztwie cieków oraz zbiorników rozwija się roślinność nadwodna, hydrofilna. Siedliska podmokłe pomimo niewielkich powierzchni są cenne pod względem ekologicznym ze względu

na retencję wód czy zapewnienie miejsca bytowania i żerowania wielu organizmów itd. Na powierzchni wody można zaobserwować unoszącą się rzęsę drobną, a w toni wodnej występuje wywłócznik kłosowy W strefie przybrzeżnej cieków wykształciły się zbiorowiska szuwarowe i hydrofilne, a także łozy i olsy. Istotne znaczenie mają również ekosystemy związane z zagłębieniami bezodpływowymi, gdzie kształtują się eutroficzne zbiorniki.

Ważne uzupełnienie gminnego systemu przyrodniczego stanowi zieleń urządzona, w tym parki, zieleń cmentarna, sady i ogrody przydomowe, a także aleje drzew i inna zieleń towarzysząca ciągom komunikacyjnym. Są to tereny wspomagające system przyrodniczy gminy, które pełnią szereg funkcji – estetyczną, izolacyjną, higieniczną.

Fauna

Fauna gminy związana jest głównie z doliną Drwęcy, a także terenami leśnymi. Na pozostałym obszarze ostojami bioróżnorodności są doliny mniejszych cieków, przecinające agrocenozy, a także zieleń śródpolna, tereny podmokłe. Całą gminę zaliczyć można do obszarów bytowania ornitofauny, której liczni przedstawiciele zasiedlają zarówno miejsca w pobliżu siedzib ludzkich, jak i wody powierzchniowe, zarośla szuwarowe czy zwarte kompleksy leśne.

Część gminy znajduje się na obszarach chronionych Natura 2000: objętym dyrektywą siedliskową obszarem Nieszawska Dolina Wisły PLH040012, Dolina Drwęcy PLH280001 oraz Dolina Dolnej Wisły PLB040003 będąca obszarem objętym dyrektywą ptasią, w obrębie których występują gatunki chronione jak np. różanka pospolita, kiełb białopłetwy, koza pospolita, a także bóbr europejski, gągoł krzykliwy czy żuraw zwyczajny.

Ze względu na występowanie cieków oraz zbiorników wodnych na terenach przywodnych i podmokłych można spodziewać się również obecności płazów takich jak np. kumak nizinny, ropucha szara i traszka zwyczajna. Gady występują nielicznie, reprezentowane są przez jaszczurkę i zaskrońca. Rzeki zasiedlają ryby karpiowate, okoniowate, łososiowate. W stawach rybnych hodowla nastawiona jest na produkcję pstrąga, karpia, karasia, tołpygi, amura.

Tereny leśne są siedliskiem lub znajdują się w zasięgu migracji m.in. większej zwierzyny płowej, jak jeleń, sarna czy dzik, a także mniejszych ssaków jak np. lisy, tchórze czy borsuki. W płatach zadrzewień śródpolnych możliwe jest występowanie raczej mniejszej zwierzyny. Na terenach rolnych i łąkowych występują pospolicie zające, krety.

Duże bogactwo gatunków ptaków występujących na obszarze gminy spowodowane jest różnorodnością środowisk leśnych, łąkowych, a także występowaniem zbiorników wodnych i cieków. Na terenach otwartych, rolnych można obserwować szeroko rozpowszechnione i liczne na terenie całego kraju gatunki takie jak: skowronek, bażant. Tereny leśne i zadrzewione stanowią miejsce żerowania i gniazdowania takich gatunków jak: bogatka modraszka, sikora uboga. W grupie ptaków szponiastych odnotowano pospolite gatunki takie jak myszołów zwyczajny czy jastrząb gołębiarz. Na obszarze gminy można również spotkać pustułkę oraz kanię czarną i rdzawą. W pobliżu cieków oraz jezior występuje wiele gatunków ptaków wodnych, dla których tereny te stanowią atrakcyjne miejsce odpoczynku i żerowania, jak np. kaczka krzyżówka, głowienka. Sąsiedztwo zabudowań wykorzystują często przedstawiciele bociana białego, jak i mniejsi przedstawicieli jaskółkowatych, sroki czy wrony.

4.8. Obszary cenne przyrodniczo objęte formą ochroną przyrody

Gmina Lubicz pomimo położenia w bezpośrednim sąsiedztwie Torunia i związanym z tym dynamicznym rozwojem terenów zabudowanych zachowała w znacznej części swój naturalny charakter. Obszary charakteryzujące się wysokimi walorami środowiska związane są przede wszystkim z terenami zieleni naturalnej wzdłuż rzek oraz kompleksami leśnymi. Tereny cenne pod względem przyrodniczym, objęte formami ochrony przyrody zajmują blisko 40% powierzchni gminy i są to:

- Obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły,
- Obszar Natura 2000 Nieszawska Dolina Wisły,
- Obszar Natura 2000 Dolina Drwęcy,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Drwęcy,
- Rezerwat przyrody rzeka Drwęca,
- Zespół przyrodniczo-krajobrazowy Jar przy Strudze Lubickiej,
- użytki ekologiczne,
- pomniki przyrody.

OBSZARY NATURA 2000

„Nieszawska Dolina Wisły"

Specjalny obszar ochrony siedlisk Nieszawska Dolina Wisły (PLH 040012) obejmuje 22,5 km odcinek Wisły i tereny zalewowe między Nieszawą, a ujściem Drwęcy. Granice tego obszaru przebiegają wzdłuż krawędzi skarpy terasy zalewowej lub wałów przeciwpowodziowych. Obszar ten związany jest z zasięgiem ostatniego zlodowacenia, a podstawowym współczesnym procesem geomorfologicznym jest akumulacja fluwialno-powodziowa. Przy średnim stanie wód pojawiają się piaszczysto-muliste ławice, które porasta efemeryczna roślinność. W ostoi występują starorzecza, gdzie rozwija się roślinność wodna i szuwarowa, a także wyspy, częściowo połączone ze stałym lądem przez groble poprzeczne (Kępa Dzikowska). W ostoi występuje 10 rodzajów siedlisk z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, 12 gatunków z załącznika II tej Dyrektywy (szczególnie bogata fauna ryb z minogiem rzecznym i introdukowanym łososiem atlantyckim) oraz 35 gatunków ptaków z załącznika I Dyrektywy Ptasiej. Na tym terenie stwierdzono szereg chronionych gatunków roślin. Utrzymują się tu reliktowe stanowiska psammofitów.

Dla obszaru przyjęto plan zadań ochronnych Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 10 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Nieszawska Dolina Wisły PLH040012 wraz z późn. zm. W planie nie wskazano zaleceń do dokumentów planistycznych dla gminy Lubicz.

„Dolina Drwęcy"

Specjalny obszar ochrony siedlisk Dolina Drwęcy (PLH 280001) obejmuje rzekę Drwęcę oraz niektóre jej dopływy, wraz z pasami gruntu po obu stronach rzek, obszarami stanowiącymi mozaikę siedlisk z różnego typu zbiornikami wodnymi (starorzecza) i lasami łęgowymi i ekstensywnie użytkowanymi łąkami w dolinie rzeki. Obszar ten jest ważny dla ochrony bogatej ichtiofauny i mozaiki siedlisk związanych z doliną rzeczną. W ostoi występuje 12 rodzajów siedlisk z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, 11 gatunków z załącznika II tej Dyrektywy, w tym 7 gatunków ryb (boleń, różanka, koza, piskorz oraz głowacz białopłetwy). Na rzece Drwęcy prowadzone są działania w zakresie zarybień (w tym łososiem, certą i trocią), a także reintrodukcji jesiotra ostronosego.

Dla obszaru przyjęto plan zadań ochronnych Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Drwęcy PLH280001 wraz z późn. zm. W planie nie wskazano zaleceń do dokumentów planistycznych dla gminy Lubicz.

„Dolina Dolnej Wisły"

Obszar specjalnej ochrony ptaków Dolina Dolnej Wisły (PLB 040003) w granicach gminy pokrywa się z granicami Nieszawskiej Doliny Wisły, co oznacza, że charakterystyka tego terenu jest taka sama. Ostoja obejmuje dolinę Dolnej Wisły bez odcinka ujściowego, od Włocławka do Przegaliny. Obszar ten stanowi miejsce gniazdowania około 180 gatunków ptaków, z których najliczniejszymi są bielik, gęś, nurogęś, ohar, rybitwa białoczelna, rybitwa rzeczna, zimorodek, ostrygojad, bielaczek, derkacz,

mewa czarnogłowa, sieweczka rzeczna. Na terenie obszaru znajdują się co najmniej 44 gatunki ptaków objęte załącznikiem I Dyrektywy Ptasiej. Bogata fauna innych zwierząt kręgowych, bogata flora roślin naczyniowych (około 1350 gatunków) z licznymi gatunkami zagrożonymi i prawnie chronionymi, silnie zróżnicowane zbiorowiska roślinne, w tym zachowane różne typy łęgów, a także cenne murawy kserotermiczne wskazuje na bardzo wysoką wartość przyrodniczą tego obszaru.

Dla obszaru przyjęto plan zadań ochronnych Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 31 marca 2015 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły PLB040003 wraz z późn. zm. W planie nie wskazano zaleceń do dokumentów planistycznych dla gminy Lubicz.

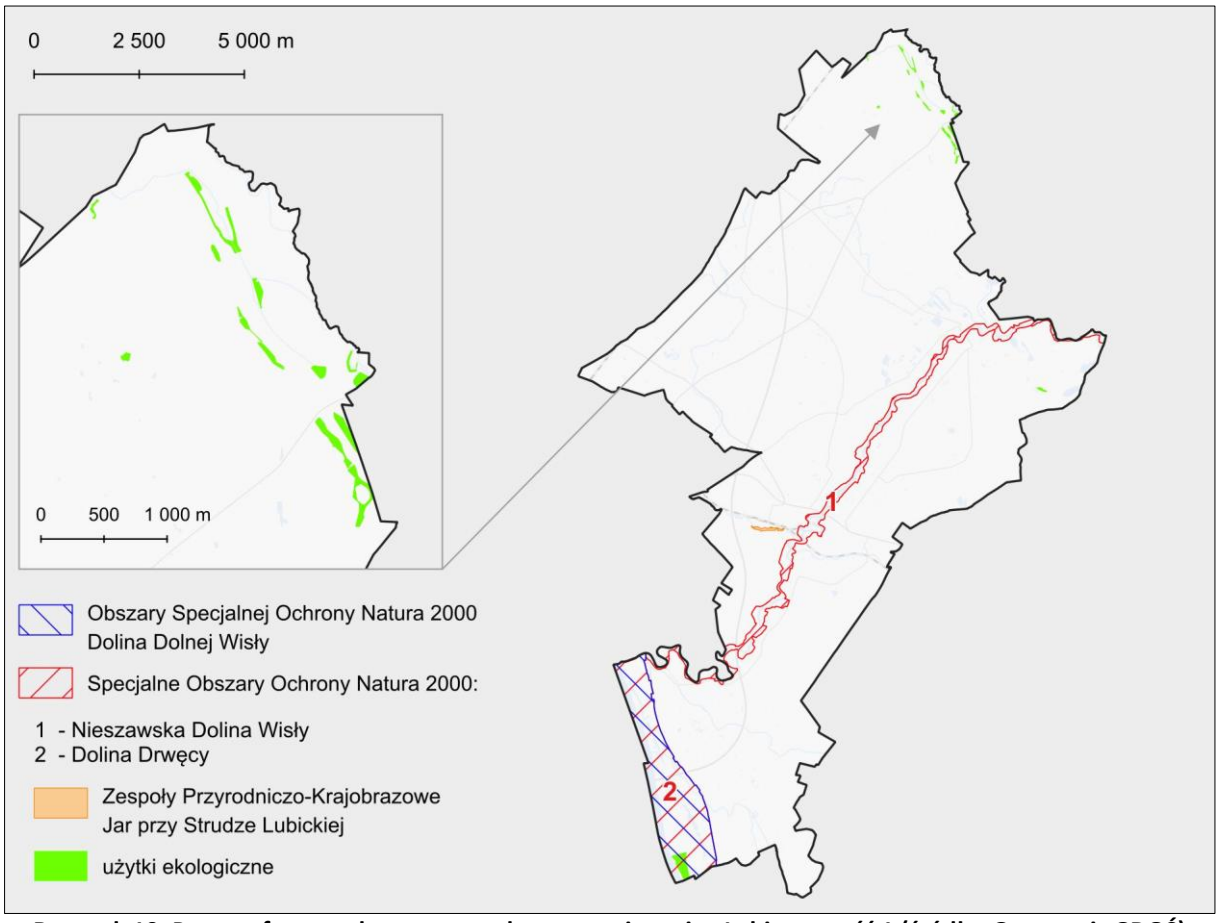

Rysunek 10. Prawne formy ochrony przyrody na terenie gminy Lubicz – część 1 (źródło: Geoserwis GDOŚ)

ZESPÓŁY PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWE

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy Jar przy Strudze Lubickiej utworzony został na mocy uchwały nr XLV/537/06 Rady Gminy Lubicz z dnia 17 lutego 2006r. w sprawie ustanowienia zespołu przyrodniczo-krajobrazowego na terenie Gminy Lubicz, w miejscowości Lubicz Dolny (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2006 r. Nr 46 poz. 773).

Zespół położony jest w Lubiczu Dolnym i obejmuje teren o powierzchni 3,78 ha wyróżniający się pod kątem krajobrazu, rzeźby terenu. Obszar charakteryzuje się zróżnicowaną szatą roślinną, w tym z roślinami chronionymi: kopytnik pospolity, kruszyna pospolita, porzeczka czarna, goździk kartuzek, kocanka piaskowa oraz siedliskami: grądu subkontynentalnego, lasu klonowo-lipowego, łęgu wiązowo-jesionowego.

Na obszarze zabrania się:

1) niszczenia, uszkadzania i przekształcania obszaru;
2) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym albo odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
3) uszkadzania i zanieczyszczania gleby;
4) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej i wodnej;
5) umieszczania tablic, napisów i innych znaków nie związanych z ochroną przyrody.

REZERWAT PRZYRODY

Rezerwat przyrody Rzeka Drwęca stanowi obszar o powierzchni 477,62 ha. Celem ochrony jest środowisko wodne i ryby w nim bytujące, a w szczególności w celu ochrony środowiska pstrąga, łososia, troci i certy. Utworzony został na mocy Zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 27 lipca 1961 r. w sprawie uznania za rezerwat (M. P. z 1961 r. Nr 71, poz. 302). Obecnie obszar funkcjonuje na mocy Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 17 października 2016 r. w sprawie rezerwatu przyrody Rzeka Drwęca (Dz. Urz. Woj. Kuj. -Pom. z 2016 r. poz. 3571).

Dla rezerwatu w 2018 r. ustanowiono plan ochrony dla rezerwatu, w którym określono działania ochronne względem gminy: działania w zakresie udrażniania rzeki na istniejących przegrodach na Drwęcy (piętrzenia - jaz młyński i jaz komunalny w Lubiczu).

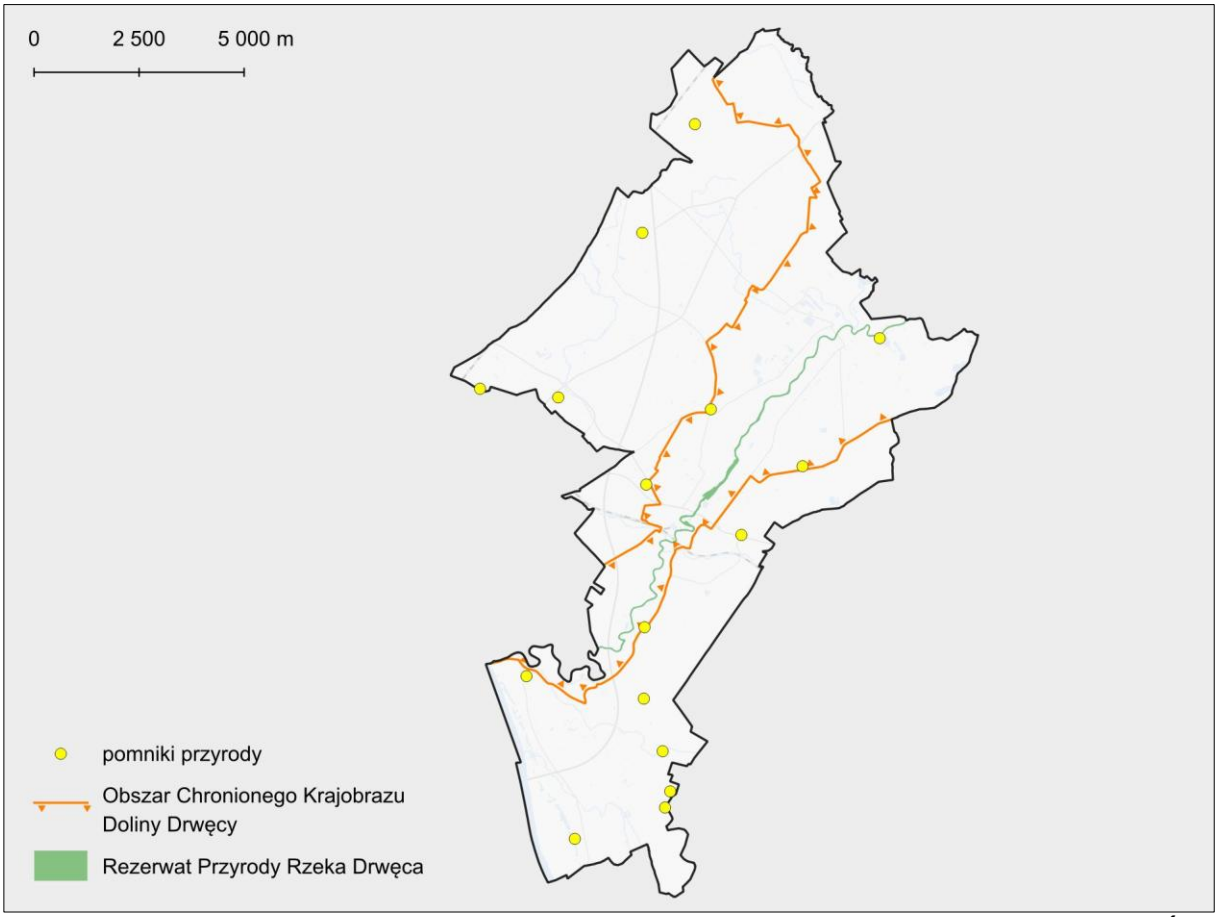

Rysunek 11. Prawne formy ochrony przyrody na terenie gminy Lubicz – część 2 (źródło: Geoserwis GDOŚ)

OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU

Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Drwęcy utworzony został na mocy Rozporządzenia nr 21/1992 Wojewody Toruńskiego z dnia 10 grudnia 1992 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu w województwie toruńskim oraz reorganizacji zarządzenia parkami krajobrazowymi i obszarami chronionego krajobrazu. Rozporządzenie zostało kilkukrotnie zmienione, a obecnie obszar funkcjonuje na mocy Uchwała nr XXXVIII/656/17 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 27 listopada 2017 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Drwęcy.

Obszar charakteryzuje się dużą rozciągłością nie tylko ze względu na samą dolinę Drwęcy, ale na liczne jej odgałęzienia i doliny: Strugi Rychnowskiej, Ruźca i Rypienicy oraz rynny Jezior Wądzyńskich, Niskiego i Wysokiego Brodna. Dolina Drwęcy, mająca charakter pradoliny, oddziela Pojezierze Brodnickie od Garbu Lubawskiego, a następnie Pojezierze Chełmińskie od Dobrzyńskiego. Należy zwrócić uwagę na liczne połączenia granic OChK Doliny Drwęcy z obszarami parków krajobrazowych: Brodnickiego i Górznieńsko-Lidzbarskiego. Obszar charakteryzuje się znacznym pokryciem lasami - około 36,7%. Przez obszar przebiegają liczne drogi o znaczeniu krajowym i wojewódzkim, a także linie kolejowe jednotorowe. Rejony miast są ważnymi korytarzami infrastruktury technicznej przecinającymi obszar chronionego krajobrazu. Poza doliną Drwęcy obszar obejmuje tereny odgałęziające się od niej i bezpośrednio z doliną związane: rynnę jezior Wysokie i Niskie Brodno, rynnę Jezior Wądzyńskich, dolinę Strugi Rychnowskiej, dolinę rzeki Ruziec z rynnami jezior: Nowogrodzkie i Słupno oraz dolinę Rypienicy. Jest to największy obszar chronionego krajobrazu w województwie kujawsko-pomorskim (*źródło: Geoserwis GDOŚ*).

Występowanie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Drwęcy wiąże się z określonymi ograniczeniami dotyczącymi użytkowania terenu oraz korzystania z zasobów środowiska. Ograniczenia te mają na celu ochronę walorów przyrodniczych i krajobrazowych obszaru, a ich celem jest minimalizowanie negatywnego wpływu działań ludzkich na ekosystemy. Wprowadzone regulacje wpływają na sposób gospodarowania przestrzenią, zapewniając równowagę między ochroną środowiska a potrzebami gospodarczymi i społecznymi.

Na obszarze zabrania się:

1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
2) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
4) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
5) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
6) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;
7) budowania nowych *obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od:*
    a) linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych,
    b) zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach

płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym, o którym mowa w art. 122 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne

- z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

POMNIKI PRZYRODY, UŻYTKI EKOLOGICZNE

Zgodnie z Centralnym Rejestrem Form Ochrony Przyrody w granicach gminy Lubicz znajduje się obecnie 16 pomników przyrody ożywionej oraz 13 użytków ekologicznych.

4.9. Jakość środowiska oraz jego zagrożeń wraz z identyfikacją źródeł tych zagrożeń

4.9.1 Powietrze atmosferyczne

Ze względu na rodzaj i zasięg wyróżnia się trzy rodzaje emisji: punktową pochodzącą ze źródeł przemysłowych, technologicznych i energetycznych, liniową związaną z transportem drogowym oraz powierzchniową pochodzącą z niskiej emisji z ogrzewania mieszkań i domów.

Istniejące zakłady produkcyjne oraz usługowe ze względu na stosowanie technik odpylania i innych rozwiązań technologicznych ograniczających emisję zanieczyszczeń nie generują znacznych uciążliwości w tym zakresie. Na terenie gminy brak jest dużych zakładów przemysłowych, które przyczyniałyby się do degradacji jakości powietrza w gminie.

Gmina nie posiada scentralizowanego systemu ciepłowniczego, nie jest również zgazyfikowana, dlatego potrzeby cieplne mieszkańców są pokrywane przez indywidualne systemy grzewcze, które mają największy wpływ na jakość powietrza. Szczególnie problematyczne są piece i kotły opalane paliwami stałymi, które często znajdują się w złym stanie technicznym, co prowadzi do emisji pyłów i szkodliwych gazów do atmosfery w postaci tzw. emisji niskiej. Źródło ciepła w gminie stanowią również lokalne kotłownie, których właścicielami są przedsiębiorstwa prywatne i instytucje państwowe, spółdzielnie i osoby prywatne.

Emisja zanieczyszczeń ze środków transportu oddziałuje głównie przy trasach komunikacyjnych. W wyniku spalania paliw w silnikach samochodowych, ścierania opon, hamulców i nawierzchni dróg do atmosfery przedostają się zanieczyszczenia gazowe (tlenki azotu, tlenek węgla, węglowodory – głównie benzen) oraz pyły zawierające m.in. związki ołowiu i kadmu. Położenie w sąsiedztwie Torunia, na szlaku ważnych tras krajowych i wojewódzkich, generuje duże natężenie ruchu drogowego ze wszystkimi wynikającymi z tego obciążeniami dla środowiska spowodowanymi emisją zanieczyszczeń do powietrza. Największe znaczenie dla jakości powietrza w gminie mają ruch tranzytowy oraz transport ciężki odbywający się głównie na głównych osiach komunikacyjnych gminy – autostrada A1 oraz drogi krajowe nr 10 i 15. Ogólna tendencja wzrostu natężenia transportu samochodowego będzie powodować wzrost uciążliwości związany ze zwiększeniem zanieczyszczeń komunikacyjnych – formaldehydu, benzenu i toluenu.

Dla stanu aerosatniarnego gminy nie bez znaczenia pozostają warunki meteorologiczne, a w szczególności temperatura powietrza w miesiącach sezonu grzewczego, prędkość i kierunek wiatru. Istotną rolę odgrywa również ukształtowanie terenu, rodzaj i gęstość zabudowy, które mogą utrudniać przepływ i wymianę powietrza w obrębie terenów zabudowanych. Stagnowanie powietrza zauważalne jest najczęściej w okresie grzewczym, głównie na terenach położonych w obniżeniach terenu oraz w obrębie zwartych zabudowań. Większą odporność na degradację powietrza atmosferycznego wykazują tereny wysoczyznowe z rozproszoną zabudową oraz pozostałe tereny otwarte z wysokim udziałem zieleni, w tym wysokiej.

Podając za *Roczną oceną jakości powietrza w województwie kujawsko-pomorskim za rok 2024*, na obszarze całego województwa dotrzymane zostały poziomy dopuszczalne pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5, natomiast poziom docelowy benzo(a)pirenu zawartego w pyle zawieszonym PM10 został przekroczony w trzech strefach: aglomeracja bydgoska, miasto Włocławek i strefa kujawsko-

pomorska, do której zalicza się obszar gminy. Przekroczenie to było głównie spowodowane emisją związaną z indywidualnym ogrzewaniem budynków.

Podsumowując, jakość powietrza na obszarze gminy jest kształtowana głównie przez emisję zanieczyszczeń z sektora komunalno-bytowego, gospodarczego i emisję liniową, będącą konsekwencją nasilenia ruchu drogowego. Lokalne pogorszenie warunków higieniczno-sanitarnych obserwowane jest w sezonie grzewczym, głównie na terenach gęsto zabudowanych, przez które przebiegają główne ciągi komunikacyjne. Korzystnie na jakość powietrza wpływają zwarte tereny leśne oraz otwarte tereny rolne wpływające na jego renegację.

4.9.2 Degradacja gleb i powierzchni ziemi

Pojęcie degradacji gleby obejmuje wszystkie negatywne zmiany w środowisku glebowym skutkujące zmniejszeniem jego aktywności chemicznej, biologicznej i fizycznej, a co za tym idzie żyzności i produktywności. Degradacja może być skutkiem zarówno działalności antropogenicznej, jak i zjawisk naturalnych.

Źródłem degradacji powierzchni ziemi na obszarze gminy są tereny rolnicze. Intensywne zabiegi agrotechniczne, zwłaszcza na obszarach falistych, mogą prowadzić do erozji gleby i wypłukiwania związków biogennych i innych zanieczyszczeń do wód powierzchniowych i podziemnych, co skutkuje eutrofizacją rzek i zbiorników wodnych.

Urbanizacja prowadzi do znaczącego pogorszenia jakości powierzchni ziemi i jej właściwości, zwłaszcza w wyniku utwardzania nawierzchni i niwelowania terenu pod zabudowę, co zaburza naturalne profile glebowe i ich właściwości. Szczególnie nieutwardzone gleby w pobliżu zakładów przemysłowych, produkcyjnych, stacji paliw i terenów komunikacyjnych są narażone na zanieczyszczenia, takie jak metale ciężkie i pyły, co może prowadzić do zakwaszenia gleby i dalszej degradacji jej jakości. W takich miejscach kluczowe jest ograniczanie przenikania zanieczyszczeń, aby chronić środowisko glebowe.

Źródłem deformacji powierzchni ziemi jest również eksploatacja kopalin. Do przeobrażeń powierzchni ziemi prowadzi również nielegalna eksploatacja surowców mineralnych przez mieszkańców.

Według Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej Państwowego Instytutu Geologicznego w dolinie Drwęcy występują osuwiska. Warto zauważyć, że część osuwisk na terenie gminy to formy stare, pokryte roślinnością, które w większości pozostają nieaktywne bądź aktywne okresowo. Tereny osuwiskowe nie nadają się pod uprawę ani też nie są korzystne pod zabudowę, zwłaszcza większych obiektów. Należy prowadzić stały monitoring zmian morfologii na osuwiskach oraz w ich bliskim sąsiedztwie, szczególnie po nawalnych deszczach, które sprzyjają uruchomieniu się procesów grawitacyjnych. W związku z powyższym należy unikać tam realizacji inwestycji zakłócających równowagę statyczną zboczy. Ponadto w rejonie istniejących osuwisk należy stosować odpowiednie rozwiązania techniczne zapewniające stabilność oraz pokrycie szatą roślinną, która ograniczy erozję zboczy. W przypadku zmiany zagospodarowania terenów predysponowanych do uruchomienia ruchów masowych konieczne jest przeprowadzenie badań geologicznych.

Obecnie przekształcenia powierzchni ziemi mogą być związane z efemerycznymi zmianami w przypowierzchniowej warstwie gleby, związanymi z procesami budowlanymi czy też zabiegami agrotechnicznymi, ale również wydobyciem kopalin.

4.9.3 Jakość wód

Stan jakości wód powierzchniowych i podziemnych zależy od wielu czynników, wynikających przede wszystkim z działalności człowieka, ale również czynników naturalnych. Wśród czynników naturalnych wpływających na jakość wód należy wskazać m.in. budowę geologiczną (budowa zlewni, rodzaj skał), warunki hydrogeologiczne (układ warstw przepuszczalnych i nieprzepuszczalnych), klimat (wielkość opadów, wilgotność), rzeźba terenu.

Wśród najważniejszych czynników antropogenicznych, wpływających na kształtowanie jakości wód, należy wskazać przede wszystkim spływ zanieczyszczeń z obszarów użytkowanych rolniczo

oraz zrzuty ścieków z sektora komunalnego, powodujących nadmierną eutrofizację. Wpływ tych czynników może być różny w zależności od lokalnych warunków. Dlatego istotne jest, aby podejmować działania ochronne mające na celu poprawę jakości wód, na które składają się uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej czy też prowadzenie stałego monitoringu stanu i jakości zasobów wodnych.

Stan wód podziemnych, szczególnie wód gruntowych, zależny jest od budowy geologicznej i obecności warstw izolacyjnych. Na terenie gminy wody podziemne narażone są na zanieczyszczenia antropogeniczne, lecz w różnym stopniu. Na terenach wysoczyznowych obecność glin w nadkładzie stanowi zabezpieczenie dla pierwszego poziomu wód podziemnych, jednak w przypadku doliny Drwęcy, Wisły oraz terasów nadzalewowych w związku z występowaniem przepuszczalnych utworów powierzchniowych wody podziemne są podatne na zanieczyszczenie. Oznacza to, że w łatwy sposób może dojść do zanieczyszczenia zwierciadła wód podziemnych. Z tego względu należy dążyć do szczególnej ochrony wód przed zanieczyszczeniem. Do czynników mogących być źródłem przeobrażeń wód podziemnych na terenie gminy zaliczamy m.in. ujęcia wód podziemnych, obszary wydobycia kopalin, obszary „dzikich" wysypisk śmieci, stacje paliw, obszary zamieszkałe bez odpowiedniej infrastruktury kanalizacyjnej oraz tereny przemysłowe.

W celu przeanalizowania jakości wód podziemnych posiłkowano się wynikami oceny jakości wód podziemnych prowadzonej dla jednolitych części wód podziemnych (JCWPd). Zgodnie z danymi Państwowej Służby Hydrogeologicznej stan ogólny, a także chemiczny i ilościowy JCWPd nr 39 oraz JCWPd nr 46 zawierających się w granicach gminy oceniono na dobry.

Monitoring największych cieków prowadzony jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska poprzez ocenę jednolitych części wód (JCWP). Zgodnie z danymi Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej stan JCWP, których zlewnie zawierają się w granicach gminy Lubicz określono jako zły. Większość JCWP ma za cel osiągnięcie zarówno dobrego stanu/potencjału ekologicznego jak i dobrego stanu chemicznego. Dopuszczono odstępstwa od założonych celów środowiskowych tj. odstępstwo czasowe (termin osiągnięcia dobrego stanu dla JCWP ustanowiono na 2027 r. lub rok 2039 – dla substancji priorytetowych wprowadzonych dyrektywą 2013/39/UE) oraz ustalenie celów mniej rygorystycznych.

Analizując formy korzystania z wód powierzchniowych w gminie, można stwierdzić, iż duże zanieczyszczenie wód powierzchniowych spowodowane jest przez zanieczyszczenia obszarowe (rolnictwo) oraz punktowe źródła zanieczyszczeń, do których należą m.in. bezpośrednie zrzuty ścieków do cieków. W przypadku Wisły na stan wód mają również wpływ zanieczyszczenia tranzytowe (spoza obszaru gminy) dostarczane do wód na całym jej biegu.

Gmina konsekwentnie realizuje działania mające na celu przeciwdziałanie degradacji wód powierzchniowych i podziemnych poprzez modernizację i rozbudowę infrastruktury wodno-ściekowej, jednak stan wód nie ulega znacznej poprawie. Zmniejszenie presji, nie powoduje natychmiastowych zmian parametrów wód, co jest spowodowane charakterystyką ekosystemów wodnych. Z racji występowania potencjalnych zagrożeń w zlewniach cieków oraz konieczności ochrony cennych obszarów środowiska naturalnego, działania mające na celu utrzymanie jakości wód w obszarze gminy powinny mieć charakter priorytetowy.

4.9.4 Hałas

Hałas to czynnik stresogenny, a przy długotrwałej ekspozycji może powodować między innymi choroby układu krążenia, choroby psychiczne i zaburzenia snu. Na podstawie ustawy Prawo ochrony środowiska, terenami podlegającymi ochronie akustycznej są tereny zabudowy mieszkaniowej i mieszkaniowo-usługowej, tereny szpitali i domów pomocy społecznej, szkół, a także tereny uzdrowisk i rekreacyjno-wypoczynkowe.

Standardy dotyczące klimatu akustycznego określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r. poz. 112). W rozporządzeniu zawarte są dopuszczalne poziomy hałasu dla poszczególnych rodzajów

źródeł, w odniesieniu do rodzaju terenów wyróżnionych ze względu na sposób zagospodarowania i pełnione funkcje.

Wskaźnikami oceny hałasu stosowanymi w polityce długookresowej, w szczególności przy sporządzaniu map akustycznych i programów ochrony przed hałasem, są:

- L_{DWN}– długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony w ciągu wszystkich dób w roku, z uwzględnieniem pory dnia (6^{00}-18^{00}), pory wieczoru (18^{00}-22^{00}) i pory nocy (22^{00}-06^{00}),
- L_N– długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB) wyznaczony w ciągu wszystkich pór nocy (22^{00}-06^{00}).

Na obszarze gminy nie wykonywano do tej pory kompleksowych pomiarów poziomu dźwięku. Nie ma bezpośrednich dowodów na występowanie przekroczeń dopuszczalnych poziomów dźwięku. Klimat akustyczny gminy Lubicz jest kształtowany przede wszystkim przez hałas drogowy, a także kolejowy i przemysłowy, choć w mniejszym stopniu.

Gmina Lubicz stanowi istotny lokalny węzeł komunikacyjny, gdzie ruch generowany jest głównie w wyniku rozbudowanego układu drogowego i powiązań z Toruniem. Uciążliwość hałasu drogowego zależy głównie od wielkości natężenia ruchu, jego dynamiki, procentowego udziału pojazdów ciężkich, prędkości pojazdów, stanu infrastruktury drogowej oraz sposobu zagospodarowania okolicznych terenów. Na terenie gminy za najbardziej uciążliwe drogi należy uznać autostradę A1, drogi krajowe nr 10, 15, 80 oraz drogi wojewódzkie nr 552, 572, 646, 654, 657. Na pozostałych drogach powiatowych i gminnych natężenie ruchu komunikacyjnego jest relatywnie niższe i choć wpływa na jakość klimatu akustycznego, nie powinna przekładać się na przekroczenia wartości progowych poziomu hałasu.

Źródłem hałasu kolejowego na terenie gminy są dwutorowa linia kolejowa nr 353 Poznań Wschód-Skandawa i jednotorowa linia nr 27 relacji Nasielsk - Toruń Wschodni. Hałas najbardziej jest odczuwalny w Lubiczu Dolnym, gdzie zlokalizowany jest przystanek, a tory przebiegają blisko zabudowy. PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. nie wykonały mapy akustycznej dla ww. linii zatem nie można jednoznacznie określić, czy dochodzi wzdłuż nich do przekroczenia dopuszczalnych norm hałasu w środowisku. Nie mniej jednak hałas może być uciążliwy dla mieszkańców budynków znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie linii.

Na terenie gminy nie występują duże zakłady przemysłowe, jednak źródłem hałasu mogą być mniejsze zakłady usługowe i produkcyjne zlokalizowane w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej czy zakłady prowadzące działalność gastronomiczną. Największe uciążliwości w tym zakresie notowane są w najbliższym sąsiedztwie obiektów emitujących ten hałas. Należy mieć na uwadze, że obiekty te wyposażone są jednak w odpowiednią infrastrukturę ograniczającą w możliwie największym stopniu propagację hałasu poza obiekty wykonywania działalności przetwórczej. Dodatkowo przedsiębiorstwa związane są przepisami odrębnymi w zakresie oddziaływania akustycznego. Źródłem okresowego krótkotrwałego hałasu są także imprezy rozrywkowe i sportowe, zwłaszcza organizowane w przestrzeni otwartej.

Na terenie gminy pewien rodzaj emisji dźwięku występuje przy linii elektroenergetycznej najwyższych napięć 220 kV Toruń-Włocławek. Emisja hałasu związana jest ze zjawiskiem „ulotu", czyli wyładowań niezupełnych powstających na elementach linii będących pod napięciem. W praktyce, w sąsiedztwie nowoczesnych linii najwyższych napięć zjawisko ulotu występuje jedynie w zwiększonej intensywności podczas specyficznych warunków pogodowych zwiększających przewodnictwo powietrza (wysoka wilgotność, mżawka). Wówczas emitowany jest specyficzny szum będący słyszalny dla ludzi. W celu zmniejszenia szumu generowanego przez linie stosuje się nowoczesne przewody „wiązkowe" oraz izolatory, dzięki którym montowane linie są słyszalne zdecydowanie mniej, niż te stosowane w minionych latach.

Na terenie gminy Lubicz nie ustanowiono obszarów cichych.

4.9.5 Oddziaływanie w zakresie pola elektromagnetycznego

W środowisku przyrodniczym istnieją pola elektromagnetyczne naturalne, których występowanie nie jest związane z działalnością człowieka oraz pola będące efektem tej działalności (sztuczne, antropogeniczne). Na obszarze gminy Lubicz jako główne źródła promieniowania niejonizującego należy wskazać: napowietrzne linie elektroenergetyczne, stacje bazowe telefonii komórkowej i radiolinia.

Monitoring pól elektromagnetycznych w środowisku prowadzony jest w sposób ciągły przez Inspekcję Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Na obszarze gminy nie wykonano jednak do tej pory tego typu pomiarów. Poprzez analogię do innych podobnych zagospodarowaniem obszarów podmiejskich można założyć, że nie notuje się przekroczeń norm w zakresie promieniowanie elektromagnetycznego, ponieważ poza wymienionymi powyżej nie znajdują się tam większe źródła emisji pól elektromagnetycznych, a funkcjonujące urządzenia są typowe dla powszechnie stosowanych w Polsce.

4.9.6 Zagrożenie ryzykiem wystąpienia poważnej awarii przemysłowej

Bieżące ustalenia dotyczące klasyfikacji zakładów pod względem ryzyka wystąpienia awarii określa Rozporządzenie Ministra Rozwoju z dnia 29 stycznia 2016 r. w sprawie rodzajów i ilości znajdujących się w zakładzie substancji niebezpiecznych, decydujących o zaliczeniu zakładu do zakładu o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (Dz. U. z 2016 r. poz. 138).

Na terenie gminy Lubicz nie występują zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR) oraz zakłady zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZZR).

4.10. Walory kultury materialnej

Zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1292) jednostki samorządu terytorialnego zobligowane są do ochrony zabytków, które znajdują się na terenach gminy oraz do prowadzenia gminnej ewidencji zabytków nieruchomych. W Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Lubicz znajduje się łącznie 68 obiektów.

Wśród najważniejszych elementów, stanowiących składowe lokalnego dziedzictwa kulturowego gminy, które zostały wpisane zarówno do rejestru zabytków, jak i do wojewódzkiej ewidencji zabytków, wymienić należy zespoły dworsko-parkowe, obiekty sakralne, cmentarze oraz kapliczki, a także obiekty mieszkalne i gospodarcze.

Dodatkowo, na terenie gminy stwierdzono liczne stanowiska archeologiczne, reprezentujące różne okresy, od epoki pradziejowej po okres nowożytny. Na terenie gminy zewidencjonowano 435 stanowisk, lecz nie jest to zamknięta lista. Możliwe, że dalsza weryfikacja lub prowadzone prace ziemne doprowadzą do odkrycia nowych śladów osadniczych. Dwa wczesnośredniowieczne grodziska w Jedwabnie i Gronowie, zostały wpisane do rejestru zabytków z uwagi na ich walory historyczne.

4.11. Walory krajobrazowe

Na strukturę krajobrazową gminy mają wpływ położenie geograficzne oraz wynikające z niego cechy fizjograficzne komponentów środowiska. O specyfice krajobrazowej i jego silnym zróżnicowaniu decyduje zróżnicowane ukształtowanie powierzchni, układ hydrograficzny, charakter naturalnej szaty roślinnej.

Do najważniejszych walorów krajobrazowych gminy Lubicz należą rozległe tereny leśne oraz malowniczo meandrująca rzeka Drwęca, otoczona przez łąki i gęste zadrzewienia o dużych walorach wizualnych i ekologicznych. Obecność tych terenów sprzyja rozwojowi turystyki, w tym kajakarstwa. Lasy, w większości ochronne, wzbogacają krajobraz, a ich obecność sprzyja

różnorodności flory i fauny, zwłaszcza wśród dominujących tu monokultur sosnowych. Występujące bagna i tereny podmokłe dodatkowo podkreślają unikatowość przyrody w tym regionie. Na obszarze gminy znajdują się liczne szlaki turystyczne – piesze, rowerowe i kajakowe, które pozwalają odkrywać przyrodnicze i krajobrazowe walory regionu. O wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych tych terenów świadczy objęcie ich różnymi formami ochrony przyrody, w tym Obszarami Natura 2000.

Jako atrakcyjne w przestrzeni gminy należy również wskazać jezioro Józefowo, gdzie rozwija się infrastruktura turystyczna i rekreacyjna. Jednocześnie rosnące zapotrzebowanie na tego rodzaju usługi w tym rejonie stwarza konieczność pełniejszego zagospodarowania terenów przyległych.

Rozwój gospodarczy gminy spowodował pojawienie się w nim całej gamy różnych krajobrazów. Obecnie na obszarze gminy krajobraz naturalny przeplata się z krajobrazem kulturowym (rolniczym i wiejskim).

Tereny rolnicze charakteryzują się dominacją krajobrazów falistych, urozmaiconych przez oczka wodne, cieki, a także rowy melioracyjne. Na obszarze tym zaznacza się zdecydowana dominacja gruntów ornych, wzbogacanych zadrzewieniami i zakrzaczeniami śródpolnymi, alejami lub szpalerami zadrzewień przydrożnych i pojedynczych drzew, a także miedzami, które są źródłem bioróżnorodności w terenach rolniczych.

Tereny zabudowane charakteryzują się zdecydowaną dominacją zabudowy niskiej – mieszkalnej i usługowej (w większych wsiach) i towarzyszącą im zabudową związaną z produkcją rolną. W kilku miejscowościach zachowały się zespoły dworsko-pałacowe, gdzie kluczową rolę odgrywają parki. Zauważalne jest niestety zaniedbanie i znaczna degradacja parków, które wymagają rewitalizacji. Na terenie gminy zachowały się obiekty zabytkowe, takie jak obiekty sakralne, historyczna zabudowa gospodarstw wiejskich czy też wspomniane wyżej założenia parkowo-dworskie. Większość zabudowy jest jednak stosunkowo nowa, pozbawiona elementów charakterystycznych dla tego obszaru. Dla terenów zabudowanych charakterystyczne jest występowanie takich obiektów jak np. napowietrzne linie elektroenergetyczne, które oddziałują w negatywny sposób obniżając walory krajobrazowe. Z uwagi na sąsiedztwo Torunia i obecność autostrady, szczególnie na zachodzie gminy, można zauważyć ubytek terenów otwartych na rzecz nowej zabudowy. Charakterystyczne przykłady krajobrazu podmiejskiego z nową zabudową mieszkalną występują m.in. w miejscowościach Lubicz Górny, Lubicz Dolny, Złotoria, Grębocin.

W przestrzeni gminy znajdują się techniczne dominanty krajobrazowe, takie jak napowietrzne linie elektroenergetyczne i słupy elementy, które lokalnie obniżają walory widokowe krajobrazu. Do degradacji krajobrazu przyczyniają się także tereny eksploatacji kopalin z wyrobiskami poeksploatacyjnymi kruszyw naturalnych.

Zwarte kompleksy leśne oraz wody powierzchniowe w gminie mają duży potencjał jako zaplecze turystyczno-wypoczynkowe dla mieszkańców Torunia. W granicach gminy przebiega kilka szlaków, nie tylko pieszych czy rowerowych, ale również wodne. Ponadto, występowanie na terenie gminy różnych form ochrony środowiska przyrodniczego i obiektów kultury materialnej o szczególnych walorach świadczy o potencjalne do potrzeb turystyki i rekreacji

Zgodnie z Uchwałą Nr LXI/851/2023 z dnia 25 września 2023 roku Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego przyjął audyt krajobrazowy dla województwa kujawsko-pomorskiego. Na terenie gminy Lubicz zidentyfikowano 24 krajobrazy, z których żaden nie uzyskał statusu krajobrazu priorytetowego, jednak dla 17 z nich audyt krajobrazowy formułuje rekomendacje i wnioski z uwagi na to, iż położone są w całości lub części na obszarach chronionych w rozumieniu artykułu 38a ust. 3 pkt 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Ponadto na terenie 4 krajobrazów wyznaczono obszar widzenia z punktu widokowego.

5. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

W zakresie podstawowych problemów środowiskowych gminy należy wymienić:

1. problem jakości powierza – zanieczyszczenie powietrza pyłami występujące w sezonie grzewczym (emisja niska);
2. problem zasobów wód:
   - brak pełnej ochrony wód podziemnych i powierzchniowych przed zanieczyszczeniami pochodzenia rolniczego oraz związanych z gospodarką komunalną;
   - ograniczone zasoby dobrej jakości wód podziemnych;
3. problem przekształceń rzeźby terenu:
   - tereny eksploatacyjne i poeksploatacyjne, w tym miejsca niekontrolowanego wydobycia surowców;
   - osuwiska i tereny zagrożone wystąpieniem ruchów masowych;
4. problem z zachowaniem bioróżnorodności:
   - zachowanie wrażliwych na degradację terenów podmokłych, torfowisk jako siedliska cennych gatunków roślin i zwierząt;
   - nadmierne przesuszenie terenów, w tym wilgotnych siedlisk łąkowych oraz terenów rolniczych poprzez źle przeprowadzone melioracje skutkujące również obniżaniem poziomu lustra wody;
   - zagrożenie dla rodzimych gatunków flory i fauny przez napływ gatunków inwazyjnych;
   - rozwój bazy turystyczno-rekreacyjnej w bezpośrednim sąsiedztwie cieków i jezior;
5. przekształcenia środowiska związane z zainwestowaniem:
   - nasilenie ruchu turystycznego;
   - rozpraszanie zabudowy na podstawie decyzji o warunkach zabudowy;
   - obszary poeksploatacyjne wymagające rekultywacji.

Stan aerosanitarny gminy można ocenić jako umiarkowany. Największym zagrożeniem jest występujące w sezonie grzewczym zanieczyszczenie powietrza benzopirenem w pyle zawieszonym PM10. Źródłem zanieczyszczenia jest oddziaływanie emisji związanych z indywidualnym ogrzewaniem budynków oraz oddziaływanie emisji z transportu samochodowego. Zanieczyszczenia liniowe związane są z siecią komunikacji drogowej, a przede wszystkim autostradą, drogami krajowymi oraz wojewódzkimi przebiegającymi przez obszary zabudowane. W celu ograniczenia lokalnych źródeł zanieczyszczeń powietrza należy dążyć do wprowadzania systemów i paliw proekologicznych. W kontekście infrastruktury drogowej oraz ograniczenia emisji ze źródeł komunikacyjnych należy promować działania prowadzące do zrównoważonej mobilności, co może pomóc w zmniejszeniu emisji gazów cieplarnianych i redukcji ruchu samochodowego, a tym samym pozytywnie wpłynąć na jakość powietrza.

Dla jakości powietrza ważne jest także przewietrzanie, które szczególnie w obrębie zwartej zabudowy mieszkaniowej i usługowej jest utrudnione. W celu dbania o jakość powietrza należy zachować taki układ zagospodarowania terenów, które ułatwi wymianę powietrza. Ważne jest zachowanie terenów zielonych o otwartej strukturze, posiadających naturalną zdolność do regulacji mikroklimatu i wymiany powietrza, co przyczyni się do poprawy jakości powietrza w gminie.

Stan jakości wód na terenie gminy jest zróżnicowany i zależy od budowy geologicznej oraz obecności warstw izolacyjnych, ale również użytkowania terenu w zlewniach bezpośrednich. Stan JCWPd z obszaru gminy określono jako dobry, lecz w przypadku JCWP stwierdzono zagrożenie dla osiągnięcia celów środowiskowych. Wskazuje to na większe narażenie dla wód

powierzchniowych, związane głównie ze spływem zanieczyszczeń pochodzenia rolniczego i komunalnego. Intensywne rolnictwo i związane z tym stosowanie nawozów sztucznych, a także nieuregulowana gospodarka ściekowa prowadzą do zanieczyszczenia wód, co wyraźnie ma swoje odbicie w ich stanie.

Zmienna budowa geologiczna w powiązaniu ze znacznymi spadkami terenu (często powyżej 12%) stwarza w strefie krawędziowej doliny Drwęcy, zagrożenie wzmożonych procesów erozyjnych. Niewłaściwe użytkowanie gruntów podatnych na erozję może doprowadzić do niekontrolowanych procesów osuwiskowych. W przypadku terenów osuwiskowych i zagrożonych wystąpieniem ruchów masowych działania minimalizujące zagrożenie powinny zmierzać do ograniczenia lub całkowitego wykluczenia lokalizacji tam zabudowy i infrastruktury technicznej, a także utrwalenia biologicznego lub technicznego obszaru.

Deformacje morfologii dotyczą również punktowo występujących terenów eksploatacyjnych i poeksploatacyjnych. Bieżący nadzór nad eksploatacją surowców prowadzi Okręgowy Urząd Górniczy. Zagrożenie stanowi także niekontrolowane i nielegalne wydobycie surowców, jednak gmina prowadzi stałe kontrole w terenie polegające na eliminacji tego zjawiska.

W kontekście budowy geologicznej oraz wynikających z niej kompleksów przydatności rolniczej gleb, należy podkreślić, iż w gminie występują grunty o korzystnych uwarunkowaniach dla produkcji rolnej, szczególnie na północy i północnym wschodzie. Tereny te powinny być chronione przed nierolniczym użytkowaniem, a dla poprawy stanu wód należy stosować kodeks dobrej praktyki rolniczej.

Fauna i flora gminy obejmują generalnie gatunki występujące pospolicie na pobliskich terenach, jednak szczególnie bogate są dolina Drwęcy wraz z przyległymi łęgami, łąkami, terenami podmokłymi oraz obszary leśne. Na bioróżnorodność wpływa również pozytywnie obecność zieleni urządzonej. Aby zachować te cenne tereny przyrodnicze, konieczne jest wdrożenie zrównoważonego zarządzania obszarami łąkowymi, które uwzględnia ochronę i zachowanie naturalnych siedlisk oraz różnorodności biologicznej. Należy promować praktyki leśne, które wspierają naturalne odnawianie się lasów, dbać o różnorodność genetyczną oraz chronić siedliska i gatunki zagrożone. Istotne jest także podejmowanie skutecznych działań na rzecz ochrony wód i terenów przywodnych. W kontekście rolniczego użytkowania gruntów konieczne jest zachowanie i utrzymanie w dobrym stanie siedlisk półnaturalnych, takich jak miedze, zadrzewienia śródpolne, które często są ostoją dla drobnej zwierzyny oraz ornitofauny. Degradacja terenów cennych przyrodniczo wiąże się z postępującymi procesami urbanizacji, dlatego niezbędne jest wprowadzenie ograniczeń w lokalizacji zabudowy i infrastruktury technicznej na tych terenach, zwłaszcza w obszarach korytarzy ekologicznych. Gmina planując przyszłe zagospodarowanie terenów zgodnie z ich naturalnymi predyspozycjami, przestrzegając zasadę zrównoważonego rozwoju w trybie obowiązujących przepisów szczególnych, a w tym Prawo ochrony środowiska jest w stanie nie tylko utrzymać, ale i poprawić stan środowiska poprzez właściwe zapisy w dokumentach planistycznych.

Do nadzwyczajnych zagrożeń środowiska należy zliczyć stany powodziowe związane z wysokimi stanami rzek oraz awarie zagrażające środowisku, wynikające z dużej liczby wypadków na ciągach komunikacyjnych przewożących towary niebezpieczne, jak również awaryjność instalacji w obiektach produkcyjnych oraz związanych z gospodarką ściekową i odpadami.

Problemy środowiskowe obszaru gminy są stosunkowo dobrze rozpoznane, a ich identyfikacja nie powoduje większych trudności. Część z nich doczekała się, zgodnie z obowiązującym prawem, odpowiednich środków zaradczych. Ograniczenie zagrożeń środowiska na obszarze gminy polegać będzie na wprowadzaniu właściwych ustaleń szczegółowych w treści miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz na dokładnym ich egzekwowaniu. Jak wykazano powyżej, część zagrożeń wynika z dokonanych już przekształceń.

6. POTENCJALNE ZMIANY STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

W przypadku braku uchwalenia planu ogólnego gminy Lubicz do 30 czerwca 2026 r., dotychczas obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego utraci moc prawną, co spowoduje faktyczne zawieszenie możliwości prowadzenia jakichkolwiek prac planistycznych na poziomie lokalnym. Taka sytuacja wiązałaby się z istotnymi konsekwencjami zarówno w wymiarze społecznym, inwestycyjnym, jak i środowiskowym.

Brak planu ogólnego oznaczałby:

- niemożność uchwalania nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, co uniemożliwiłoby realizację zamierzeń inwestycyjnych zgodnych z potrzebami mieszkańców,
- niemożność wydawania decyzji o warunkach zabudowy dla nowych inwestycji, ponieważ zgodnie z nowymi przepisami decyzje WZ mogą być wydawane wyłącznie w wyznaczonych obszarach uzupełnienia zabudowy (OUZ), które może wskazać wyłącznie plan ogólny.

W wymiarze środowiskowym brak realizacji dokumentu może prowadzić do:

- nasilenia presji inwestycyjnej na tereny przyrodniczo cenne i rolnicze, ze względu na brak obowiązującego dokumentu wskazującego jednoznacznie dopuszczalne formy zagospodarowania;
- braku narzędzi do ochrony ciągłości ekologicznej – plan ogólny wyznacza strefy otwarte i zieleni, które pełnią funkcję korytarzy ekologicznych, terenów retencyjnych oraz buforów chroniących przed nadmierną urbanizacją;
- pogłębiania chaosu przestrzennego, prowadzącego do rozproszenia zabudowy, fragmentacji siedlisk, zwiększenia powierzchni utwardzonych i obniżenia retencji wodnej;
- wzrostu zagrożeń środowiskowych, takich jak niekontrolowany rozwój w strefach szczególnego zagrożenia powodzią, na terenach ujęć wód czy obszarach narażonych na erozję gleb;
- utrudnień w realizacji celów klimatycznych i adaptacyjnych, w tym tworzenia zielono-niebieskiej infrastruktury oraz planowania przestrzeni odpornych na skutki zmian klimatu.

Brak planu ogólnego oznacza również utratę zdolności do koordynacji lokalnej polityki przestrzennej z dokumentami wyższego rzędu, w tym ze strategią rozwoju gminy Lubicz, planem zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego oraz celami krajowej polityki przestrzennej.

W dłuższej perspektywie brak uchwalenia planu ogólnego gminy Lubicz mógłby doprowadzić do pogłębiającego się chaosu przestrzennego, osłabienia ochrony zasobów środowiskowych oraz fragmentacji cennych układów krajobrazowych i przyrodniczych. Tereny rolnicze, leśne i obszary o wysokim potencjale ekologicznym mogłyby ulec niekontrolowanej urbanizacji, co zwiększałoby ryzyko degradacji przestrzeni i utraty ciągłości ekologicznej. Brak przejrzystych zasad zagospodarowania mógłby także prowadzić do konfliktów przestrzennych, wzrostu kosztów infrastrukturalnych oraz ograniczenia dostępu mieszkańców do usług publicznych. W efekcie, niezrealizowanie planu ogólnego oznaczałoby osłabienie zdolności gminy do prowadzenia zrównoważonej polityki przestrzennej oraz skutecznej ochrony środowiska i jakości życia mieszkańców.

7. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE, NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURY2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU, A TAKŻE NA ŚRODOWISKO

Jak już wskazano we wcześniejszych częściach opracowania, celem sporządzenia planu ogólnego gminy Lubicz jest wyznaczenie ram dla dalszego, zrównoważonego rozwoju. Zidentyfikowane potencjalne oddziaływania na środowisko związane są przede wszystkim z przekształceniem terenów niezainwestowanych głównie pod zabudowę mieszkaniową, usługową i gospodarczą oraz realizacją nowej lub rozbudową istniejącej infrastruktury technicznej i komunikacyjnej w ramach wyznaczonych stref planistycznych.

Oddziaływanie na jakość powietrza i klimat

Realizacja ustaleń projektu planu ogólnego Gminy Lubicz wiązać się będzie z lokalizacją nowej zabudowy, a także z rozbudową, przebudową i modernizacją infrastruktury technicznej oraz komunikacyjnej w ramach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz decyzji o warunkach zabudowy, wydawanych na obszarach uzupełnienia zabudowy (OUZ). Część działań inwestycyjnych obejmie tereny dotychczas niezainwestowane, w tym obszary rolnicze. Zmiany te mogą prowadzić do okresowego pogorszenia jakości powietrza, głównie w związku z emisjami zanieczyszczeń generowanymi podczas prac budowlanych oraz zwiększeniem ruchu pojazdów związanych z realizacją inwestycji. Źródłem emisji w tym okresie będzie głównie sprzęt budowlany oraz transport materiałów i osób. Są to jednak oddziaływania krótkotrwałe i przejściowe, ograniczone do etapu realizacyjnego, a przy założeniu użytkowania sprawnych technicznie maszyn budowlanych oraz przestrzegania obowiązujących norm emisji, ich wpływ na stan powietrza w skali całej gminy będzie ograniczony i nietrwały.

W dłuższej perspektywie ustalenia planu ogólnego mogą przynieść pozytywne efekty dla jakości powietrza i klimatu lokalnego. Zastosowane podejście polegające na koncentracji nowej zabudowy w obrębie istniejących układów osadniczych sprzyja ograniczeniu rozpraszania się zabudowy, a tym samym redukcji zapotrzebowania na nowe sieci transportowe i techniczne. Ograniczenie potrzeby transportu indywidualnego przekłada się bezpośrednio na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych. Poprzez zmniejszenie rozproszenia osadnictwa ogranicza się także emisję pochodzącą z indywidualnych, niskosprawnych źródeł ciepła, które są jednym z głównych czynników wpływających na jakość powietrza w sezonie grzewczym.

Równocześnie plan ogólny w sposób jednoznaczny chroni rozległe obszary terenów zielonych i biologicznie czynnych, w szczególności w ramach strefy otwartej (SO) oraz zieleni i rekreacji (SN). Obszary te pełnią istotne funkcje środowiskowe i klimatyczne: wspierają naturalną filtrację powietrza, zwiększają retencję wód opadowych, poprawiają przewietrzanie obszarów zurbanizowanych. Dodatkowo, ich zachowanie ma duże znaczenie w kontekście adaptacji do zmian klimatu i ochrony wartości przyrodniczo-krajobrazowych gminy.

Strefy gospodarcze (SP) oraz usługowe (SU) zostały wyznaczone z poszanowaniem istniejącej struktury zagospodarowania oraz uwarunkowań środowiskowych. Ich lokalizacja koncentruje się przede wszystkim w Lubiczu Dolnym, a także w rejonach przylegających do autostrady A1 i drogi krajowej nr 15, ze szczególnym uwzględnieniem odcinka Grębocin–Gronowo. Tereny te charakteryzują się dobrze rozwiniętą infrastrukturą techniczną oraz bezpośrednim dostępem do głównych szlaków komunikacyjnych, co czyni je szczególnie predysponowanymi do rozwoju funkcji produkcyjnych, magazynowych i usługowych. W szczególności, nowe strefy wyznaczone w Grębocinie oraz wzdłuż autostrady, choć zlokalizowane na terenach dotąd otwartych, nie powinny znacząco pogorszyć stanu środowiska. Dzięki zastosowaniu odpowiednich rozwiązań planistycznych w przyszłych planach miejscowych, takich jak wyznaczenie terenów zieleni towarzyszącej czy utrzymanie powierzchni biologicznie czynnych, a także technologii ograniczających emisje,

ich wpływ na jakość powietrza może być skutecznie zredukowany i utrzymany pod kontrolą. Wyznaczenie stref gospodarczych i usługowych w wybranych lokalizacjach gminy Lubicz zostało przeprowadzone w sposób przemyślany i odpowiedzialny środowiskowo, zapewniając równowagę między rozwojem funkcji gospodarczych a ochroną jakości powietrza i klimatu lokalnego.

W planie ogólnym gminy Lubicz strefy górnicze (SG) zostały wyznaczone w rejonie Młyńca Pierwszego, Młyńca Drugiego oraz Mierzynka, na terenach, na których działalność wydobywcza jest lub była prowadzona, a także na obszarach udokumentowanych złóż, które nie są jeszcze eksploatowane, lecz zostały przeznaczone pod potencjalne przyszłe wydobycie. Takie podejście pozwala ograniczyć ingerencję w nowe obszary i ukierunkowuje działalność górniczą na tereny już w znacznym stopniu przekształcone lub przewidziane do eksploatacji na podstawie dokumentacji geologicznych. Strefa obejmuje również grunty niezbędne do obsługi infrastruktury górniczej oraz obszary poeksploatacyjne poddane rekultywacji. Ze względu na charakter eksploatacji, oddziaływanie tych terenów na jakość powietrza ma głównie charakter miejscowy i krótkookresowy – związany przede wszystkim z emisją pyłu podczas wydobycia i transportu. Przy zachowaniu obowiązujących norm środowiskowych oraz stosowaniu technologii ograniczających emisje, wpływ działalności górniczej na jakość powietrza w skali całej gminy należy uznać za niewielki i podlegający bieżącej kontroli.

Pod względem komunikacyjnym, plan odnosi się do istniejącej infrastruktury drogowej i kolejowej, nie zakładając istotnego zwiększenia intensywności ruchu drogowego w stopniu mogącym pogorszyć jakość powietrza. Ponadto, ograniczenie rozlewania się zabudowy może pośrednio zmniejszyć zależność mieszkańców od transportu indywidualnego.

Na szczególną uwagę zasługuje lokalizacja instalacji odnawialnych źródeł energii (OZE) na terenie gminy Lubicz. W ramach funkcji dodatkowej w wybranych strefach usługowych (SU) w Złotorii i Rogowie oraz w strefach otwartych (SO) w Grębocinie, Gronowie, Mierzynku wyznaczono obszary z możliwością realizacji elektrowni słonecznych. Elektrownie fotowoltaiczne nie generują hałasu ani zanieczyszczeń atmosferycznych, a ich obecność na obszarach już przekształconych wpisuje się w zasady efektywnego wykorzystania przestrzeni i celów transformacji energetycznej gminy.

W Mierzynku, w strefie produkcji rolniczej (SR), funkcjonuje istniejąca biogazownia. Choć tego typu instalacje mogą wiązać się z emisją uciążliwych zapachów, wdrożone rozwiązania technologiczne znacząco ograniczają ich oddziaływanie na otoczenie. W planie ogólnym nie przewiduje się lokalizacji nowych biogazowni, co oznacza, że rozwój tego rodzaju instalacji nie będzie kontynuowany poza istniejącą lokalizacją.

Rozwój instalacji OZE, w tym fotowoltaiki i biogazowni, stanowi istotny element realizacji polityki klimatycznej gminy, przyczynia się do poprawy jakości powietrza, wspiera lokalną niezależność energetyczną oraz sprzyja efektywnemu wykorzystaniu zasobów przestrzennych i środowiskowych.

Plan ogólny gminy Lubicz nie przewiduje działań, które w sposób trwały i znaczący pogarszałyby jakość powietrza na obszarze gminy. Wręcz przeciwnie poprzez wspieranie zwartego zagospodarowania, zachowanie terenów otwartych oraz dopuszczenie inwestycji odnawialnych energii, plan ten może przyczynić się do ograniczenia presji emisyjnej oraz poprawy warunków klimatycznych i jakości życia mieszkańców w długoterminowym horyzoncie realizacji.

Wytwarzanie odpadów

Realizacja ustaleń projektu planu ogólnego gminy Lubicz, zakładająca rozwój zabudowy mieszkaniowej, usługowej, zagrodowej oraz gospodarczej w poszczególnych strefach planistycznych wiąże się z prognozowanym wzrostem ilości wytwarzanych odpadów, zarówno komunalnych jak i innych niż komunalne.

W fazie realizacyjnej należy spodziewać się wystąpienia odpadów budowlanych i rozbiórkowych, związanych z pracami inwestycyjnymi, w tym m.in. gruzu, opakowań, elementów wyposażenia oraz materiałów izolacyjnych. Odpady te, zgodnie z obowiązującymi przepisami (w szczególności ustawą o odpadach oraz rozporządzeniami wykonawczymi), powinny być zbierane selektywnie i przekazywane do zagospodarowania przez uprawnione podmioty posiadające stosowne decyzje administracyjne.

W fazie eksploatacji nowych terenów zabudowanych przeważać będą odpady komunalne pochodzenia bytowego, typowe dla terenów mieszkaniowych i usługowych. W ich składzie mogą również występować niewielkie ilości odpadów niebezpiecznych wytwarzanych w gospodarstwach domowych, takich jak zużyte baterie i akumulatory, przeterminowane leki, chemikalia oraz zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny. Choć dokładna ilość i struktura odpadów, ze względu na charakter planu ogólnego oraz brak szczegółowych ustaleń co do konkretnego sposobu zagospodarowania działek, nie może zostać określona na etapie sporządzania planu ogólnego, należy zakładać ogólny wzrost masy odpadów w skali gminy.

W związku z planowaną intensyfikacją zagospodarowania terenów, w tym m.in. realizacją stref gospodarczych i usługowych, plan ogólny pośrednio wpływa na potencjalny wzrost ilości odpadów niekomunalnych. W tym zakresie konieczne będzie zapewnienie odpowiedniego zagospodarowania odpadów produkcyjnych i poprodukcyjnych zgodnie z przepisami, w tym przez zapewnienie miejsc magazynowania i odbioru przez podmioty posiadające odpowiednie zezwolenia. System gospodarki odpadami funkcjonujący w gminie zapewnia odpowiednie ramy organizacyjne dla zagospodarowania odpadów powstających zarówno w fazie realizacji, jak i eksploatacji nowych terenów inwestycyjnych.

Podsumowując, ustalenia planu ogólnego gminy Lubicz nie generują zagrożeń w zakresie gospodarowania odpadami, pod warunkiem że rozwój inwestycji będzie prowadzony z zachowaniem obowiązujących przepisów prawa, standardów selektywnej zbiórki, zasad właściwego magazynowania oraz odbioru przez uprawnione podmioty.

Uwarunkowania związane z ochroną środowiska wynikające z realizacji infrastruktury ściekowej w kontekście wymogów określonych w art. 83 ust. 3 i 4 Ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 960 ze zm.)

W związku z realizacją ustaleń projektu planu ogólnego gminy Lubicz, w tym przewidywanym rozwojem zabudowy mieszkaniowej, usługowej, produkcyjnej i zagrodowej w poszczególnych strefach planistycznych, istotnym zagadnieniem staje się zapewnienie prawidłowego funkcjonowania gospodarki ściekowej – zarówno w aspekcie ochrony zasobów wodnych, jak i zgodności z wymogami prawnymi, w szczególności art. 83 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 960 ze zm.).

Obszar gminy Lubicz nie jest w całości skanalizowany, a istniejąca sieć kanalizacji sanitarnej obejmuje głównie części miejscowości Lubicz Dolny, Lubicz Górny, Nowa Wieś, Złotoria, Krobia. W związku z powyższym dalszy rozwój zabudowy musi być ściśle skorelowany z rozbudową infrastruktury kanalizacyjnej oraz przestrzeganiem zasad określonych w przepisach prawa wodnego i ochrony środowiska. Nowe tereny przeznaczone pod zabudowę w planie ogólnym zostały w większości zlokalizowane w sąsiedztwie istniejących zabudowań. Pozwala to na ograniczenie kosztów inwestycyjnych oraz minimalizację ryzyka niekontrolowanego odprowadzania ścieków do środowiska. Na terenach, gdzie brak jest istniejącej sieci kanalizacyjnej, odprowadzanie ścieków odbywać się będzie na zasadach określonych w przepisach odrębnych, niezależnie od ustaleń planu ogólnego. W praktyce oznacza to konieczność stosowania indywidualnych rozwiązań, takich jak przydomowe oczyszczalnie ścieków lub szczelne zbiorniki bezodpływowe, które muszą spełniać wymagania techniczne oraz sanitarne. Kwestie te rozstrzygane będą na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub w procesie wydawania decyzji o warunkach zabudowy. Gmina jako administrator systemu gospodarki ściekowej zobowiązana jest do nadzoru nad dokumentowaniem odbioru ścieków oraz prowadzenia działań kontrolnych i edukacyjnych w tym zakresie.

Podsumowując, realizacja ustaleń planu ogólnego gminy Lubicz nie powinna powodować zagrożeń dla środowiska wodnego, pod warunkiem, że rozwój inwestycji będzie powiązany z rozbudową systemu kanalizacji sanitarnej lub zastosowaniem bezpiecznych rozwiązań indywidualnych. Wszelkie ustalenia dotyczące infrastruktury ściekowej w rejonach nieskanalizowanych będą podejmowane na poziomie planów miejscowych, z zachowaniem zgodności z obowiązującymi przepisami i zasadami ochrony wód.

Emisja hałasu

Realizacja ustaleń projektu planu ogólnego gminy Lubicz może wpłynąć na klimat akustyczny przede wszystkim poprzez powstawanie nowej zabudowy mieszkaniowej, usługowej, zagrodowej oraz towarzyszącej jej infrastruktury komunikacyjnej i technicznej na terenach do tej pory niezainwestowanych. Główne potencjalne źródła hałasu związane z realizacją planu to działalność budowlana (krótkookresowa), transport drogowy i kolejowy (stały) oraz aktywność usługowo-produkcyjna (punktowa i lokalna). Oddziaływania te, choć możliwe do zaobserwowania w skali lokalnej, nie powinny skutkować trwałym lub istotnym pogorszeniem jakości klimatu akustycznego gminy.

Największe potencjalne oddziaływanie akustyczne wiąże się z obszarami:

- Lubicza Dolnego i Górnego, z uwagi na koncentrację funkcji mieszkaniowych, usługowych i gospodarczych oraz sąsiedztwo drogi krajowej nr 10 i linii kolejowej nr 353;
- Grębocina oraz terenów w bezpośrednim sąsiedztwie drogi krajowej nr 15 i autostrady A1 na odcinku Grębocin-Gronowo, gdzie planowana jest intensyfikacja przede wszystkim funkcji usługowych i gospodarczych;
- rejonów przylegających do stref gospodarczych (SP) i usługowych (SU), w których zlokalizowana będzie działalność magazynowa i produkcyjna.

Strefy gospodarcze (SP) oraz usługowe (SU) na terenie gminy Lubicz zostały wyznaczone głównie na obszarach już częściowo przekształconych oraz o korzystnej dostępności komunikacyjnej, w tym w bezpośrednim sąsiedztwie autostrady A1 i drogi krajowej nr 15. Znaczna część terenów usługowych zlokalizowana jest na obszarach dotąd niezabudowanych, lecz przylegających do głównych korytarzy transportowych, co tworzy dogodne warunki dla przyszłego rozwoju funkcji usługowych i produkcyjnych przy jednoczesnym zachowaniu ładu przestrzennego. Taki sposób lokalizacji stref sprzyja skutecznemu zarządzaniu emisjami hałasu oraz ograniczaniu ich rozpraszania w kierunku terenów mieszkaniowych i przyrodniczo cennych. W planie celowo unika się sytuowania nowej zabudowy mieszkaniowej w bezpośrednim sąsiedztwie głównych źródeł hałasu, takich jak autostrada czy strefy aktywności gospodarczej. Dotyczy to również rejonów, w których występują lub może wystąpić hałas przemysłowy. Przyjęcie takiego podejścia sprzyja ograniczeniu ekspozycji mieszkańców na hałas.

Dodatkowo, wyznaczenie stref zieleni i rekreacji (SN) oraz otwartych (SO), obejmujących tereny o walorach przyrodniczych i krajobrazowych , takich jak dolina Drwęcy, kompleksy leśne i tereny łąkowe przyczynia się do ochrony i stabilizacji klimatu akustycznego. Strefy te , szczególnie z wysoką zielenią pełnią rolę naturalnych buforów dźwiękowych, przeciwdziałających propagacji hałasu z głównych szlaków komunikacyjnych i terenów inwestycyjnych w kierunku przestrzeni cichych i przyrodniczo cennych.

W dokumentacji planu nie przewidziano lokalizacji nowych obiektów infrastruktury generujących hałas ponadlokalny (np. lotnisk, dużych instalacji przemysłowych), a rozwój odnawialnych źródeł energii nie wiąże się z istotnym wpływem akustycznym. Strefy usługowe (SU) i gospodarcze (SP) zostały natomiast zaplanowane głównie wzdłuż autostrady A1 oraz drogi krajowej nr 15, czyli tam, gdzie występują już podwyższone poziomy hałasu związane z transportem. Dzięki temu możliwe jest koncentrowanie aktywności gospodarczej w miejscach o odpowiednim potencjale komunikacyjnym, bez konieczności wprowadzania takich funkcji w pobliże terenów mieszkaniowych.

W planie ogólnym wyznaczono strefy górnicze, w obrębie których prowadzona działalność może być źródłem hałasu o charakterze punktowym, głównie w związku z pracą maszyn i transportem, jednak jej wpływ ogranicza się do najbliższego otoczenia zakładów wydobywczych. Dzięki lokalizacji z dala od zwartej zabudowy mieszkaniowej oraz obowiązkowi stosowania norm ochrony środowiska, oddziaływanie akustyczne stref górniczych nie stanowi zagrożenia dla klimatu akustycznego gminy jako całości.

Na dzień opracowania planu brak jest informacji o przekroczeniach dopuszczalnych poziomów

hałasu środowiskowego w gminie Lubicz, a dostępne dane nie wskazują na istnienie stałych obszarów narażonych na hałas ponadnormatywny. Klimat akustyczny gminy można zatem uznać za stabilny, a ryzyko jego znacznego pogorszenia przy założeniu przestrzegania ustaleń planistycznych za niewielkie.

Emisja pól elektromagnetycznych

Podstawowym aktem regulującym zagadnienia związane z niejonizującą emisją pola elektromagnetycznego jest ustawa Prawo ochrony środowiska oraz rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku. Źródła promieniowania elektromagnetycznego, mającego charakter niejonizujący, występują na terenie gminy Lubicz w formie liniowej i punktowej – są to przede wszystkim napowietrzne linie elektroenergetyczne średniego i wysokiego napięcia, stacje transformatorowe oraz stacje bazowe telefonii komórkowej i urządzenia radioliniowe.

Skala oddziaływania elektromagnetycznego uzależniona jest od poziomu napięcia – największe natężenia występują w bezpośrednim sąsiedztwie linii wysokiego i najwyższego napięcia. W projekcie planu ogólnego gminy Lubicz nie przewidziano lokalizacji stref mieszkaniowych w bezpośrednim sąsiedztwie tych urządzeń, dzięki czemu ryzyko przekroczenia dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku uznaje się za minimalne.

W ramach planu ogólnego dopuszczono także możliwość realizacji instalacji odnawialnych źródeł energii - elektrowni fotowoltaicznych na terenach wybranych stref usługowych (SU) i stref otwartych (SO). Same moduły fotowoltaiczne nie stanowią źródła istotnego promieniowania elektromagnetycznego, jednak pewien poziom emisji generowany jest przez elementy towarzyszące – takie jak falowniki, przekształtniki napięcia oraz stacje transformatorowe. Należy zaznaczyć, że emisje te mają charakter lokalny i nie przekraczają dopuszczalnych norm poza obszarem instalacji. Szczegółowe rozstrzygnięcia dotyczące rozmieszczenia oraz parametrów instalacji OZE będą podejmowane na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub w ramach indywidualnych procedur inwestycyjnych, poprzedzonych ocenami oddziaływania na środowisko.

Podsumowując, ustalenia planu ogólnego gminy Lubicz nie powodują zwiększenia zagrożeń związanych z promieniowaniem elektromagnetycznym, a ich wpływ na środowisko pozostaje ograniczony, kontrolowany i zgodny z obowiązującymi normami prawa.

Ryzyko wystąpienia poważnych awarii

Wyznaczone w planie ogólnym strefy gospodarcze (SP) oraz usługowe (SU), które dopuszczają lokalizację różnorodnych form działalności, w tym inwestycji o charakterze technologicznym lub produkcyjnym. Choć plan nie przewiduje bezpośrednio lokalizacji instalacji o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnych awarii przemysłowych, teoretyczna możliwość realizacji takich przedsięwzięć istnieje w ramach dopuszczonych funkcji gospodarczych.

W planie nie przesadza się o lokowania przedsięwzięć o zwiększonym ryzyku technologicznym, w tym instalacji mogących powodować poważne awarie chemiczne, biologiczne lub energetyczne. Potencjalne przedsięwzięcia inwestycyjne, które mogą generować jakiekolwiek ryzyko technologiczne, będą podlegały szczegółowej ocenie środowiskowej oraz wymaganiom wynikającym z przepisów prawa dotyczących bezpieczeństwa, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony zdrowia publicznego.

Każdy przypadek inwestycji mogącej potencjalnie wiązać się z wystąpieniem poważnej awarii będzie analizowany indywidualnie na etapie opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub wydawania decyzji środowiskowych, z zastosowaniem zasady przezorności oraz prewencji środowiskowej. Kluczowe znaczenie będzie miało zapewnienie odpowiednich stref ochronnych, zabezpieczeń technicznych oraz zgodność z obowiązującymi normami bezpieczeństwa.

Niekorzystne przekształcenie naturalnego ukształtowania terenu

Realizacja ustaleń projektu planu ogólnego gminy Lubicz będzie wiązać się z przekształceniem części

powierzchni ziemi, głównie w wyniku rozwoju zabudowy mieszkaniowej, usługowej, produkcyjnej, zagrodowej oraz infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. Zakładane zmiany dotyczą przede wszystkim terenów położonych w sąsiedztwie już istniejącego zainwestowania, co pozwala ograniczyć ryzyko rozproszonej urbanizacji i nadmiernej presji inwestycyjnej na obszary niezainwestowane. Nowa zabudowa koncentruje się głównie w rejonie Lubicza Dolnego, Lubicza Górnego, Złotorii, Grębocina i Krobi – miejscowości charakteryzujących się intensywnym rozwojem zabudowy, głównie mieszkaniowej, wynikającym z procesu suburbanizacji. Zjawisko to zostało w planie ujęte w sposób kontrolowany, poprzez koncentrację inwestycji w wybranych strefach planistycznych i ograniczenie ekspansji na tereny otwarte. W kontekście realizacji nowych terenów zabudowanych należy liczyć się z pracami budowlanymi, mającymi na celu lokalizację budynków oraz podłączenie ich do sieci infrastruktury technicznej. Przekształcenia powierzchni gruntu nie będą tam jednak znaczne, a ograniczające się jedynie do zmian przypowierzchniowych, sięgających na ogół standardowej głębokości fundamentowania. Po wykonaniu niezbędnych prac, presje na powierzchnię ziemi ustaną, a tereny inwestycji zostaną uporządkowane, dlatego też nie zajdzie istotne, stałe oddziaływanie na powierzchnię ziemi.

W planie ogólnym szczególną rolę odgrywa strefa otwarta (SO), obejmująca rozległe obszary rolnicze, łąkowe i leśne, która pełni funkcję ochronną dla przestrzeni niezabudowanej. Jej podstawowym celem jest zachowanie ciągłości przestrzeni otwartych, ochrona gleb o wysokiej klasie bonitacyjnej (III), terenów zagrożonych osuwiskami, przeciwdziałanie niekontrolowanemu rozpraszaniu zabudowy. Zgodnie z przepisami ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych, przekształcanie gruntów klas I–III na cele nierolnicze wymaga zgody odpowiednich organów i powinno być uzasadnione interesem publicznym. Ustalenia planu ogólnego uwzględniają te ograniczenia poprzez unikanie lokalizacji nowych stref mieszkaniowych w obrębie gleb wysokiej bonitacji oraz zachowanie rezerw pod działalność rolniczą.

Strefy gospodarcze i usługowe zostały wyznaczone głównie w Lubiczu Dolnym, Grębocinie i wzdłuż korytarzy transportowych (droga krajowa nr 15, autostrada A1), tj. na terenach już częściowo zagospodarowanych lub wskazanych w Studium pod te funkcje, co ogranicza dalsze zmiany powierzchni ziemi na terenach niezainwestowanych.

W planie przewidziano również strefy górnicze. Choć eksploatacja surowców wiąże się z przekształceniami powierzchni ziemi, ograniczają się one do określonych obszarów i podlegają nadzorowi oraz obowiązującym przepisom ochrony środowiska, w tym obowiązkowi rekultywacji po zakończeniu wydobycia.

Podsumowując, wpływ realizacji ustaleń planu ogólnego na powierzchnię ziemi i gleby należy ocenić jako umiarkowany, lokalny i możliwy do kontrolowania. Rozwój zabudowy został powiązany z istniejącym zainwestowaniem i infrastrukturą, natomiast obszary o szczególnej wartości przyrodniczej i rolniczej zostały objęte ochroną w ramach strefy otwartej, co pozwala na zachowanie równowagi między rozwojem przestrzennym, a ochroną zasobów glebowych gminy.

Oddziaływanie na florę, faunę i różnorodność biologiczną

Projekt planu ogólnego gminy Lubicz został sporządzony z uwzględnieniem uwarunkowań środowiskowych, w tym obecności obszarów cennych przyrodniczo, które obejmują zarówno formy ochrony przyrody ustanowione na podstawie ustawy o ochronie przyrody, prawa wspólnotowego, jak i zasoby przyrodnicze nieobjęte formalną ochroną, ale istotne z punktu widzenia zachowania różnorodności biologicznej. Na obszarze gminy Lubicz znajdują się trzy Obszary Natura 2000: Dolina Dolnej Wisły, Nieszawska Dolina Wisły oraz Dolina Drwęcy, Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Drwęcy, Rezerwat przyrody rzeka Drwęca, Zespół przyrodniczo-krajobrazowy Jar przy Strudze Lubickiej, a także użytki ekologiczne i pomniki przyrody.

Układ funkcjonalno-przestrzenny przyjęty w planie ogólnym gminy Lubicz został zaprojektowany tak, aby ograniczyć presję inwestycyjną na obszary przyrodniczo cenne i zachować ciągłość ekologiczno-krajobrazową. Szczególną funkcję pełni w tym zakresie strefa otwarta (SO), która obejmuje tereny rolne, łąki, doliny rzeczne, tereny leśne, będące często naturalnymi

siedliskami licznych gatunków flory i fauny, w tym chronionych. Strefa ta pokrywa się przestrzennie z kluczowymi formami ochrony przyrody takimi jak Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Drwęcy, Obszary Ochrony Natura 2000 oraz rezerwatem przyrody rzeka Drwęca rezerwat przyrody, co wzmacnia jej funkcję ochronną. Celem wyznaczenia tej strefy jest nie tylko zachowanie tradycyjnego krajobrazu wiejskiego, ale także ochrona naturalnych korytarzy migracyjnych, wspieranie retencji wodnej oraz utrzymanie terenów biologicznie czynnych, które odgrywają kluczową rolę w stabilizacji lokalnego klimatu i zachowaniu bioróżnorodności.

Wspomagającą funkcję pełni strefa zieleni i rekreacji (SN) zlokalizowana m.in. w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej oraz w obrębie terenów ogródków działkowych i dolin rzecznych, gdzie zieleń ma nie tylko znaczenie rekreacyjne i estetyczne, ale również pełni rolę bufora ekologicznego.

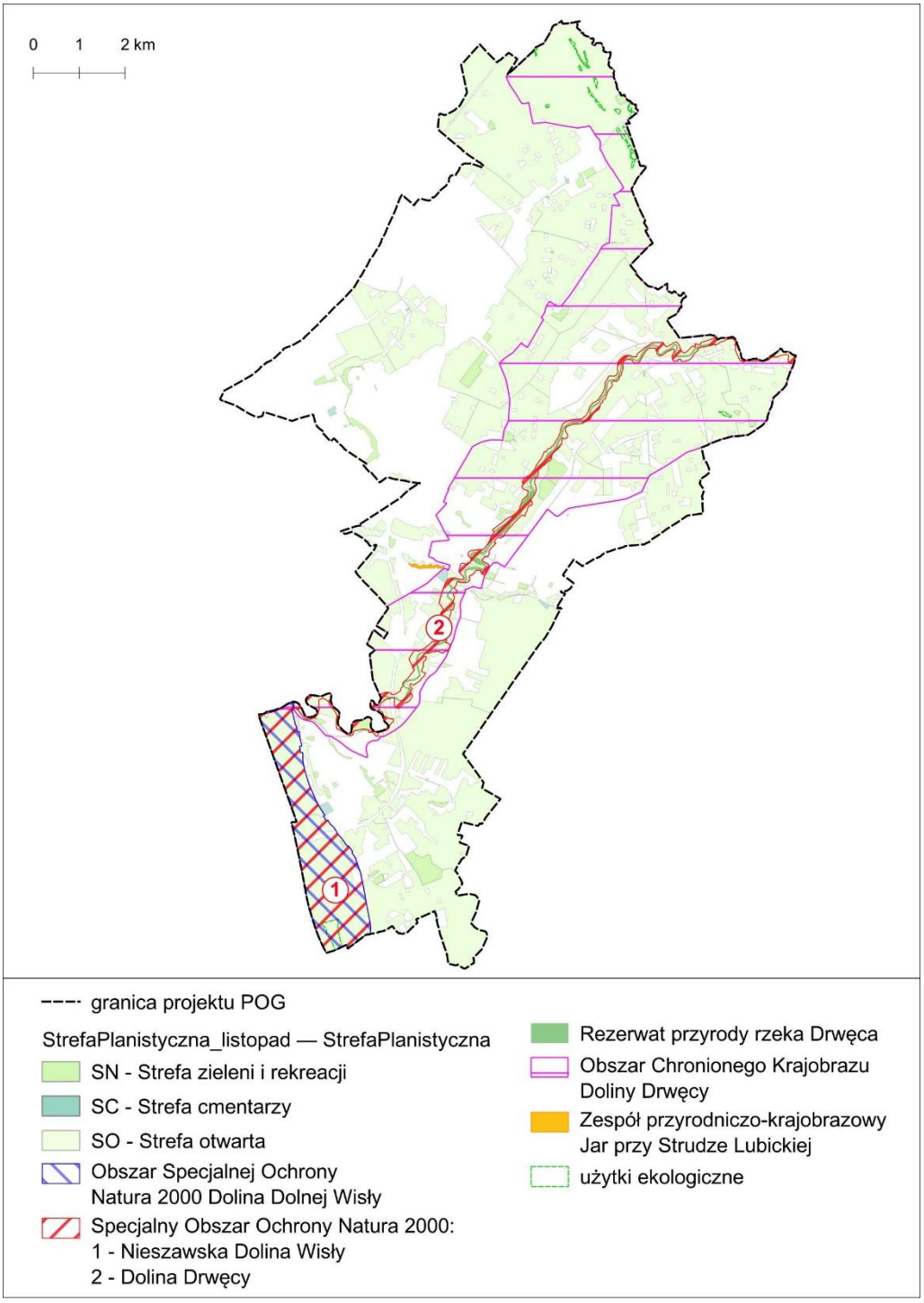

Rysunek 12. Lokalizacja stref SC, SN oraz SO względem obszarowych form ochrony przyrody

Strefy usługowe (SU) i gospodarcze (SP) zostały rozlokowane przede wszystkim poza granicami form ochrony przyrody, głównie na obrzeżach Lubicza Dolnego, Grębocina, a także wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych tj. drogi krajowej nr 15 i autostrady A1. Ich rozmieszczenie uwzględnia istniejącą infrastrukturę techniczną oraz kierunki rozwoju określone w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Taki układ umożliwia rozwój funkcji gospodarczo-usługowych w miejscach już częściowo przekształconych i dobrze skomunikowanych, bez konieczności ingerencji w nowe, przyrodniczo cenne obszary.

W przypadkach, gdzie fragmenty tych stref stykają się z Obszarem Chronionego Krajobrazu Doliny Drwęcy lub przebiegają w pobliżu obszarów Natura 2000, są to tereny już przekształcone antropogenicznie, a ich dalsze zagospodarowanie nie wiąże się z istotnym ryzykiem degradacji środowiska. Lokalizacja inwestycji w takich miejscach pozwala zachować równowagę między rozwojem funkcji produkcyjnych a ochroną przyrody, szczególnie że nie obejmują one działalności szczególnie uciążliwej ani dużych instalacji przemysłowych.

Strefy mieszkaniowe (SW, SJ, SZ) zostały wyznaczone głównie w takich miejscowościach jak Lubicz Dolny, Lubicz Górny, Grębocin, Złotoria, Młyniec Pierwszy i Krobia, czyli na obszarach już w znacznym stopniu zurbanizowanych lub przylegających do istniejącej zabudowy. Część tych stref znajduje się w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Drwęcy oraz obszarów Natura 2000. Ich wyznaczenie odbyło się jednak z zachowaniem szczególnej ostrożności, w sąsiedztwie już istniejących osiedli i dróg, co pozwoliło zminimalizować ingerencję w struktury ekologiczne i ograniczyć ryzyko fragmentacji siedlisk. Tego rodzaju rozmieszczenie sprzyja efektywnemu wykorzystaniu istniejących zasobów przestrzennych, ogranicza zjawisko rozpraszania zabudowy i presję na obszary przyrodniczo cenne. Jednocześnie w planie uniknięto sytuowania intensywnej zabudowy mieszkaniowej w bezpośrednim sąsiedztwie dolin rzecznych, co wspiera ochronę korytarzy ekologicznych i różnorodności biologicznej.

W projekcie planu ogólnego uwzględniono również lokalizację elektrowni słonecznych jako funkcji dodatkowej w wybranych strefach SU, SO oraz biogazowni w strefie SR. Są to obszary położone poza głównymi siedliskami przyrodniczymi, w miejscach już zagospodarowanych lub użytkowanych rolniczo, co pozwala na rozwój odnawialnych źródeł energii przy minimalnym wpływie na środowisko.

W projektowaniu stref planistycznych, szczególnie mieszkaniowych, usługowych i gospodarczych unikano wyznaczania ich w taki sposób, aby nakładały się z gruntami o najlepszych predyspozycjach do rozwoju rolnictwa. Biorąc jednak pod uwagę, że udział gruntów na terenie gminy o wysokich klasach jest dosyć wysoki takiej sytuacji nie dało się uniknąć w kilku przypadkach m.in. w rejonie wyznaczonych stref SU i SP w Grębocinie czy też wzdłuż drogi krajowej nr 15. Jeśli zajdzie taka potrzeba, wymagane będzie uzyskanie zgody na przeznaczenie takich gruntów rolnych na cele nierolnicze. Co istotne, tereny te zostały wyznaczone w sąsiedztwie istniejącej zabudowy i ciągów komunikacyjnych, co ogranicza efekt rozproszenia inwestycji i wpisuje się w zasadę racjonalnego gospodarowania przestrzenią. Tym samym należy uznać, że plan w możliwie największym stopniu minimalizuje potencjalny konflikt pomiędzy rozwojem przestrzennym a ochroną wartościowych użytków rolnych.

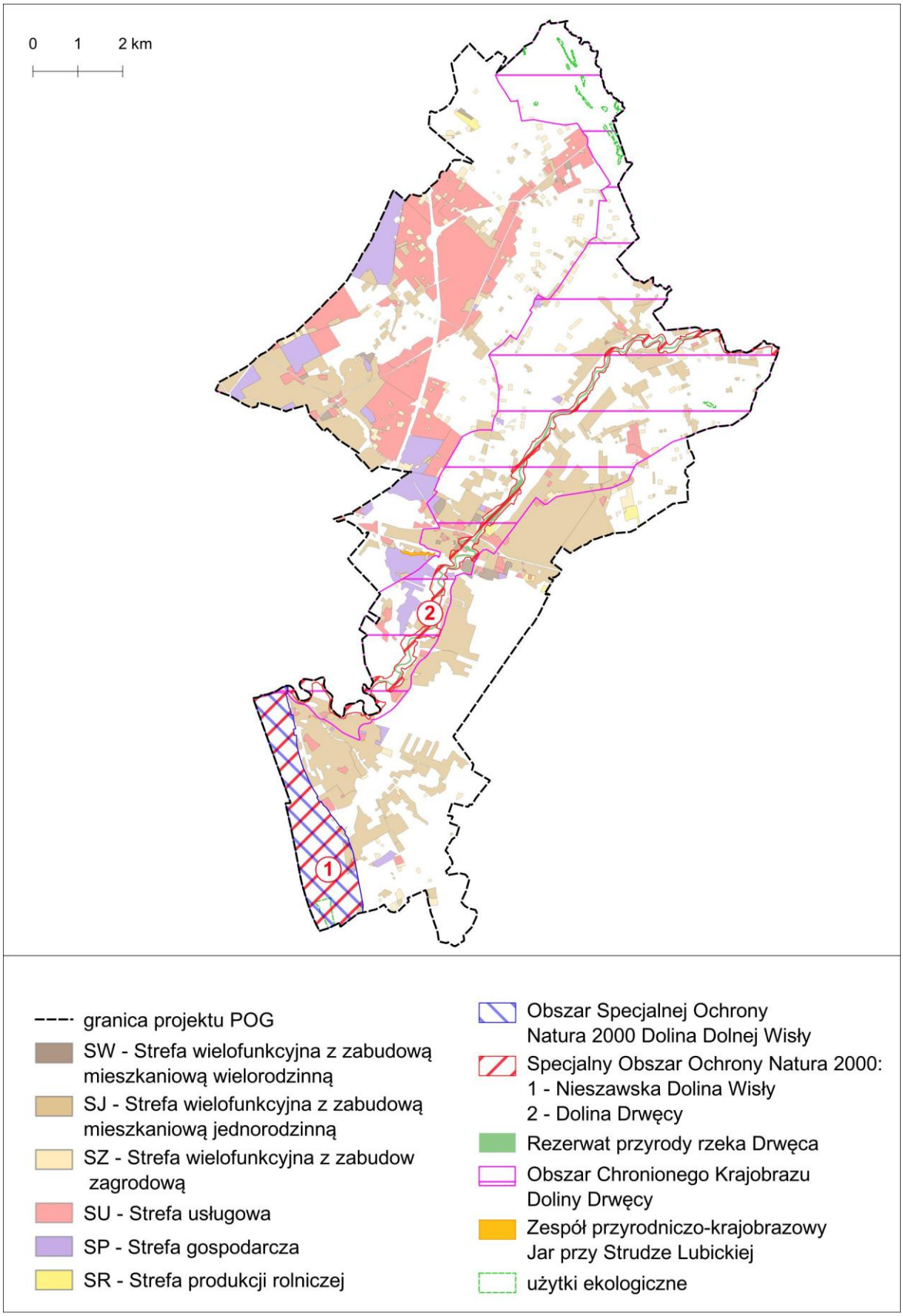

Rysunek 13. Lokalizacja stref planistycznych względem obszarowych form ochrony przyrody

Realizacja ustaleń planu ogólnego gminy Lubicz, przy założeniu przestrzegania obowiązujących przepisów ochrony środowiska oraz zasad zrównoważonego rozwoju, nie powinna prowadzić do istotnej degradacji lokalnych ekosystemów. Przyjęty układ funkcjonalno-przestrzenny został zaprojektowany w sposób umożliwiający zachowanie ciągłości przyrodniczej, ochronę korytarzy ekologicznych oraz ograniczenie presji inwestycyjnej na obszary o wysokiej wartości przyrodniczej – w tym formy ochrony przyrody takie jak Obszary Natura 2000, Obszar Chronionego Krajobrazu czy rezerwaty i użytki ekologiczne. Należy jednak zaznaczyć, że istnieją lokalizacje stref, w tym mieszkaniowych, usługowych i gospodarczych, które częściowo znajdują się w obrębie lub w sąsiedztwie terenów chronionych. Ich wyznaczenie odbyło się jednak z rozwagą i na podstawie istniejących uwarunkowań przestrzennych – obejmują one tereny już wcześniej przekształcone, dobrze skomunikowane.

Dotyczy to również stref górniczych (SG), które w planie ogólnym zostały wyznaczone na udokumentowanych złożach kopalin, obejmując zarówno tereny aktualnie eksploatowane, jak i te przewidziane do potencjalnej przyszłej eksploatacji. Strefy te objęły także niezbędne tereny przyległe, jednak ich zasięg został ograniczony do obszarów już przekształconych lub przeznaczonych w dokumentacji geologicznej pod działalność wydobywczą, co pozwoliło uniknąć ingerencji w cenne, niezurbanizowane obszary przyrodnicze. W związku z powyższym, należy przyjąć, że ewentualne sytuacje kolizyjne mają charakter ograniczony i możliwy do kontrolowania, a plan ogólny gminy Lubicz został opracowany w sposób zgodny z zasadami planowania proekologicznego i ochrony zasobów przyrodniczych. Zakłada się, że plan nie pogorszy stanu przyrody w gminie.

Wody powierzchniowe i podziemne

Realizacja ustaleń projektu planu ogólnego gminy Lubicz będzie wiązać się z przekształceniami przestrzennymi, w tym rozwojem nowej zabudowy i infrastruktury w poszczególnych strefach planistycznych. Zmiany te mogą skutkować punktowymi lub rozproszonymi oddziaływaniami na środowisko wodne – w szczególności poprzez zwiększenie powierzchni uszczelnionych, wzrost ilości wytwarzanych ścieków komunalnych oraz potencjalne zagrożenia związane z realizacją inwestycji liniowych.

W celu ograniczenia tych negatywnych skutków, projekt planu ogólnego wprowadza konkretne standardy urbanistyczne, w tym maksymalny udział powierzchni zabudowy dostosowany do charakteru poszczególnych stref. Rozwiązania te pozwalają ograniczyć stopień uszczelnienia terenu i utrzymać naturalne warunki infiltracji wód opadowych do gruntu, co wprost przekłada się na ochronę bilansu wodnego i jakość wód podziemnych oraz powierzchniowych.

Chociaż ustalenia planu ogólnego gminy Lubicz nie zawierają szczegółowych regulacji dotyczących ochrony wód, to poprzez świadome rozmieszczenie stref planistycznych z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań hydrograficznych, istotnie przyczyniają się do ograniczenia potencjalnych zagrożeń dla zasobów wodnych. W wewnętrznych powiązaniach przyrodniczych na terenie gminy największą rolę odgrywa sieć powiązań hydrologicznych. Szczególne znaczenie ma rzeka Drwęca wraz z dopływami, uchodząca do Wisły, która pełni funkcję głównego korytarza ekologicznego. Razem ze zbiornikami wodnymi, systemem melioracji i terenami łąkowymi, leśnymi tworzą całość przyrodniczą. Ponadto, w dolinie Drwęcy zlokalizowane są ujęcia wody "Drwęca-Jedwabno" (ujęcie wody powierzchniowej z rzeki Drwęcy pn. „Drwęca" oraz ujęcie wód podziemnych i infiltracyjnych w rejonie wsi Jedwabno pn. „Jedwabno"). W planie ogólnym dolina Drwęcy została w znacznej części objęta strefą otwartą (SO), której głównym celem jest ochrona wartości środowiskowych i ograniczenie presji inwestycyjnej. Z uwagi strategiczne znaczenie ujęć wody dla gospodarki wodnej regionu, w planie ogólnym nie przewidziano lokalizacji funkcji uciążliwych ani intensywnej zabudowy w rejonie strefy ochrony bezpośredniej. Plan nie przewiduje również nowej zabudowy na terenach szczególnego zagrożenia powodziowego, co sprzyja ochronie zasobów wodnych oraz wzmacnia lokalną odporność na skutki zmian klimatu, w tym zwiększoną częstotliwość opadów nawalnych i okresów suszy.

Projekt planu ogólnego gminy Lubicz uwzględnia ochronę wód powierzchniowych i podziemnych, a przyjęte rozwiązania przestrzenne takie jak koncentracja zabudowy, ochrona dolin rzecznych i wykluczenie zabudowy z obszarów zalewowych wspierają realizację celów środowiskowych określonych dla JCWP i JCWPd z obszaru gminy. Nie przewiduje się również negatywnego oddziaływania na ujęcia wód podziemnych, a wszystkie nowe inwestycje, zgodnie z obowiązującymi przepisami, będą musiały uwzględniać rozwiązania projektowe ograniczające ryzyko zanieczyszczenia zasobów wodnych. W konsekwencji, ustalenia planu ogólnego nie generują istotnych zagrożeń dla jakości i ilości zasobów wodnych, a przyjęte rozwiązania przestrzenne wspierają ochronę ekosystemów wodnych, bezpieczeństwo sanitarne mieszkańców oraz adaptację do zmieniających się warunków klimatycznych.

Krajobraz

Realizacja ustaleń projektu planu ogólnego gminy Lubicz wpłynie na kształtowanie krajobrazu gminy, przede wszystkim poprzez rozwój zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej, usługowej oraz gospodarczej, a także towarzyszącej jej infrastruktury komunikacyjnej i technicznej w poszczególnych strefach planistycznych. Wpływ ten należy jednak ocenić jako umiarkowany i kontrolowany, ponieważ projekt planu został opracowany z uwzględnieniem uwarunkowań krajobrazowych oraz aktualnych dokumentów planistycznych i strategicznych.

Zgodnie z Audytem krajobrazowym województwa na terenie gminy Lubicz zidentyfikowano 24 krajobrazy, z których żaden nie uzyskał statusu krajobrazu priorytetowego, jednak dla 17 z nich audyt krajobrazowy formułuje rekomendacje i wnioski z uwagi na to, iż położone są w całości lub części na obszarach chronionych w rozumieniu artykułu 38a ust. 3 pkt 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Ponadto na terenie 4 krajobrazów wyznaczono obszar widzenia z punktu widokowego. Wyznaczone strefy w planie ogólnym gminy Lubicz uwzględniają uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy, a w szczególności rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym dla krajobrazów położonych w granicach obszarów chronionych.

Istotną rolę w zachowaniu walorów krajobrazowych na terenie gminy Lubicz pełni przede wszystkim strefa otwarta (SO). Jej profil podstawowy obejmuje tereny rolnictwa z zakazem zabudowy, tereny lasu, tereny zieleni naturalnej, tereny wód, tereny ogrodów działkowych, a także tereny infrastruktury technicznej i komunikacji, a więc w większości przestrzenie otwarte, o wysokim znaczeniu krajobrazowym. Wyznaczenie tej strefy jako niezabudowanej pozwala na zachowanie ciągłości przestrzeni otwartych i minimalizację presji urbanizacyjnej na krajobraz wiejski. Uzupełniające funkcje krajobrazowe pełnią strefa zieleni i rekreacji (SN) oraz strefa cmentarzy (SC), które przyczyniają się do utrzymania terenów zielonych o charakterze komponowanym, często również zabytkowych, w obrębie zurbanizowanych przestrzeni.

Rozmieszczenie stref planistycznych uwzględnia istniejącą strukturę osadniczą gminy, co ogranicza ryzyko rozpraszania zabudowy i jej negatywnego oddziaływania na krajobraz gminy.

Strefy mieszkaniowe (SW, SJ, SZ) zostały wyznaczone przede wszystkim w sąsiedztwie istniejącej zabudowy – w miejscowościach takich jak Lubicz Dolny, Lubicz Górny, Grębocin, Złotoria, Młyniec Pierwszy czy Krobia, co ogranicza ryzyko ingerencji w krajobraz otwarty oraz pozwala na płynne wkomponowanie nowych inwestycji w strukturę osadniczą i kulturową. Przyjęte parametry urbanistyczne, w tym ograniczenia wysokości i intensywności zabudowy, zostały dostosowane do charakteru otoczenia.

Strefy usługowe (SU) oraz gospodarcze (SP), zlokalizowane głównie na obrzeżach Lubicza Dolnego, w Grębocinie oraz wzdłuż drogi krajowej nr 15 i autostrady A1, zostały zaplanowane w sposób świadomy i racjonalny – z uwzględnieniem dostępności komunikacyjnej, istniejącego zainwestowania oraz ograniczenia negatywnego wpływu na walory krajobrazowe i przyrodnicze gminy. Ich rozmieszczenie koncentruje się na obszarach o niższej ekspozycji krajobrazowej, często już częściowo przekształconych lub położonych w bezpośrednim sąsiedztwie głównych ciągów transportowych, gdzie emisje hałasu czy oddziaływanie wizualne są już obecne i mogą być lepiej kontrolowane. Lokalizacja stref SU i SP wzdłuż autostrady A1 i drogi krajowej nr 15 sprzyja również

integracji funkcji gospodarczych z układem infrastrukturalnym o znaczeniu ponadlokalnym, co stanowi istotny atut dla rozwoju przedsiębiorczości i logistyki, przy jednoczesnym zachowaniu ładu przestrzennego. Dzięki temu ograniczono potrzebę ingerencji w nowe, przyrodniczo cenne tereny, a rozwój funkcji usługowo-produkcyjnych został skierowany na obszary o mniejszej wrażliwości środowiskowej. Choć w niektórych przypadkach fragmenty tych stref pokrywają się z granicami Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Drwęcy lub obszarów Natura 2000, dotyczą one wyłącznie terenów już przekształconych antropogenicznie, a ich dalsze zagospodarowanie, zgodnie z obowiązującymi przepisami ochrony środowiska, nie narusza głównych założeń ochrony przyrody i krajobrazu.

W planie ogólnym uwzględniono również strefy górnictwa, które obejmują tereny o istniejących przekształceniach lub takich, które zgodnie z dokumentacją geologiczną są przeznaczone pod działalność górniczą, co pozwoliło uniknąć ingerencji w obszary o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych. Dzięki ich lokalizacji z dala od głównych osi widokowych oraz poza strefami o szczególnej ekspozycji wizualnej, wpływ działalności górniczej na krajobraz gminy ma charakter punktowy i przestrzennie ograniczony.

W krajobrazie gminy występują już elementy, które mogą wpływać na jego degradację, wynikające z wcześniejszej działalności gospodarczej i infrastrukturalnej. Dotyczy to w szczególności terenów wyrobisk i eksploatacji surowców zlokalizowanych m.in. w ramach wyznaczonych stref górniczych, które już obecnie stanowią przestrzenie o ograniczonych walorach wizualnych. Również obecność napowietrznych linii energetycznych, masztów, torów kolejowych wpływa na wizualną percepcję krajobrazu w niektórych częściach gminy. Plan ogólny uwzględnia istniejący stan zagospodarowania i nie przewiduje działań, które mogłyby istotnie pogłębić stopień przekształcenia krajobrazu – przeciwnie, poprzez lokalizację nowych inwestycji w sąsiedztwie terenów już zdegradowanych, sprzyja racjonalnemu wykorzystaniu przestrzeni bez zwiększania presji na krajobraz o wysokich walorach przyrodniczych i estetycznych.

Podsumowując, oddziaływanie ustaleń planu ogólnego gminy Lubicz na krajobraz należy uznać za umiarkowane i zgodne z zasadami planowania przestrzennego. Wyznaczone strefy uwzględniają lokalne walory krajobrazowe oraz zalecenia wynikające z Audytu krajobrazowego województwa, a przyjęty układ funkcjonalno-przestrzenny sprzyja harmonijnemu rozwojowi gminy.

Oddziaływanie na dziedzictwo kulturowe i dobra materialne

Projekt planu ogólnego gminy Lubicz, z uwagi na swoją specyfikę, nie zawiera szczegółowych ustaleń w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego. Niemniej jednak w sposób pośredni uwzględnia obecność obiektów i obszarów zabytkowych m.in. poprzez dostosowanie parametrów zabudowy i zagospodarowania terenu w wybranych strefach planistycznych do istniejącej struktury przestrzennej i historycznej. Kwestie szczegółowej ochrony zabytków będą rozstrzygane na etapie opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z przepisami ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Strefy planistyczne wyznaczone w projekcie planu ogólnego zostały zaprojektowane w sposób, który nie generuje uciążliwości dla terenów sąsiednich, co sprzyja harmonijnemu rozwojowi przestrzennemu z poszanowaniem ładu przestrzennego oraz istniejących wartości kulturowych i historycznych. W związku z tym nie przewiduje się, aby ustalenia planu miały negatywny wpływ na istniejące dobra materialne.

Ochrona zdrowia i życia ludzi w kontekście istniejących oraz planowanych do realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w tym analiza możliwych konfliktów społecznych

Projekt planu ogólnego gminy Lubicz, choć nie wskazuje konkretnych inwestycji mogących znacząco oddziaływać na środowisko, stanowi ramę do dalszego planowania przestrzennego, w tym rozwoju funkcji usługowych i gospodarczych. Z uwagi na to, że wyznaczone strefy planistyczne w większości odpowiadają rzeczywistym potrzebom mieszkańców i ukierunkowane są na kontynuację istniejącego zainwestowania, ryzyko wystąpienia konfliktów społecznych należy ocenić jako niskie. Ewentualne

napięcia mogą pojawić się w związku z realizacją inwestycji o potencjalnie większym oddziaływaniu środowiskowym, jednak przy założeniu, że będą one lokalizowane w odpowiedniej odległości od zabudowy mieszkaniowej, a szczegółowe ustalenia zapadną na etapie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – możliwe jest skuteczne ograniczenie takich zagrożeń. Jednocześnie ustalenia planu ogólnego wspierają ochronę zdrowia i jakości życia poprzez promowanie ładu przestrzennego, rozwój infrastruktury technicznej i komunikacyjnej oraz ograniczanie rozpraszania zabudowy, co w dłuższej perspektywie przełoży się na poprawę warunków środowiskowych i społecznych na terenie gminy.

8. OPIS STANU ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYMI ZNACZĄCYMI SKUTKAMI DLA ŚRODOWISKA I OBSZARÓW NATURA 2000

Opracowany projekt planu ogólnego gminy Lubicz, jako dokument o charakterze strategicznym, może pośrednio wiązać się z realizacją przedsięwzięć mogących potencjalnie lub zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, zgodnie z katalogiem określonym w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 1839). Plan ten nie określa jednak szczegółowych lokalizacji ani warunków realizacji takich inwestycji – jego rola ogranicza się do wyznaczenia stref planistycznych oraz przypisania im funkcji podstawowych i dodatkowych. Ze względu na ogólny charakter dokumentu, nie jest możliwe na tym etapie precyzyjne prognozowanie oddziaływań na poszczególne elementy środowiska.

Wyznaczenie w planie stref gospodarczych, usługowych czy górnictwa może w przyszłości stwarzać potencjał do lokalizacji przedsięwzięć kwalifikowanych jako znacząco oddziałujące na środowisko. Jednak ich faktyczna realizacja będzie uzależniona od szczegółowych ustaleń w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub decyzjach o warunkach zabudowy. Każdorazowo będą one poddawane osobnej procedurze oceny oddziaływania na środowisko, uwzględniającej lokalne warunki przyrodnicze i krajobrazowe.

W odniesieniu do terenów objętych formami ochrony przyrody, należy podkreślić, że strefy mieszkaniowe (SW, SJ, SZ), usługowe (SU) oraz gospodarcze (SP) zostały w większości zlokalizowane w sąsiedztwie istniejącego zainwestowania lub na terenach już częściowo przekształconych, co ogranicza ryzyko negatywnego oddziaływania na cele ochrony przyrody. Ponadto, w planie uniknięto sytuowania intensywnej zabudowy w bezpośrednim sąsiedztwie rezerwatów, użytków ekologicznych i obszarów Natura 2000.

Z punktu widzenia uwarunkowań środowiskowych, sama zmiana przeznaczenia gruntu na etapie planu ogólnego nie oznacza automatycznie wystąpienia negatywnego wpływu na środowisko. Wprost przeciwnie – dalsze etapy planowania, tj. sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, będą wymagać przeprowadzenia ponownej, szczegółowej oceny oddziaływania na środowisko. Oceny te pozwolą na wprowadzenie odpowiednich środków ochronnych, a także na dostosowanie parametrów planowanych inwestycji do lokalnych uwarunkowań przyrodniczych.

W efekcie, dopiero na poziomie planów miejscowych możliwe będzie dokładne zidentyfikowanie i ograniczenie potencjalnych kolizji środowiskowych. Tym samym plan ogólny wyznacza jedynie ogólne ramy zagospodarowania, natomiast szczegółowa ochrona środowiska i zasobów przyrodniczych gminy będzie realizowana na dalszych etapach planowania – przede wszystkim poprzez miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz towarzyszące im procedury oceny oddziaływania na środowisko.

9. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

Transgraniczne oddziaływanie na środowisko rozpatruje się z uwzględnieniem możliwych interakcji między jego komponentami, jakie mogą występować w obrębie kilku państw. Mogą to być m.in. zjawiska dotyczące rzek przepływających przez terytoria sąsiadujących państw lub zachodzące w ekosystemach wodnych jezior lub mórz, których linia brzegowa zawiera się w granicach więcej niż jednego państwa. Ponadto można uwzględnić tutaj emitory zanieczyszczeń o znacznym zasięgu oddziaływania, propagującym poza terytorium państwa.

Gmina Lubicz nie znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie granicy państwowej, ani też nie obejmuje obszarów o znaczeniu ponadregionalnym, które mogłyby generować skutki środowiskowe w skali międzynarodowej (takie jak duże inwestycje infrastrukturalne, przemysłowe czy hydrotechniczne). Ustalenia planu ogólnego mają charakter lokalny, dostosowany do uwarunkowań przestrzennych gminy i nie przewidują realizacji przedsięwzięć mogących powodować emisje zanieczyszczeń do powietrza, wód czy gleby w skali ponadlokalnej.

Na podstawie przeprowadzonych analiz oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, stwierdza się brak podstaw do uznania, że realizacja ustaleń projektu planu ogólnego gminy Lubicz może powodować transgraniczne oddziaływanie na środowisko.

10. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO

Opracowany projekt planu ogólnego gminy Lubicz stanowi dokument planistyczny, którego głównym celem jest wyznaczenie ogólnych kierunków rozwoju przestrzennego, uwzględniając zarówno potrzeby rozwoju, jak i konieczność ochrony zasobów środowiskowych. Kluczowe znaczenie w tym zakresie ma wyznaczenie stref planistycznych oraz przypisanie im funkcji podstawowych i dodatkowych, co pozwala na optymalne wykorzystanie istniejącej infrastruktury oraz ograniczenie rozpraszania zabudowy. Jednym z mechanizmów wspierających uporządkowany rozwój przestrzenny jest wyznaczenie Obszarów Uzupełnienia Zabudowy (OUZ), w których możliwe będzie wydawanie decyzji o warunkach zabudowy bez konieczności sporządzania miejscowego planu.

Plan ogólny zakłada również ochronę obszarów szczególnie wrażliwych, takich jak doliny rzeczne (m.in. Drwęcy i Wisły), strefy ochronne ujęć wód, tereny zalewowe, obszary osuwiskowe czy formy ochrony przyrody, poprzez ograniczenie możliwości ich zabudowy oraz wykluczenie lokalizacji funkcji szczególnie uciążliwych. Ochrona ciągłości przyrodniczej, krajobrazowej i hydrologicznej jest wspierana przez profile podstawowe i dodatkowe przypisane do strefy otwartej (SO), zieleni i rekreacji (SN) oraz strefy cmentarzy (SC), które obejmują tereny biologicznie czynne, wspierające naturalne procesy retencji, filtracji powietrza, migracji fauny i stabilizacji klimatu.

Uwzględnienie w planie odnawialnych źródeł energii, w tym elektrowni słonecznych w wybranych strefach SU, SO i biogazowni w strefie SR, również wpisuje się w szerszy kontekst działań na rzecz środowiska.

W planie ogólnym gminy Lubicz zawarto ogólne wytyczne dla projektantów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz organów wydających decyzje o warunkach zabudowy, określające dopuszczalny zakres oraz ograniczenia w zmianie przeznaczenia terenów. Na etapie planowania miejscowego oraz w ramach procedur administracyjnych niezbędne będzie wdrażanie szczegółowych rozwiązań zapobiegawczych i kompensacyjnych, takich jak wprowadzanie zieleni izolacyjnej, zakładanie lub odtwarzanie zadrzewień i zakrzewień, wprowadzenie systemów retencji wód opadowych czy zrównoważonych systemów gospodarki ściekowej – zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi ochrony środowiska.

11. INFORMACJE O STOSOWANYCH METODACH SPORZĄDZANIA PROGNOZY

Ocena oddziaływania na środowisko projektu planu ogólnego gminy Lubicz została przeprowadzona z zastosowaniem metod dostosowanych do charakteru dokumentu oraz skali przestrzennej objętej prognozą. Z uwagi na ramowy i strategiczny charakter planu ogólnego, zastosowano podejście umożliwiające identyfikację potencjalnych zagrożeń i presji środowiskowych związanych z realizacją przyszłych inwestycji, przy jednoczesnym uwzględnieniu niepewności wynikającej z braku szczegółowych ustaleń projektowych. Biorąc pod uwagę powyższe wytypowano następujące metody ocen oddziaływania na środowisko, które zostały wykorzystane w Prognozie i pomogły w określeniu przyszłych oddziaływań na środowisko:

- Prognozowanie przez analogię: polega na bazowaniu na wynikach obserwacji i pomiarów dotychczas wykonanych podobnych inwestycji i porównaniu ich z planowanymi, o podobnych parametrach.
- Prognozowanie eksperckie: oparte na bazie wiedzy, doświadczenia i intuicji eksperta, metoda ta z uwagi na wysoką skuteczność jest najczęściej stosowaną metodą w ooś. Bardzo często jest ona łączona z metodą prognozowania przez analogię. W prognozowaniu eksperckim wykorzystuje się informacje ze źródeł istniejących oraz dane zebrane poprzez monitoring lub pomiary i wizje terenowe.

W opracowaniu Prognozy zastosowano podejście metodyczne polegające na ilościowym i jakościowym scharakteryzowaniu zagrożeń i presji, jakie przyszłe inwestycje, które zostaną zrealizowane na podstawie zapisów planu, będą wywierać na środowisko. Dzięki takiemu podejściu każdą z przyszłych inwestycji potraktowano jako potencjalne źródło presji – stresora, które w zależności od charakteru oddziaływać będzie w rozmaity sposób na poszczególne komponenty środowiska. Najpierw przeanalizowano sieć powiązań pomiędzy komponentami środowiska a źródłami presji. Dzięki temu, w drugim etapie, stało się możliwe określenie oddziaływań bezpośrednich, pośrednich, wtórnych i skumulowanych na poszczególne komponenty środowiska. Takie postępowanie zapobiega pominięciu któregokolwiek komponentu w ocenie oddziaływania na środowisko obszaru opracowania. Szczegółowe kryteria oceny metodą matrycową, a także założenia, jakie podjęto przy określaniu obu metod opisano w dalszej części opracowania.

12. PROPOZYCJE METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI USTALEŃ OCENIANEGO DOKUMENTU

Analiza skutków realizacji ustaleń projektu planu ogólnego gminy Lubicz, ze względu na jego ogólny charakter, będzie możliwa przede wszystkim na dalszych etapach procesu planistycznego tj. w ramach sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz w toku indywidualnych procedur środowiskowych związanych z realizacją konkretnych inwestycji. Ponieważ plan ogólny nie przesądza o szczegółowej lokalizacji inwestycji, rzeczywiste oddziaływania będzie można w pełni ocenić dopiero na poziomie dokumentów bardziej szczegółowych. W związku z tym proponowane metody analizy skutków mają charakter orientacyjny i będą wymagały uszczegółowienia w zależności od zakresu i rodzaju realizowanych inwestycji.

Rekomendowane metody analizy obejmują:

- analizę tempa i skali przyrostu terenów zurbanizowanych, ze szczególnym uwzględnieniem ich wpływu na spójność struktury przestrzennej gminy oraz zachowanie terenów otwartych;
- analizę rozwoju infrastruktury technicznej, w tym kanalizacji sanitarnej, wodociągów, systemów retencji wód opadowych, lokalnych oczyszczalni ścieków, odnawialnych źródeł energii (OZE) oraz sieci elektroenergetycznych, z oceną ich wpływu na lokalne zasoby;
- monitorowanie presji inwestycyjnej na tereny biologicznie czynne, korytarze ekologiczne i formy ochrony przyrody, w tym ocenę przestrzegania zasad ochrony ustalonych w planie;

- ocenę zmian w strukturze użytkowania gruntów, w tym skutków dla wartości przyrodniczych, produkcji rolnej oraz estetyki krajobrazu;
- analizę poziomu fragmentaryzacji terenów otwartych i zielonych, co pozwala ocenić ciągłość układów ekologicznych oraz stopień zachowania funkcji buforowych i retencyjnych;
- przegląd oddziaływań punktowych i liniowych źródeł zanieczyszczeń, w tym hałasu, emisji spalin i ścieków z nowych inwestycji infrastrukturalnych;
- weryfikację skuteczności działań zapobiegawczych i kompensacyjnych, takich jak: pasy zieleni izolacyjnej, biologicznie czynne nawierzchnie, retencja, ograniczenia zabudowy na terenach zagrożonych powodzią lub osuwiskami;
- monitoring jakości komponentów środowiska, oparty o dane z państwowego monitoringu środowiska (WIOŚ, GIOŚ) w zakresie wód powierzchniowych i podziemnych, jakości powietrza, stanu gleb, hałasu, PEM i bioróżnorodności;
- prowadzenie konsultacji społecznych oraz analiz satysfakcji mieszkańców, co pozwoli na ocenę odbioru wdrażanych rozwiązań i ich wpływu na jakość życia.

Zaleca się, aby monitorowanie skutków środowiskowych wynikających z realizacji ustaleń planu odbywało się regularnie i wieloaspektowo, przy współudziale jednostek samorządu terytorialnego, organów administracji oraz służb odpowiedzialnych za ochronę środowiska.

Podsumowując, proponowane metody analizy pozwalają na śledzenie wpływu realizacji planu na środowisko oraz wdrażanie ewentualnych działań korygujących. Ostateczna skuteczność tych analiz będzie jednak zależna od tego, w jakim zakresie i tempie plan ogólny znajdzie odzwierciedlenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Kluczowe będzie tu także zapewnienie spójności między dokumentami planistycznymi a narzędziami zarządzania środowiskiem oraz integracja aspektów środowiskowych z decyzjami inwestycyjnymi i przestrzennymi podejmowanymi w gminie Lubicz.

13. ANALIZA WARIANTOWA

Zaproponowany w projekcie planu ogólnego Gminy Lubicz układ stref planistycznych będzie miał wpływ na sposób zagospodarowania przestrzennego. Przyjęte rozwiązania mogą skutkować zmianami w strukturze użytkowania terenu, w szczególności w kontekście przekształcania gruntów rolnych oraz zmian funkcji wybranych obszarów. Niemniej jednak, projekt planu opracowano w sposób minimalizujący potencjalne negatywne oddziaływania na środowisko, zarówno w skali lokalnej, jak i całej gminy, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz obowiązującymi regulacjami prawnymi.

W toku prac nad projektem planu ogólnego dokonano analizy możliwych wariantów przestrzennych, uwzględniając w szczególności propozycje zgłaszane w ramach procedury planistycznej – w tym wnioski mieszkańców, jednostek pomocniczych, organów administracji oraz instytucji publicznych. Przeprowadzona analiza wariantowa stanowiła element szerszego procesu badania uwarunkowań oraz identyfikacji kierunków rozwojowych gminy. Efektem tych działań jest przyjęcie w projekcie planu rozwiązania najbardziej racjonalnego i korzystnego, zarówno z punktu widzenia ochrony środowiska, jak i lokalnej społeczności i potrzeb rozwojowych gminy.

Plan ogólny stanowi kontynuację dotychczasowej polityki przestrzennej, jednocześnie ją aktualizując i dostosowując do zmienionych uwarunkowań formalnoprawnych oraz społeczno-gospodarczych. W tym ujęciu plan pełni rolę narzędzia porządkującego, zapewniającego spójność działań planistycznych i zgodność z ustawą z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Zastosowane w planie rozwiązania planistyczne, obejmujące:

- wyznaczenie stref planistycznych,
- określenie gminnych standardów urbanistycznych,

- wskazanie obszarów uzupełnienia zabudowy,
- uporządkowanie kierunków rozwoju funkcjonalnego gminy,

pozwalają na efektywne i zrównoważone kształtowanie przestrzeni, odpowiadające potrzebom demograficznym, inwestycyjnym oraz społecznym. Planowany rozwój odbywać się będzie przede wszystkim w oparciu o istniejącą strukturę osadniczą, z ograniczoną ingerencją w obszary cenne przyrodniczo takie jak doliny rzeczne, tereny leśne oraz grunty rolne o wysokiej bonitacji.

Dla celów analizy porównawczej rozważono również wariant alternatywny – zakładający brak uchwalenia planu ogólnego i utrzymanie dotychczasowego stanu planistycznego, tj. funkcjonowania wyłącznie na podstawie obecnego Studium oraz obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Wariant ten skutkowałby:

- ograniczeniem możliwości kompleksowego zarządzania przestrzenią gminy,
- utrwaleniem rozproszonej struktury zabudowy i nieefektywnym wykorzystaniem infrastruktury technicznej,
- zwiększoną presją urbanizacyjną na obszary o wysokich walorach przyrodniczych,
- brakiem dostosowania dokumentów planistycznych do obowiązujących przepisów prawa, w szczególności wynikających z nowelizacji ustawy planistycznej z 2023 r.

Mając powyższe na uwadze, jako wariant preferowany przyjęto realizację planu ogólnego w zaproponowanym kształcie. Rozwiązania przyjęte w dokumencie zostały ocenione jako optymalne, zarówno pod względem gospodarczym, społecznym, jak i środowiskowym.

Podsumowując, projekt planu ogólnego Gminy Lubicz uwzględnia wyniki analiz przestrzennych, środowiskowych i infrastrukturalnych, a także postulaty zgłaszane w toku procedury planistycznej. Zaproponowane strefy planistyczne oraz standardy urbanistyczne stanowią racjonalną podstawę do dalszego, zrównoważonego rozwoju gminy, gwarantując zgodność z przepisami oraz spójność z polityką przestrzenną na poziomie lokalnym i regionalnym.

14. OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY ORAZ INTEGRALNOŚĆ I SPÓJNOŚĆ OBSZARÓW NATURA 2000

Na terenie gminy Lubicz znajdują się trzy obszary objęte ochroną w ramach europejskiej sieci Natura 2000: Dolina Drwęcy (PLH280001), Nieszawska Dolina Wisły (PLH040012) oraz Dolina Dolnej Wisły (PLB040003). Obszary te charakteryzują się wysokimi walorami przyrodniczymi, obejmując m.in. siedliska nadrzeczne, łęgi, torfowiska oraz siedliska ptaków i innych gatunków o znaczeniu wspólnotowym. Plan ogólny został opracowany z uwzględnieniem aktualnych Planów Zadań Ochronnych (PZO) dla obszarów Natura 2000 występujących na terenie gminy, co pozwala na skuteczne zachowanie ich wartości przyrodniczych oraz integralności i spójności sieci ekologicznej.

Projekt planu ogólnego gminy Lubicz uwzględnia obecność ww. obszarów Natura 2000 poprzez odpowiednie przyporządkowanie stref planistycznych. W granicach tych obszarów wyznaczono przede wszystkim strefę otwartą (SO) o profilu podstawowym obejmującym tereny rolne, leśne, zieleni naturalnej, wód i komunikacji, a także strefy zieleni i rekreacji (SN). Strefy te pełnią funkcję bufora środowiskowego, mającego na celu zachowanie integralności przyrodniczej oraz ograniczenie rozpraszania zabudowy i presji inwestycyjnej.

Rozmieszczenie stref mieszkaniowych (SW, SJ, SZ) oraz usługowych i gospodarczych (SU, SP) zaplanowano głównie poza obszarami Natura 2000. W miejscach, gdzie części stref planistycznych wchodzą w kontakt z obszarami chronionymi, są to tereny wcześniej przekształcone antropogenicznie lub zlokalizowane w bezpośrednim sąsiedztwie istniejącej infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. Takie podejście ogranicza ryzyko nowej presji inwestycyjnej i pozwala na utrzymanie stabilności siedlisk i spójności funkcjonalno-przestrzennej sieci ekologicznej.

Podsumowując, ustalenia planu ogólnego gminy Lubicz nie będą prowadzić do znaczącego oddziaływania na cele ochrony ani do naruszenia integralności i spójności obszarów Natura 2000. Sytuacje potencjalnie kolizyjne zostały ograniczone do minimum, a ich wystąpienie będzie każdorazowo analizowane na dalszych etapach planowania przestrzennego.

15. WNIOSKI

W wyniku przeprowadzonej analizy ustaleń projektu planu ogólnego Gminy Lubicz oraz ich potencjalnego oddziaływania na środowisko, stwierdza się, że dokument został opracowany z poszanowaniem zasad zrównoważonego rozwoju oraz przy uwzględnieniu uwarunkowań środowiskowych, przestrzennych, społecznych i infrastrukturalnych.

Ustalenia planu ogólnego w zakresie wyznaczenia stref planistycznych, określenia gminnych standardów urbanistycznych oraz wskazania obszarów uzupełnienia zabudowy pozwalają na uporządkowanie struktury przestrzennej gminy oraz ograniczenie rozpraszania zabudowy. Przyjęte rozwiązania zmierzają do racjonalnego wykorzystania istniejącej infrastruktury, minimalizując jednocześnie potencjalną presję na obszary cenne przyrodniczo, w tym doliny cieków, kompleksy leśne oraz grunty rolne o wysokich klasach bonitacyjnych.

Uwzględniając powyższe, realizacja ustaleń projektu planu ogólnego Gminy Lubicz nie powinna skutkować znaczącym negatywnym wpływem na środowisko. Dokument stanowi narzędzie wspierające zrównoważony rozwój przestrzenny gminy i może zostać przyjęty bez konieczności wprowadzania rozwiązań alternatywnych bądź kompensacyjnych.

16. STRESZCZENIE SPORZĄDZONE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Prognoza oddziaływania na środowisko do planu ogólnego jest dokumentem sporządzanym na podstawie ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.). Prognoza ocenia rozwiązania zawarte w projekcie planu pod kątem potrzeby ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju. Do oceny rozwiązań zastosowano metodę analogii - stosowaną w ocenach oddziaływania na środowisko przy braku parametrów do obliczeń.

Celem opracowania planu ogólnego gminy Lubicz jest wypełnienie obowiązku ustawowego i stworzenie podstawy do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz wydawania decyzji o warunkach zabudowy (WZ), które będą możliwe tylko w Obszarach Uzupełnienia Zabudowy (OUZ).

Dokument zawiera podział gminy na strefy planistyczne oraz określa gminne standardy urbanistyczne, dostosowane do lokalnych warunków przestrzennych i środowiskowych. Podstawę wyznaczenia stref stanowiła aktualna struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy oraz kierunki rozwoju wskazane w obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

W projekcie planu ogólnego Gminy Lubicz wyznaczono następujące typy stref planistycznych spośród 13 dopuszczonych w art. 13c ust. 2 upzp:

- strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną, oznaczona symbolem SW,
- strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną, oznaczona symbolem SJ,
- strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową, oznaczona symbolem SZ,
- strefa usługowa, oznaczona symbolem SU,
- strefa gospodarcza, oznaczona symbolem SP,
- strefa produkcji rolniczej, oznaczona symbolem SR,
- strefa infrastrukturalna, oznaczona symbolem SI,

- strefa górnictwa, oznaczona symbolem SG,
- strefa zieleni i rekreacji, oznaczona symbolem SN,
- strefa cmentarzy, oznaczona symbolem SC,
- strefa otwarta, oznaczona symbolem SO,
- strefa komunikacyjna, oznaczona symbolem SK.

W wyniku przeprowadzonej delimitacji, obszar gminy został podzielony na 882 rozdzielne strefy planistyczne. Określono także lokalizacje OUZ w jednostkach osadniczych, w których możliwe będzie prowadzenie procesu inwestycyjnego w trybie decyzji o warunkach zabudowy.

Z uwagi na ogólny charakter planu ogólnego, dokument ten nie zawiera szczegółowych zapisów dotyczących warunków realizacji poszczególnych ustaleń. Dokument ten określa podstawowe i dodatkowe profile funkcjonalne dla wyznaczonych stref planistycznych, które będą następnie podstawą dla sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub wydawania decyzji o warunkach zabudowy. W związku z tym nie jest możliwe przypisanie konkretnych przeznaczeń do poszczególnych działek ani przeprowadzenie precyzyjnej prognozy oddziaływań środowiskowych dla konkretnych inwestycji. Analiza możliwych skutków ogranicza się do poziomu ogólnego i orientacyjnego.

Z punktu widzenia ochrony środowiska, należy przyjąć, że każda forma nowego zagospodarowania przestrzeni, zwłaszcza w kontekście suburbanizacji, wiąże się z określonym wpływem na środowisko. Skala tego wpływu zależy przede wszystkim od rodzaju, intensywności oraz lokalizacji planowanej zabudowy. W przypadku dogęszczania zabudowy w granicach już istniejących jednostek osadniczych (np. Lubicz Dolny, Lubicz Górny, Grębocin, Złotoria), przewiduje się ograniczone oddziaływania – głównie w postaci lokalnego zmniejszenia powierzchni biologicznie czynnych, wzrostu natężenia hałasu i emisji komunikacyjnych. Niemniej jednak taki sposób jest zgodny z zasadami ładu przestrzennego i przeciwdziała dalszemu rozpraszaniu zabudowy na obszary cenne przyrodniczo.

Większe zagrożenie dla środowiska mogą stanowić potencjalne inwestycje na terenach dotychczas niezainwestowanych, zwłaszcza o wysokich walorach przyrodniczych i rolniczych, co może wiązać się z większymi zmianami środowiskowymi: przekształceniem pokrycia terenu, fragmentacją siedlisk czy przerwaniem ciągłości ekologicznej. Ustalenia projektu planu ogólnego Gminy Lubicz zostały jednak ukierunkowane na minimalizację takich oddziaływań. Dokument uwzględnia ograniczenia wynikające z obowiązujących przepisów prawa, w tym ograniczenie lokalizacji zabudowy na terenach objętych formami ochrony przyrody, w dolinach rzecznych czy na gruntach szczególnie chronionych. W ogólnym założeniu plan utrzymuje dotychczasowe przeznaczenie terenów o wysokiej wartości środowiskowej – takich jak tereny leśne, użytki zielone, grunty rolne wysokiej klasy oraz cieki i ich strefy buforowe. Projekt planu uwzględnia również przestrzenny układ elementów przyrodniczego systemu gminy, poprzez nadanie im funkcji planistycznych, które cechują się niską intensywnością użytkowania i ograniczoną ingerencją w środowisko. Natomiast w obrębie stref intensywniejszego użytkowania ustalono konieczność zachowania odpowiedniego udziału powierzchni zabudowy, co ogranicza skutki potencjalnych przekształceń.

Należy podkreślić, że projekt planu ogólnego Gminy Lubicz promuje korzystne kierunki rozwoju przestrzennego, w szczególności ograniczanie rozpraszania zabudowy i wspieranie koncentracji inwestycji w istniejących strukturach osadniczych. Rozwiązania te przyczyniają się do efektywnego wykorzystania przestrzeni oraz ograniczenia presji inwestycyjnej na tereny cenne przyrodniczo i krajobrazowo.

Projekt planu ogólnego Gminy Lubicz stanowi ramowy dokument umożliwiający racjonalne gospodarowanie przestrzenią. Mimo że wiąże się z nieuniknionymi oddziaływaniami na środowisko wynikającymi z dalszego rozwoju osadnictwa i infrastruktury, przyjęte rozwiązania planistyczne ograniczają ich skalę i umożliwiają ich łagodzenie lub kompensację. Dalsze etapy, w tym opracowanie miejscowych planów i decyzji inwestycyjnych, będą kluczowe dla zapewnienia szczegółowej ochrony środowiska i zachowania wartości przyrodniczych gminy.

17. OŚWIADCZENIE

Oświadczam, że spełniam wymagania art. 74a ustawy z dnia z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.). Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

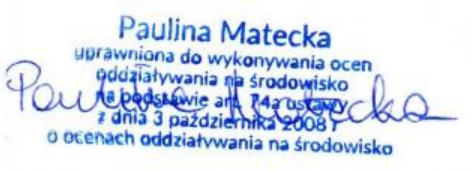

18. LITERATURA I WYKORZYSTANE MATERIAŁY

- Bank Danych o Lasach;
- Centralna Baza Danych Geologicznych;
- Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody;
- Dane udostępnione przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej;
- geoportal.gov.pl;
- Geoserwis Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy;
- Geoportal Państwowej Służby Hydrogeologicznej http://epsh.pgi.gov.pl/epsh/;
- Informacja dotycząca zakładów dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej województwa kujawsko-pomorskiego;
- Internetowy System Osłony Kraju;
- Jędrzejewski W., Nowak S., Stachura K., Skierczyński M., Mysłajek R. W., Niedziałkowski K., Jędrzejewska B., Wójcik J. M., Zalewska H., Pilot M., Górny M., Kurek R.T., Ślusarczyk R., Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce. Zakład Badania Ssaków PAN, Białowieża 2011;
- Karty informacyjne złóż kopalin stałych, System Gospodarki i Ochrony Bogactw Mineralnych „MIDAS";
- Mapa Podziału Hydrograficznego Polski;
- materiały Państwowego Instytutu Geologicznego i Państwowej Służby Hydrogeologicznej;
- materiały Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej;
- Numeryczny Model Terenu – dane Centralnego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej;
- Opracowanie ekofizjograficzne do plany ogólnego gminy Lubicz, GEOECOM, Toruń 2024;
- Państwowy Rejestr Granic;
- Program ochrony środowiska dla Gminy Lubicz na lata 2021-2026 z perspektywą do roku 2030;
- Roczna ocena jakości powietrza w województwie kujawsko-pomorskim za rok 2024, WIOŚ Bydgoszcz;
- Solon J., Borzyszkowski J., Bidłasik M., Richling A., Badora K., Balon J., Brzezińska-Wójcik T., Chabudziński Ł., Dobrowolski R., Grzegorczyk I., Jodłowski M., Kistowski M., Kot R., Krąż P., Lechnio J., Macias A., Majchrowska A., Malinowska E., Migoń P., Myga-Piątek U., Nita J., Papińska E., Rodzik J., Strzyż M., Terpiłowski S., Ziaja W., 2018, Physico-geographical mesoregions of Poland - verification and adjustment of boundaries on the basis of

contemporary spatial data. Geographia Polonica, vol. 91, no. 2.;
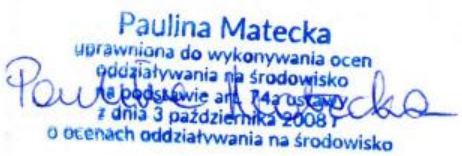
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lubicz;
- Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski, arkusze: Aleksandrów Kujawski, Ciechocinek, Kowalewo Pomorskie, Toruń;
- Uchwała nr XLV/537/06 Rady Gminy Lubicz z dnia 17 lutego 2006 r. w sprawie ustanowienia zespołu przyrodniczo-krajobrazowego na terenie Gminy Lubicz, w miejscowości Lubicz Dolny;
- Uchwała nr XXXVIII/656/17 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 27 listopada 2017 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Drwęcy;
- Uchwała nr LIX/804/23 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 czerwca 2023 r. w sprawie określenia programu ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 oraz benzo(a)pirenu dla strefy kujawsko-pomorskiej – aktualizacja;
- Uchwała nr II/14/2024 Rady Gminy Lubicz z dnia 6 czerwca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego gminy Lubicz;
- Woś A., 1999, Klimat Polski, PWN, Warszawa;
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 10 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Nieszawska Dolina Wisły PLH040012 wraz z poźn. zm.;
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Drwęcy PLH280001 wraz z późn. zm.;
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 31 marca 2015 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły PLB040003 wraz z późn. zm.;
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 17 października 2016 r. w sprawie rezerwatu przyrody Rzeka Drwęca;
- Zarządzenie Nr 0050.2.52.2019 Wójta Gminy Lubicz z dnia 16 grudnia 2019 r. w sprawie przyjęcia Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Lubicz.